

Ankkuritoiminnan vaikuttavuus

Markus Kaakinen, Teemu Vauhkonen, Maiju Tanskanen ja Tommi Hoikkala

VALTIONEUVOSTON SELVITYS- JA
TUTKIMUSTOIMINNAN JULKAISUSARJA 2022:40

tietokayttoon.fi

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:40

Ankkuritoiminnan vaikuttavuus

Markus Kaakinen, Teemu Vauhkonen, Maiju Tanskanen
ja Tommi Hoikkala

Valtioneuvoston kanslia Helsinki 2022

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Publication distribution

**Institutional Repository
for the Government
of Finland Valto**

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Publication sale

**Online bookstore
of the Finnish
Government**

vnjulkaisumyynti.fi

Valtioneuvoston kanslia

This publication is copyrighted. You may download, display and print it for Your own personal use. Commercial use is prohibited.

ISBN pdf: 978-952-383-036-3

ISSN pdf: 2342-6799

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2022

Ankkuritoiminnan vaikuttavuus

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:40

Julkaisija Valtioneuvoston kanslia

Tekijä/t Markus Kaakinen, Teemu Vauhkonen, Maiju Tanskanen, Tommi Hoikkala

Kieli suomi **Sivumäärä** 122

Tiivistelmä Poliisin moniammatillisen ennaltaestävän ankkuritoimintamallin tavoitteena on alle 18-vuotiaiden nuorten rikoskäyttäytymisen ennaltaehkäisy ja hyvinvoinnin edistäminen. Toiminnalla pyritään myös ehkäisemään väkivaltaiseen ekstremismiin radikalisoitumista ilman ikärajoja.

Tässä raportissa tarkastelemme kolmen osatutkimuksen avulla toiminnan vaikuttavuutta ja toteutusta. Raportin monimenetelmäisissä analyyseissa hyödynnetään sekä kattavaa rekisteriaineistoa ja kvasikokeellisia menetelmiä että laadullisia tutkimusmenetelmiä ja aineistoa.

Yksilötason rekisterianalyysin tulosten mukaan ankkuritoiminnan kohteina olleilla nuorilla oli verrokkeihin nähden merkittävästi pienempi riski päätyä uudestaan rikoksesta epäillyksi seuraavan vuoden aikana. Sen sijaan kuntatasolla ankkuritoiminnan aloittamisella ei nähty systemaattista vaikutusta nuorisorikollisuuden kehitykseen.

Ankkuritoiminnan käytännön toteutuksessa näkyvät toiminnan keskeiset periaatteet kuten nuorilähtöisyys ja moniammatillisuus. Toiminnassa on kuitenkin myös alueellista ja yksilöllistä vaihtelua. Toiminnan mukauttaminen on yksi ankkuritoiminnan perus lähtökohdista, mutta samalla vaihtelu voi myös ohjata toiminnan mahdollisia vaikutuksia (esimerkiksi vaikuttamalla interventioon ohjautuvaan nuorten ryhmään).

Ankkuritoiminta voisi hyötyä paikallisten ankkuriprosessien yhtenäistämisestä.

Klausuuli Tämä julkaisu on toteutettu osana valtioneuvoston selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa.(tietokayttoon.fi) Julkaisun sisällöstä vastaavat tiedon tuottajat, eikä tekstisisältö välttämättä edusta valtioneuvoston näkemystä.

Asiasanat tutkimus, tutkimustoiminta, ankkuritoiminta, ennaltaehkäisy, rikollisuus, nuoret, moniammatillisuus

ISBN PDF 978-952-383-036-3

ISSN PDF 2342-6799

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-036-3>

Ankarverksamhetens effektivitet

Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2022:40

Utgivare Statsrådets kansli

Författare Markus Kaakinen, Teemu Vauhkonen, Majju Tanskanen, Tommi Hoikkala

Språk finska **Sidantal** 122

Referat Målet med polisens multiprofessionella förebyggande ankarverksamhet är att förebygga kriminellt beteende och att främja välbefinnandet bland unga under 18 år. Verksamheten strävar också till att förhindra radikaliserings av våldsbejakande extremism, utan åldersgränser.

I den här rapporten använder vi tre delstudier för att undersöka effektiviteten och genomförandet av verksamheten. Rapporten bygger på multimetodsanalyser som innefattar både omfattande registerdata och kvasi-experimentella metoder samt kvalitativa forskningsmetoder och data.

Resultaten av registeranalysen på individnivå visar på att unga som varit med om ankarverksamheten hade en betydligt lägre risk att på nytt bli misstänkta för brott under följande år, jämfört med kontrollgruppen. På kommunivå fanns däremot ingen systematisk effekt på ungdomsbrottslighetens utveckling.

Det praktiska genomförandet av ankarverksamheten speglar verksamhetens nyckelprinciper, såsom att utgå från ungdomarna och att vara multiprofessionellt. Det förekommer dock också regionella och individuella variationer inom interventionsverksamheten. Att anpassa verksamheten är en grundläggande princip för ankarinterventionen, men variationer kan också påverka verksamheten. Att förenhetliga lokala förankringsprocesser kunde gynna ankarverksamheten.

Klausul Den här publikation är en del i genomförandet av statsrådets utrednings- och forskningsplan.(tietokayttoon.fi) De som producerar informationen ansvarar för innehållet i publikationen. Textinnehållet återspeglar inte nödvändigtvis statsrådets ståndpunkt.

Nyckelord forskning, forskningsverksamhet, ankarverksamhet, forskning, förebyggande, brottslighet, ungdom, multiprofessionalitet

ISBN PDF 978-952-383-036-3

ISSN PDF 2342-6799

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-036-3>

Effectiveness of Anchor work

Publications of the Government's analysis, assessment and research activities 2022:40

Publisher Prime Minister's Office

Author(s) Markus Kaakinen, Teemu Vauhkonen, Maiju Tanskanen, Tommi Hoikkala

Language Finnish **Pages** 122

Abstract The goal of the multi-professional Anchor work is to prevent criminal behavior and promote well-being among young people under the age of 18. The intervention also seeks to prevent radicalization into violent extremism (without age restrictions). This report consists of three sub-studies that examine the effectiveness and implementation of the Anchor work. Our analyzes utilize both comprehensive register data and quasi-experimental methods as well as qualitative research methods and data.

According to the results of our individual-level analysis on register data, young people who were targeted by the Anchor work had a lower risk of recidivism in the following year compared to the control group. We did not find systematic effect on the incidence of juvenile delinquency at the municipal level.

The key principles of the Anchor work, such as youth orientation and multi-professionalism, are reflected in the implementation of the intervention. However, there is also regional and individual variation in the implementation. Adaptation of the intervention is a basic starting point for Anchor work, but at the same time, variation can also shape the potential effects of the intervention (for example, by influencing the group of young people being directed to the intervention). We conclude that the Anchor work could benefit from further systematization of local implementations.

Provision This publication is part of the implementation of the Government Plan for Analysis, Assessment and Research. (tietokayttoon.fi) The content is the responsibility of the producers of the information and does not necessarily represent the view of the Government.

Keywords research, research activities, Anchor work, prevention, delinquency, youth, multi-professional work

ISBN PDF 978-952-383-036-3

ISSN PDF 2342-6799

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-036-3>

Sisältö

Esipuhe.....	8
1 Johdanto	9
1.1 Tutkimuksen tavoitteet ja rakenne.....	11
1.2 Tutkimusaineistot	13
1.2.1 Rekisteriaineisto	13
1.2.2 Kyselyaineisto.....	14
1.2.3 Haastatteluaineisto.....	17
2 Ankkuritoiminta osana poliisin ennalta estävää toimintaa	18
2.1 Ankkuritoiminnan kuvaus Ankkuritoiminnan käsikirjassa	20
2.2 Ankkuritoiminta kirjattujen tapaamisten valossa.....	23
3 Nuorten rikoskäyttäytymisen ennaltaehkäisy	26
3.1 Diversio-ohjelmat.....	26
3.2 Poliisivetoiset interventiot.....	30
4 Ankkuritoiminnan vaikuttavuuden arviointi rekisteriaineistolla.....	33
4.1 Vaikuttavuuden arvioimisen menetelmät.....	34
4.1.1 Yksilötason aineisto ja menetelmät	34
4.1.2 Kuntatason aineisto ja menetelmät	38
4.2 Tulokset ankkuritoiminnan vaikuttavuudesta yksilötasolla	42
4.3 Tulokset ankkuritoiminnan vaikuttavuudesta kuntatasolla	46
4.4 Rekisteriaineiston analyysiin liittyvät rajoitukset.....	50
5 Kyselytutkimuksen tulokset	52
5.1 Analyysimenetelmät	52
5.2 Tulokset.....	53
5.2.1 Tiimit ja asiakkaana olevat nuoret	53
5.2.2 Tavoitteet ja vaikuttavuus	56
5.2.3 Moniammatillinen toiminta nuorten ja perheiden kanssa.....	62
6 Ankkuriprosessin laadullinen analyysi.....	70

6.1	Aineiston analyysi.....	70
6.2	Tutkimustulokset	71
6.2.1	Nuorten ohjautuminen	71
6.2.2	Asiakkaiden valinta.....	74
6.2.3	Ankkuritapaamiset	77
6.2.4	Jatkotapaamiset ankkurissa	81
6.2.5	Palveluohjaus	83
6.2.6	Moniammatilliset käytännöt	84
6.2.7	Ankkuritoiminnan käsikirja	88
6.2.8	Hallinto ja lainsäädäntö	90
6.2.9	Hyvät käytännöt.....	93
6.2.10	Kehittämistarpeet.....	98
7	Yhteenveto ja johtopäätökset.....	101
7.1	Ankkuritoiminnan vaikuttavuutta koskevat johtopäätökset	102
7.2	Ankkuritoiminnan toteutusta koskevat johtopäätökset	104
	Liitteet.....	113
	Lähteet.....	117

ESIPUHE

Tässä raportissa esiteltävä tutkimus on tehty Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin (Helsingin yliopisto) Ankkuritoiminnan vaikuttavuus -tutkimushankkeessa. Hanketta rahoitti valtioneuvoston kanslia vuosina 2021–2022. Hankkeen keskeisiä teemoja eli rikollisuuden ennaltaehkäisyä ja nuorten hyvinvoinnin tukemista on korostettu myös Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa. Toivommekin, että tutkimuksellamme voimme olla osaltamme tukemassa näitä yhteiskunnallisesti tärkeitä tavoitteita.

Tutkimusryhmämme sai hankkeen aikana tärkeää tukea eri tahoilta. Ensimmäkin haluamme kiittää hankkeen ohjausryhmää. Ohjausryhmän puheenjohtaja Jari Pajunen sekä sen muut jäsenet Emilia Hämäläinen, Eeva Koivunen, Heidi Lind, Marjo Malja, Mika Puukko ja Saija Sambou ovat tukeneet tutkimuksen toteutusta koko hankkeen ajan aina sen käynnistämisestä raporttiluonnosten kommentointiin. Kiitos rakentavasta yhteistyöstä. Kiitoksemme koskevat olennaisesti myös ohjausryhmän alkupeleistä puheenjohtajaa Tarja Mankkista, joka oli mukana hankkeen kriittisillä alkumetreillä. Ohjausryhmän lisäksi kiitämme työtämme avustaneita ja kommentoineita kollegoita. Erityisesti Janne Vepsäläinen, Nino Lindström, Mikko Aaltonen ja Karoliina Suonpää ovat tukeneet tutkimusta merkittävästi.

Haluamme kiittää myös poliisiorganisaatiota, sisäministeriön poliisiosastoa ja ankkuritoiminnan valtakunnallista kehittämisryhmää hyvästä yhteistyöstä ja tutkimusmyönteisestä asenteesta. Esimerkiksi Pekka Heikkisen, Jari Taposen ja Katja Nissisen kanssa käydyt keskustelut ovat olleet erittäin arvokkaita. Aivan erityinen kiitos kuuluu tutkimukseen osallistuneille ankkurityötä tekeville ammattilaisille. Ilman teidän panostanne tämä tutkimus ei olisi ollut mahdollinen.

1 Johdanto

Kriminaalipolitiikan ja rikollisuuden ennaltaehkäisyyn tulee perustua tutkittuun tietoon (ks. esim. Kinnunen, 2021). Näin yhteiskunnan resurssit kohdentuvat järkevämmiin, ja käytössä olevat ennaltaehkäisytoimet tarjoavat parhaalla mahdollisella tavalla tukea sitä tarvitseville yksilöille ja yhteisöille. Tutkimustiedon rooli vaihtelee ennaltaehkäisytoimien kehittämisen ja käyttöönoton eri vaiheissa, joita ovat rikollisuuden seuranta, rikoskäyttäytymisen riski- ja suojaavien tekijöiden tunnistaminen, ennaltaehkäisyinterventioiden suunnittelu ja arviointi sekä ennaltaehkäisyinterventioiden laajempi implementointi (Mallion ja Wood, 2020).

Nuorisoriikollisuuden ennaltaehkäisyyn tapauksessa tutkimustietoon perustuva seuranta tuottaa tietoa nuorten rikoskäyttäytymisen kehityksestä ja mahdollisista ajankohtaisista haasteista (ks. esim. Kaakinen ja Näsi, 2021a & 2021b). Havaittuihin ongelmiin vastaaminen puolestaan edellyttää tutkimustietoa rikoskäyttäytymisen taustalla olevista tekijöistä sekä ymmärrystä siitä, millaisten mekanismien kautta interventioiden oletetaan vaikuttava nuorten käyttäytymiseen (Farrington, 2000). Tutkimustiedon avulla voidaan sitten suunnitella ennaltaehkäisyinterventioita sekä arvioida niiden toimivuutta. Lupaavaksi havaittuja interventioita tulisi ottaa käyttöön laajemmin samalla, kun niiden pidemmän aikavälin vaikutuksia edelleen arvioidaan. (Mallion ja Wood, 2020.)

Rikoskäyttäytyminen on yleisimmillään nuoruuden aikana, mutta se yleensä vähenee aikuisuuteen siirryttäessä. Kyselytutkimusten perusteella nuorten rikoskäyttäytyminen ja rikosuhrikokemukset ovat vähentyneet viime vuosikymmeninä Suomessa ja yleisemmin länsimaissa (Baumer, Cundiff & Luo, 2021; Kaakinen & Näsi, 2021a). Toisaalta Suomessa poliisin tietoon tulleen rikollisuuden perusteella kehitys on mahdollisesti kääntynyt viime vuosina. Ainakin nuorten väkivaltarikoksia koskevat epäilyt ovat taas jossain määrin lisääntyneet viime vuosina (Danielsson, 2022; Suonpää & Kaakinen, 2021). Rikollisuus kasautuu tyypillisesti pienelle ja aktiivisimmalle nuorten ryhmälle (ks. esim. Kaakinen & Näsi, 2021b). Osalla nuorista toistuva tai vakava rikoskäyttäytyminen herättää erityistä huolta ja uhkaa jäädä pysyväksi toimintamalliksi (esim. Moffitt, 2018).

Rikoskäyttäytymisen riskiä nostavat yksilölliset riskitekijät kuten nuoren heikot itsesäätelytaidot ja rikosmyönteiset asenteet, mutta myös esimerkiksi sosiaaliseen ympäristöön liittyvät tekijät kuten rikosaktiiviset ystävät, perheiden ongelmat tai heikko kiinnittyminen kouluun (Farrington & Welsh, 2007). Muutokset nuoren rikoskäyttäytymisessä siis vaativat muutosta sekä nuorten ajattelu- ja käyttäytymismalleissa että heidän sosiaalisissa ympäristöissään (Wikström, 2019). Tehokas nuorten rikollisuuden ehkäisyminen edellyttää mahdollisimman varhaista ja kokonaisvaltaista puuttumista erilaisiin

yksilöllisiin ja sosiaalisiin riskitekijöihin. Kasautuneisiin riskitekijöihin puuttuminen vaa- tiikin yleensä laajaa ja moniammatillista yhteistyötä. (Farrington & Welsh, 2007.) Suo- messa yksi keskeisimmistä varhaiseen puuttumiseen ja moniammatillisuuteen perus- tuvista nuorten rikollisuuden ennaltaehkäisy työmuodoista on poliisin koordinoima ankkuritoiminta (Moilanen, Airaksinen ja Kangasniemi, 2019).

Ankkuritoiminnan kohderyhmänä ovat lapset ja nuoret, jotka tekevät rikoksia, käyttä- vät päihteitä tai herättävät huolta käytöksellään. Toiminnan päämääränä on nuorten hyvinvoinnin edistäminen sekä syrjäytymisen ja rikosten ennaltaehkäisy varhaisessa vaiheessa. Ankkurityö on moniammatillista työtä. Lähtökohtaisesti ankkurityötä teke- vissä ryhmissä on mukana edustajat poliisista, sosiaalitoimesta, terveystoimesta ja nuorisotoimesta. (Ankkuritoiminta n.d.) Moniammatillinen ote nuorisorikollisuuden eh- käisyssä on noussut keskeiseksi kaikissa Pohjoismaissa (ks. Moilanen ym., 2019). Yleisemmässä nuorten hyvinvoinnin edistämisen ja syrjäytymisen ehkäisemisen kon- tekstissa moniammatillisuuden tarpeen korostuminen on vielä laajempaa.

Ankkuritoiminnan toteuttamista, kehittämistä ja arviointia Suomessa tukee Ankkuritoi- minnan käsikirjan (Moilanen ym., 2019). Ankkuritoimintaa järjestetään vastaamaan paikallisia tarpeita sekä suhteessa olemassa oleviin käytäntöihin ja yhteistyössä mui- den alueellisten toimijoiden kanssa. Lisäksi ankkuritoiminnan tehtäväkenttä ja kohteet voivat vaihdella alueellisesti ja toiminnan osana voidaan siten järjestää myös muita tehtäviä, kuten lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyä. Käsikirjan avulla pyritäänkin ohjaamaan, tukemaan ja yhtenäistämään ankkuritoimintaa. (Moilanen ym., 2019.)

Tässä Ankkuritoiminnan vaikuttavuus -tutkimushankkeen loppuraportissa kuvaamme ankkuritoiminnan toteutusta ja arvioimme ankkuritoiminnan vaikutuksia nuorten rikos- käyttäytymiseen. Lisäksi selvitämme ankkuritoimintaa tekevien ammattilaisten koke- muksista nousevia kehittämisen mahdollisuuksia. Tutkimus perustuu siis sekä toimin- nan vaikuttavuuden analyysiin että ankkuritoimijoiden kokemusten ja ankkuriprosessin kuvailevaan ja laadulliseen analyysiin.

Hankkeessa tehty tutkimus perustuu kattaviin kvantitatiivisiin ja kvalitatiivisiin tutki- musaineistoihin. Tutkimustuloksia voidaan käyttää ankkuritoiminnan kehittämisen ja laajentamisen tukena. Se tuottaa myös yleisemmin tietoa siitä, millaisella toiminnalla pystytään parhaiten tukemaan rikoksia tehneitä ja huolta herättävästi käyttäytyviä nuoria.

1.1 Tutkimuksen tavoitteet ja rakenne

Tässä tutkimusraportissa tarkastelemme ankkuritoimintaa useiden eri tutkimusaineistojen avulla. Analyyseissa tuotetaan ankkuritoiminnasta tietoa eri näkökulmista. Esitämme seuraavat tutkimuskysymykset:

TK1: Miten ankkuritoiminta vaikuttaa nuorten rikoskäyttäytymiseen?

Tätä tutkimuskysymystä tarkastelemme sekä yksilö- että kuntatasolla käyttäen edistyneitä kvasikokeellisia menetelmiä (esim. instrumenttimuuttuja-analyysi). Analyyseissa tarkastellaan sitä, miten nuoren rikoskäyttäytymisen riski tai kuntatason nuorisoriikollisuus muuttuu ankkuritoiminnan seurauksena suhteessa kontrolliryhmään tai vertailukuntiin.

TK2: Miten ankkuriammatillaiset näkevät ankkuritoiminnan keskeiset tavoitteet ja niiden toteutumisen?

Tätä tutkimuskysymystä tarkastelemme ankkuriammatillisilta kerätyn kyselyn ja haastatteluaineiston avulla. Analyyseissa tarkastellaan sitä, mitkä ovat ankkuriammatillaisten näkemysten mukaan toiminnan keskeisimmät tavoitteet ja miten ne ovat toteutuneet sekä mitkä tekijät heidän mukaansa vaikuttavat toiminnan onnistumiseen tai epäonnistumiseen.

TK3: Toteuttavatko ankkuritiimit käytännössä Ankkuritoiminnan käsikirjan mukaista ankkuritoimintaa? Jos eivät, mitkä ovat keskeiset erot?

Tätä tutkimuskysymystä tarkastelemme ankkuriammatillaisten haastatteluiden avulla. Laadullisessa prosessiarvioinnissa analysoimme, miten ankkuritoiminnan kohderyhmä ja intervention peruselementit määrittyvät käytännön toteutuksessa ja miten ne suhteutuvat Ankkuritoiminnan käsikirjassa määritettyihin ankkuritoiminnan periaatteisiin. Analyyseissa tarkastellaan myös sitä, miten moniammatillinen työskentely, paikalliset toimintakontekstit ja ankkuritoiminnan johtaminen heijastuvat ankkurityöhön ankkuriammatillaisten kokemusten mukaan. Lisäksi analysoimme ankkuriammatillaisten kokemuksia hyvistä käytännöistä ja kehittämistarpeista.

Tutkimus koostuu kolmesta ankkuritoiminnan kuvaamiseen ja sen vaikuttavuuden arviointiin liittyvästä osatutkimuksesta. Ensimmäisessä osatutkimuksessa analysoimme rekisteriaineiston avulla:

1. ankkuritoimintaan osallistuneiden nuorten uusintarikollisuuden riskiä intervention jälkeen suhteessa vertailuryhmän nuoriin
2. ankkuritoiminnan aloittamisen vaikutusta nuorisorikollisuuteen kunnan tasolla.

Analyysit vastaavat raportin ensimmäiseen tutkimuskysymykseen (TK1). Ensimmäinen osatutkimus perustuu laajaan rekisteriaineistoon ja Poliisiasiain tietojärjestelmästä (PATJA) saatuihin tietoihin vuosina 2011–2013 ankkuritoimintaan ohjatuista nuorista. Tutkimusaineistoa analysoidaan edistyneiden kvasikokeellisten menetelmien avulla (esim. Instrumenttimuuttuja-analyysi).

Toisessa osatutkimuksessa analysoimme kyselytutkimuksen avulla ankkuriammattilaisten näkemyksiä ankkuritoiminnasta ja sen keskeisistä tavoitteista ja mahdollisuuksista, moniammatillisen työn toteutuksesta sekä toiminnan keskeisistä haasteista. *Osatutkimus vastaa osaltaan toiseen tutkimuskysymykseen (TK2).* Osatutkimuksessa hyödynnetään Suomen kaikille ankkuritiimeille ja niiden jäsenille osoitettua kyselyä. Analysoimme ankkuriammattilaisten kokemuksia kuvailevien tunnuslukujen ja avovastauksien sisällönanalyysin avulla.

Kolmannessa osatutkimuksessa analysoimme ankkuriammattilaisten haastatteluiden avulla:

1. ankkuriprosessin käytännön toteutusta eri ankkuritiimeissä ja
2. ammattilaisten kokemuksia toimintaan liittyvistä hyvistä käytännöistä ja kehittämiskohteista.

Analyysit vastaavat raportin toiseen ja kolmanteen tutkimuskysymykseen (TK2 ja TK3). Osatutkimuksessa hyödynnetään 22 ankkuriammattilaiselta (12 eri ankkuritiimistä) kerättyä haastatteluaineistoa. Analyysissa tarkastelemme teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla ankkuriammattilaisten kokemuksia ankkuritoiminnasta, ankkuriprosessista sekä toiminnan hyvistä käytännöistä ja kehittämistarpeista.

Seuraavaksi käymme tarkemmin läpi tutkimusraportissa hyödyntämämme tutkimusaineistot. Tämän jälkeen kuvaamme ankkuritoimintaa osana poliisin ennalta estävää työtä ja ankkuritoiminnan toteutusta sisäministeriön keräämien tilastojen avulla. Sitten tarkastelemme ankkuritoiminnan kannalta relevanttia aikaisempaa tutkimusta nuorten rikoskäyttäytymisen ennaltaehkäisystä. Tämän jälkeen käymme läpi tutkimusraportin kolmen osatutkimuksen menetelmät ja tulokset. Raportin loppuksi vedämme yhteen

keskeiset tutkimustulokset sekä esitämme niihin perustuvat johtopäätökset ja toimenpidesuosituksiset.

1.2 Tutkimusaineistot

Tässä alaluvussa kuvaamme tutkimuksessa käytetyt aineistot. Koko tutkimuskokonaisuuksena kävi läpi Helsingin yliopiston ihmistieteiden eettisen ennakoarvioinnin toimikunnan ennakoarvioinnin ennen sen toteuttamista. Lisäksi tutkimushankkeelle haettiin relevantein osin tutkimuslupa poliisihallitukselta. Kysely- ja haastattelututkimukseen osallistuneilta henkilöiltä pyydettiin tietoon perustuva suostumus ennen osallistumista. Tutkimuksen tietojen käsittelystä, sen perusteista ja rekisteröityjen oikeuksista annettiin rekisteröidyille osoitettu tietosuojailmoitus. Lisäksi tutkimushankkeessa tehtiin henkilötietojen käsittelyä koskeva vaikutustenarviointi.

1.2.1 Rekisteriaineisto

Poliisin tietoon tulleiden rikosten aineisto

Rekisteriaineistoihin pohjaavien analyysien lähtökohtana toimi tässä tutkimuksessa Tilastokeskuksen ylläpitämästä rikos- ja pakkokeinotilastosta poimittu kokonaisuaineisto nuorten tekemistä poliisin tietoon tulleista epäillyistä rikoksista. Tässä raportissa viittaamme yksinkertaisuuden vuoksi näihin rikosepäilyihin rikoksina. Rikostietoihin yhdistettiin Tilastokeskuksen paneeliaineistoista erilaisia taustatietoja rikoksista epäillyistä ja heidän vanhemmistaan. Lisäksi aineistoon lisättiin kuntatason analyyseja varten Tilastokeskuksen avoimesta Kuntien avainluvut -tietokannasta haettuja tietoja kunnista. Näiden tietojen lisäksi aineistoon yhdistettiin analyyseja varten poliisilaitoksilta ja ankkuritiimeiltä keräämämme tiedot ankkuritoiminnan alkamisajankohdista eri kunnissa.

Ankkuritoiminnan kohteena olleiden nuorten tunnistaminen

Ankkuritoiminnan kohteen olleiden nuorten tunnistamisen lähtökohtana käytimme Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin rikosten ja seuraamusten tutkimusrekisteriä, joka sisältää Poliisiasiain tietojärjestelmästä (PATJA) saatuja tietoja. Tunnistamisen pohjana toimi rikosilmoitusrekisteri, joka sisälsi tutkimuksen toteutushetkellä poliisin tietojärjestelmään kirjatut rikosepäilyt vuosilta 2000–2016. Ankkuritoimintaan osallistuneiden nuorten tunnistaminen rikosilmoitustietojen kautta perustuu siihen, että osalla

poliisilaitoksista ja ankkuritiimeistä on ollut toimintatapana kirjata tieto ankkuritoimintaan ohjaamisesta rikosilmoituksen yhteyteen. Tällaisten kirjausten tunnistaminen tätä tutkimusta varten tapahtui siten, että rikosilmoitusrekisteristä haettiin kaikki sellaiset alaikäisten 2000-luvulla tekemät rikokset, joiden rikosilmoituksen selosteosassa oli mainittu sana ”ankkuri”. Rikosilmoitusrekisteristä saatiin tällä menetelmällä 747 osumaa, jotka kaikki käytiin manuaalisesti läpi arvioiden osuman relevanssia ankkuritoiminnan näkökulmasta. Tarkastelun perusteella osumista 614 ”ankkuri” oli mainittu ankkuritoimintaan viitaten. Näistä tapauksista 458 oli eksplisiittisesti mainittu, että tapaukseen liittyen oli toteutettu yksi tai useampi ankkuripuhuttelu tai muita ankkuritoimintaan liittyviä toimenpiteitä. Näissä tapauksissa esiintyi yhteensä 511 sellaista nuorta, jotka voitiin henkilötunnuksen perusteella yksilöidä Tilastokeskuksen rikosaineistosta. Varsinaisia analyyseja varten tätä ryhmää rajattiin vielä rikosentekokunnan, vuoden ja iän perusteella (ks. 3.1.1 Yksilötason aineisto ja menetelmät).

Ankkuritoiminnan kohteen olleiden nuorten tunnistamiseen edellä kuvatulla tavalla liittyy joitakin epävarmuustekijöitä. Ensinnäkin on ilmeistä, ettei tällä menetelmällä voida löytää kaikkia ankkuritoiminnan kohteena olleita nuoria, sillä kaikilla ankkuritiimeillä ei ole ollut käytäntönä kirjata ankkuripuhutteluja systemaattisesti rikosilmoitusten yhteyteen. Tämä otettiin huomioon analyyseissa rajaamalla interventoryhmä sellaisiin kuntiin, joissa tällainen kirjaamiskäytäntö vaikutti sekä aineiston että muiden saamiemme tietojen mukaan verrattain yleiseltä. On lisäksi huomattava, että käytetty menetelmä on aineiston käsittelyyn liittyvistä teknisistä syistä johtuen epäluotettava ankkuritoiminnan kohteena olleiden nuorten yksilöimisessä sellaisissa tapauksissa, joissa samassa tapauksessa on ollut useampi alaikäinen rikoksesta epäilty. Systemaattisuuden vuoksi toimimme siten, että kaikki nuoret, jotka ovat olleet rikoksesta epäiltynä sellaisessa tapauksessa, johon liittyen ankkuripuhutteluja tai muita ankkuritoimintaan liittyviä toimenpiteitä oltiin suoritettu, määriteltiin ankkuritoiminnan kohteina olleiksi riippumatta siitä, olivatko toimenpiteet lopulta kohdistuneet heihin henkilökohtaisesti. On huomattava, ettei tällainen menettely välttämättä huononna tarkastelun uskottavuutta, vaan se osittain mukailee kokeellisissa tutkimuksissa toisinaan käytettyä intention-to-treat-asetelmaa (esim. Gupta, 2011). Tällaisessa asetelmassa valikoitumisen merkitystä pyritään huomioimaan arvioimalla vaikutuksia intervention varsinaisten kohteiden sijaan siinä ryhmässä, johon interventio olisi voinut kohdistua.

1.2.2 Kyselyaineisto

Osatutkimuksessa 2 toteutimme sähköisen kyselyn ankkuritoimintaa tekeville ammatillisille. Kysely toteutettiin kokonaistutkimuksena, eli se osoitettiin kaikille tiedossa oleville Suomen ankkuritiimien jäsenille. Koska tutkimusryhmällä ei ollut käytössään valmiita tietoja ankkuriammatillisista, kerättiin ankkuritiimien ja niiden jäsenten tiedot

seuraavasti: Ensin keräsimme sisäministeriön ylläpitämältä ankkuritoiminta.fi-sivustolta (Ankkuritoiminta n.d.) tiedot kaikista Suomen ankkuritiimeistä sekä niiden yhteyshenkilöistä ja yhteystiedoista (jos yhteyshenkilötietoa ei ollut saatavilla, se selvitettiin poliisilaitokselta). Tätä kautta saadusta listauksesta keskusteltiin valtakunnallisen ankkuritoiminnan kehittämisryhmän ja sisäministeriön poliisiosaston asiantuntijoiden kanssa sen kattavuuden varmistamiseksi. Seuraavaksi pyysimme kaikilta ankkuritiimien yhteyshenkilöiltä tiedot heidän tiimensä työntekijämäärästä (erikseen poliisit ja muut moniammatilliset työntekijät). Myös näistä tiedoista keskusteltiin vielä valtakunnallisen ankkuritoiminnan kehittämisryhmän ja sisäministeriön poliisiosaston asiantuntijoiden kanssa. Edellä kuvatun prosessin tuottamat tiedot ankkurityöntekijöistä on esitetty taulukossa 1.

Kyselyn keruuvaiheessa ankkuritiimien yhteyshenkilöille toimitettiin linkki sähköiseen kyselyyn, ja heitä pyydettiin välittämään se eteenpäin muille tiimin jäsenille. Tällä tavalla välitettyyn kyselyyn vastasi aikavälillä 12.11.2021–6.1.2022 yhteensä 81 ankkuriammattilaista. Kokonaistutkimuksen osallistui siis lopulta 41 prosenttia kaikista tiedossa olleista ankkuriammattilaisista. Tarkemmat tiedot otoksesta poliisilaitoksittain on esitetty taulukossa 1.

Tutkimukseen osallistui ankkuriammattilaisia Suomen kaikkien poliisilaitosten alueelta, joskin vastausprosentti vaihteli alueittain. Poliisit olivat hieman yliedustettuna vastaajien joukossa. Vastaajista 54 prosenttia oli poliisitaustaisia, kun kaiken kaikkiaan tiedossa olleista ankkuriammattilaisista poliiseja oli 36 prosenttia. Vastaajista 57 prosenttia ilmoitti sukupuolekseen nainen. Vastaajien keski-ikä oli 42,4 vuotta (keskihajonta = 8,3) ja heillä oli keskimäärin 3,3 vuotta työkokemusta ankkuritoiminnasta (keskihajonta = 3,4). Kyselyn edustavuutta ei voitu tarkemmin arvioida, sillä ankkurityötä tekevien ammattilaisten taustietoja ei ollut tutkimusryhmän käytössä.

Kyselyn alussa vastaajilta kysyttiin heidän taustatiedoistaan (esim. poliisilaitos, sukupuoli ja ikä). Tämän jälkeen vastaajille esitettiin kysymyksiä heidän ankkuritiimensä kokoonpanosta (edustettuna olevat ammattiryhmät) ja asiakkaista (esim. tyypillinen asiakkaana olevien nuorten ikäryhmä ja ankkuriin ohjautumisen väylät ja syyt). Tämän jälkeen vastaajille esitettiin kysymyksiä heidän näkemyksistään koskien ankkuritoiminnan keskeisiä tavoitteita ja niiden saavutettavuutta, asiakastyötä, heidän tiimensä moniammatillista työskentelyä, ankkuritoiminnan ohjausta sekä toiminnan haasteita ja kehittämistarpeita. Kyselyn suunnittelussa ja kysymysten muotoilussa hyödynnettiin Ankkuritoiminnan käsikirjaa (Moilanen ym., 2019). Näin oli mahdollista tarkastella sitä, miten laajalti käsikirjassa annetut tavoitteet ja toimintaperiaatteet näkyivät käytännön ankkuritoiminnassa. Vastaajille annettiin myös mahdollisuus tarkentaa ankkuritoimintaa koskevia näkemyksiään avovastausten avulla. Kaikki vastaajat suorittivat kyselyn loppuun saakka. Vastaaminen kesti keskimäärin 15,2 minuuttia (keskihajonta = 9,1 minuuttia).

Taulukko 1. Ankkuriammattilaisilta kerätyn kyselyn vastaajat poliisilaitoksittain.

	Poliisien lkm	Muut lkm	Yhteensä	Vastaukset	Vastaus %
Helsingin poliisilaitos	5	4	9	5	55,6
Länsi-Uudenmaan poliisilaitos	4	4	8	5	62,5
Itä-Uudenmaan poliisilaitos	8	24	32	4	12,5
Hämeen poliisilaitos	4	13	17	10	58,8
Sisä-Suomen poliisilaitos	5	10	15	6	40,0
Lounais-Suomen poliisilaitos	9	15	24	15	62,5
Pohjanmaan poliisilaitos	3	5	8	6	75,0
Oulun poliisilaitos	3	12	15	4	26,7
Kaakkois-Suomen poliisilaitos	7	5	12	6	50,0
Itä-Suomen poliisilaitos	18	17	35	17	48,6
Lapin poliisilaitos	4	17	21	3	14,3
Yhteensä	70	126	196	81	41,3

1.2.3 Haastatteluaineisto

Kolmatta osatutkimusta varten haastateltiin Ankkuritoiminnassa työskenteleviä asiantuntijoita. Haastatteluosuuden suunnitteli tutkimusryhmä yhdessä Mixed Methods Productions (MMP) yrityksen kanssa. MMP toteutti haastattelut. Haastatteluaineisto kerättiin joulukuun 2021 ja maaliskuun 2022 välillä. MMP:n tutkijat ottivat yhteyttä ankkuritoiminta.fi-sivuston tietojen perusteella valitsemiinsa ankkuritiimien työntekijöihin ja sopivat haastatteluista heidän kanssaan.

Haastattelut toteutettiin etäyhteyksin puolistrukturoituina temaattisina yksilöhaastatteluina. Teemahaastatteluiden haastattelurungot kehitettiin Ankkuritoiminnan käsikirjan ja ankkuritoimintaa tuntevien ammattilaisen kanssa käytyjen ennakkokeskustelujen perusteella. Haastattelurunkojen teemat liittyivät esimerkiksi toiminnan organisointiin, moniammatillisen työn erilaisiin orientaatioihin, ankkuritapaamiseen, palveluntarpeen arviointiin, nuoren kannatteluun, hyviin käytäntöihin ja kehittämistarpeisiin. Puolistrukturoidut haastattelut eivät kuitenkaan edenneet täysin ennalta suunnitellun rungon mukaisesti, vaan myös haastateltavat ammattilaiset ohjasivat keskustelun kulkua.

Kvalitatiivista analyysia varten kerätty näyte on tutkijoiden itsensä valitsema, teoreettinen otanta. Haastateltavien tiimien valinnassa tavoitteena oli saada esiin mahdollisimman paljon ankkuritiimien välistä vaihtelua toimintatavoissa ja toiminnan organisoinnissa. Lisäksi haastateltavien rekrytoinnissa pyrittiin tuomaan esiin mahdollisimman monen eri ammattikunnan edustajan näkemys asioista. Ryhmähaastatteluilla olisi mahdollisesti voitu tavoittaa suurempikin joukko haastateltavia. Ryhmähaastatteluissa osa haastateltavista kuitenkin tyypillisesti ottaa aktiivisemmän roolin, ja osa vetäytyy, jolloin kaikkien ajatukset ja näkemykset eivät pääse yhtä lailla esille.

Haastatteluja kertyi yhteensä 22 kappaletta 12 ankkuritiimistä, ja ne ovat kestoltaan keskimäärin tunnin mittaisia. Haastateltujen ammattilaisten ammattinimikkeitä olivat poliisi, sosiaalityöntekijä, sosiaaliohjaaja, nuorisotyöntekijä ja sairaanhoitaja. Haastattelupaikkakuntia ei tässä raportissa kerrota haastateltavien tunnustamisen välttämiseksi. Haastattelut tallennettiin ja litteroitiin. Haastattelut litteroi Tutkimustie oy.

2 Ankkuritoiminta osana poliisin ennalta estävää toimintaa

Poliisilain (872/2011) 1 luvun 1 § mukaan yksi poliisin tehtävistä on rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Poliisin ennalta estävän työn strategiassa (Sisäministeriö, 2019, s. 15) ennalta estävä työ määritellään seuraavasti:

“Poliisin ennalta estävällä työllä tarkoitetaan suunnitelmallisia ja johdettuja toimia, joilla estetään rikoksia, turvallisuutta heikentäviä häiriöitä ja muita ihmisten turvallisuuden ja turvallisuuden tunteeseen vaikuttavia ei-toivottuja tapahtumia. Poliisi toimii ratkaisulähtöisesti yhteistyössä eri viranomaisten, järjestöjen ja yhteisöjen kanssa. Ennalta estävä toiminta on tietojohdoista ja sen toteutumisesta ja tuloksista raportoidaan säännöllisesti viranomaisille, yhteistyökumppaneille ja asukkaille.”

Nuorten rikoskäyttäytymisen ja radikalisoitumisen ennaltaehkäisyyn sekä hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävänä suunnitelmallisena ja moniammatillisena työmuotona ankkuritoiminta istuu hyvin ennalta estävän työn strategiseen määritelmään. Tarkemmin strategia asettaa poliisin ennalta estävälle toiminnalle seuraavat tavoitteet (Sisäministeriö, 2019, s. 16–18):

1. *Ennalta estävällä työllä vähennetään rikosten ja turvallisuutta heikentävien häiriöiden aiheuttamia taloudellisia ja inhimillisiä kustannuksia ihmisille ja yhteiskunnalle*
2. *Poliisin ennalta estävän työn tavoitteena on ylläpitää ja vahvistaa ihmisten turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta*
3. *Poliisin ennalta estävän työn tavoitteena on ylläpitää ja vahvistaa ihmisten luottamusta poliisiin tunnistaen ja ottaen huomioon eri väestöryhmien, vähemmistöjen ja eri ikäryhmien sekä maan eri alueiden erilaiset tarpeet*
4. *Poliisin ennalta estävän toiminnan tavoitteena on tukea poliisin muita toimintoja erityisosaamisella ja huolehtimalla siitä, että ennalta estävän toiminnan yhteistyöverkostot ovat hyödynnettävissä myös muussa poliisi-toiminnassa*

Ennalta estävä työ ja sen tavoitteet viittaavat sekä rikoskäyttäytymisen ennaltaehkäisyyn että jo alkaneen rikoskäyttäytymisen katkaisemiseen ja rikosten seurausten estämiseen ja rajoittamiseen. Vaikka poliisi pyrkii rikollisuuden ennaltaehkäisyyn kai-

kessa perustoiminnassaan, on ennalta estävä työ kuitenkin muusta toiminnasta erillistä erityistoimintaa. (Sisäministeriö, 2019.) Ankkuritoiminta siis muodostaa muusta poliisitoiminnasta erillisen ja päätoimisen työmuotonsa. Sillä on kuitenkin kytköksiä poliisiin muuhun toimintaan kuten esitutkintaan. (Moilanen ym., 2019.)

Poliisin ennalta estävä työ perustuu suunnitelmallisille ja erikseen määritellyille työmuodoille. Ennalta estävän työn strategiassa esitetyt työmuodot ovat Lähipoliisitoiminta, Paikallinen ongelmanratkaisu, Huolta aiheuttavat henkilöt sekä moniammatilliset toimintamuodot Ankkuri ja Marak. (Sisäministeriö, 2019.)

Lähipoliisitoiminnan tarkoituksena on vahvistaa poliisin ja paikallisyhteisöjen välistä suhdetta ja luottamusta rikollisuuden ennalta estämiseksi. Osana lähipoliisitoimintaa poliisi voi esimerkiksi osallistua paikalliseen (kunnalliseen) turvallisuussuunnitteluun, muodostaa tehokkaita vuorovaikutuskanavia (mukaan lukien sosiaalinen media) paikallisyhteisön kanssa, vahvistaa paikallisten osallistumista ja muodostaa ennakoivaa kuvaa toimintaympäristöstä.

Paikallinen ongelmanratkaisu on työmuoto, jossa poliisi ratkaisee ennakoivasti esiin nousevia ongelmia yhdessä paikallisen yhteistyöverkoston kanssa. Verkosto voi koostua esimerkiksi viranomaisista, kansalaisjärjestöistä ja yrityksistä.

Huolta aiheuttavat henkilöt -työmuoto kohdistuu sellaisiin henkilöihin, joiden käyttäytymisestä tai elämäntilanteesta poliisilla tai muilla yhteistyöviranomaisilla on noussut lisäselvitystä vaativa huoli. Tarkoituksena on estää ongelmien kärjistyminen ja tuleva rikollinen käyttäytyminen ja väkivalta.

Marak (eng. Multi-Agency Risk Assessment Conference; ks. Myös Robinson, 2006) on moniammatillinen työmuoto, joka kohdistuu (toistuvan) parisuhdeväkivallan uhrien tunnistamiseen ja heidän henkilökohtaisen turvallisuutensa parantamiseen. Moniammatillisessa yhteistyössä (mukaan lukien esim. poliisi, lastensuojelu ja terveydenhuolto) parisuhdeväkivallan uhrille laaditaan turvallisuussuunnitelma ja sen toteutumista seurataan systemaattisesti.

Ankkuritoiminta on siis yksi poliisin ennalta estävän työn toimintamuodoista, jolla on omat erikseen määritellyt tavoitteensa ja toimintaperiaatteensa. Seuraavaksi kuvaamme tarkemmin ankkuritoiminnan tavoitteita ja peruseriaatteita.

2.1 Ankkuritoiminnan kuvaus Ankkuritoiminnan käsikirjassa

Ankkuritoiminnan käsikirjan (Moilanen ym., 2019) mukaan Ankkuritoiminnalla tarkoitetaan moniammatillisessa tiimissä toteutettavaa yhteistyötä, joka kohdistuu alle 18-vuotiaiden hyvinvoinnin edistämiseen ja varhaiseen rikosten ennaltaehkäisemiseen. Lisäksi toiminnan kohteena on väkivaltaiseen ekstremismiin radikalisoitumisen ennaltaehkäisy ilman ikärajoja. Ankkuritoiminnan laajuus vaihtelee paikallisesti, ja toiminta joissain ympäristöissä kohdistuu myös esimerkiksi lähisuuhdeväkivallan ehkäisyyn (Moilanen ym., 2019, s. 9).

Ankkuritoiminnalle asetetut tavoitteet kohdistuvat paitsi nuorten ja perheiden tukemiseen ja rikoskäyttäytymisen ennalta estämiseen, myös moniammatillisen ennaltaehkäisytoiminnan tukemiseen organisaatioissa ja niiden välisessä yhteistyössä sekä laajemmin paikallisen tason rikosentorjunnassa. Ankkuritoiminnan käsikirjan mukaan ankkuritoiminnan perustavoitteet ovat (Moilanen ym., 2019, s. 17):

- ehkäistä ennalta nuorten rikoksia ja edistää nuorten hyvinvointia moniammatillisessa yhteistyössä
- tarjota nuorelle ja perheelle tarkoituksenmukainen apu ja tuki oikea-aikaisesti
- tukea nuorten osallisuutta ja ehkäistä syrjäytymistä
- ehkäistä ja tunnistaa väkivaltaiseen ekstremismiin radikalisoitumista ja siten lisätä sisäistä turvallisuutta
- edistää yhteistyötä ja tiedonvaihtoa muiden varhaisen puuttumisen toimijoiden ja toimintamallien kanssa (esim. väkivaltaa ehkäisevät ja tunnistavat toimintamallit)
- edistää ammattilaisten ammattitaidon kehittymistä yli organisaatorajojen suhteessa nuorten hyvinvoinnin edistämiseen, varhaiseen puuttumiseen ja rikosten ennaltaehkäisemiseen.

Ankkuritoiminnan käsikirja (Moilanen ym., 2019) määrittää ankkuriproessin peruslähdekohdat (Kuvio 1). Prosessi käynnistyy joko viranomaisen ilmoituksesta tai nuoren tai perheen omasta yhteydenotosta. Ilmoittava viranomainen on lähtökohtaisesti poliisi, sosiaalitoimi, koulu, nuorisotyö tai jokin muu yhteistyökumppani (esim. nuorisotyötä tekevä järjestö). Ilmoituksen taustalla voi olla rikosepäily, lastensuojeluilmoitus tai yleisempi huoli nuoren päihteidenkäytöstä, hyvinvoinnista tai mahdollisesta radikalisoitumisesta. Ankkuritiimi valitsee ilmoitusten perusteella toimintaan mukaan otettavat nuoret. Tässä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan ankkuritiimin ulkopuolisia ammattilaisia ja yhteistyökumppaneita.

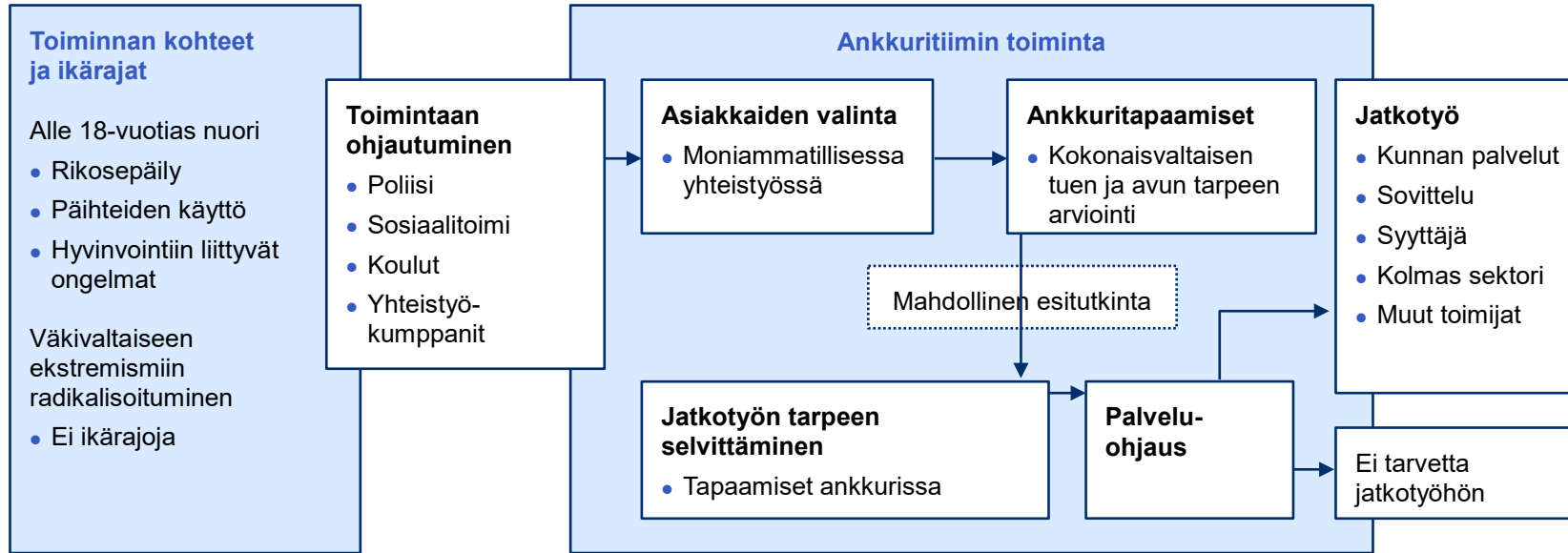
Ankkuritoimintaan valituille nuorille ja heidän huoltajilleen lähetetään kutsu ankkuritaapaamiseen. Tapaamisessa keskustellaan ankkuri-ilmoituksen (tai mahdollisen nuoren tai perheen yhteydenoton) taustalla olevasta tilanteesta. Yksi tapaamisen tarkoitus on

puhuttelu tai laillisuuskasvatus, jossa nuorelle tehdään selväksi, mitä tapahtumat tarkoittavat lainsäädännön ja rikosseuraamusten näkökulmasta (tai mitä niistä olisi voinut seurata). Lisäksi tapaamisen tarkoitus on antaa ankkuritiimin ammattilaisille mahdollisimman tarkka ja kokonaisvaltainen kuva nuoren elämäntilanteesta sekä tuen ja avun tarpeesta hyvinvoinnin edistämisen ja rikoskäyttäytymisen ennaltaehkäisyn tueksi. Tapaamisessa arvioidaan myös tarvetta jatkotapaamisille ankkurissa sekä laaditaan ankkurisuunnitelma, johon kirjataan nuoren kanssa sovitut yksilölliset tavoitteet sekä käytännön toimet niihin pääsemiseksi. Ankkuritapaamisten jälkeen nuori ohjataan asiaankuuluvien jatkopalveluiden piiriin, mikäli tälle on havaittu tarve. Ankkuritiimien tulee lisäksi tilastoida toimintansa kansallista seurantaa varten.

Moniammatillisen ankkuritiimin tulisi sisältää asiantuntemusta paitsi poliisista myös sosiaalitoimesta (sosiaalityöntekijä, sosiaaliohjaaja), terveydenhuollosta (sairaanhoitaja, terveydenhoitaja) ja nuorisotoimesta (nuoriso-ohjaaja, erityisnuoriso-ohjaaja) (Moilanen ym., 2019). Jos kaikkien alojen edustajia ei saada mukaan ankkuritiimiin, tulisi niiden osaaminen saada muutoin ankkurityön käyttöön. Tiimissä jokaisella ammattilaisella on paitsi omaan asiantuntemukseensa liittyviä tehtäviä myös kaikille yhteisiä tehtäviä (esim. laillisuuskasvatus, yksilöllisen tuen tarpeen arviointi, paikallinen ja alueellinen asiantuntijuus). Moniammatillista toimintaa ohjaavia periaatteita ovat nuorten osallisuus, yksilöllisyys ja kokonaisvaltaisuus. Moniammatillisen kokoonpanonsa lisäksi ankkuritiimin tulisi tehdä yhteistyötä alueen muiden toimijoiden kanssa (esim. koulut, viranomaiset ja kansalaisjärjestöt).

Ankkuritoiminnan käsikirja määrittää myös ankkuritoiminnan johtamisen peruseräperiaatteet. Johtamisessa keskeisiä toimijoita ovat ankkuritiimin vetäjä, ankkuritiimin jäsenten esimiesten muodostama esimiestiimi, ankkurin alueellinen ohjausryhmä ja valtakunnallinen ohjausryhmä (sittemmin myös kehittämisryhmä, ks. Ankkuritoiminta n.d.). Ankkuritiimin yksi jäsen voidaan valita sen ryhmänjohtajaksi tai tiiminvetäjäksi, joka vastaa päivittäistoiminnan johtamisesta. Moniammatillinen ankkuritiimi taas toimii suoraan kunkin toimialan esimiehistä koostuvan esimiestiimin alla. Esimiestiimi johtaa ankkuritiimin käytännön toimintaa ja varmistaa sen toimintaedellytykset. Se myös vastaa toiminnan kehittämisestä, seurannasta ja arvioinnista. Alueellinen ohjausryhmä sen sijaan ohjaa laajemmin tietyn alueen kaikkea ankkuritoimintaa. Ohjausryhmään kuuluvat ankkuritoiminnassa mukana olevien toimialojen alueelliset johtajat, ja se seuraa toiminnan toteuttamista ja kehittämistä alueella sekä tukee toimialojen sitoutumista ennalta estävään työhön. Paikallistason ohjauksen lisäksi ankkuritoiminnalla on myös valtakunnallinen ohjausryhmä (kehittämisryhmä), joka vastaa ankkuritoiminnan koordinoinnista koko Suomessa. Valtakunnallisessa ohjauksessa ovat edustettuna sisäministeriö, oikeusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, Opetushallitus, Poliisihallitus, Kuntaliitto, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Poliisiammattikorkeakoulu, Opetushallitus sekä ankkuritiimien ammattilaiset.

Kuvio 1. Ankkuritoiminnan prosessikuvaus (Moilanen ym., 2019, s. 23)

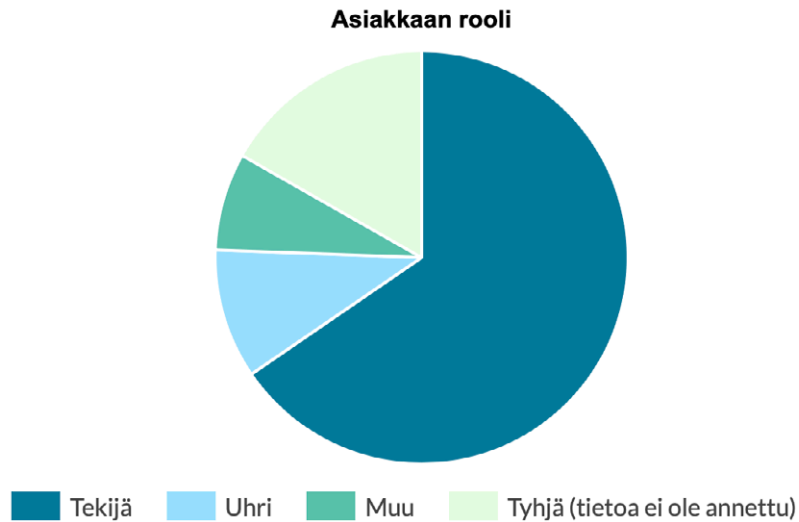

Moilanen, Airaksinen ja Kangasniemi, 2019. (s. 23)

2.2 Ankkuritoiminta kirjattujen tapaamisten valossa

Seuraavaksi tarkastelemme ankkuritoimintaa sisäministeriön poliisiosaston tilastojen valossa. Osana ankkuritoimintaa ankkuritiimit kirjaavat toteuttamiensa ankkuritapaamisten keskeiset tiedot toiminnan arvioimista, kehittämistä ja koordinoitua varten (Ankkuritoiminta n.d.; Moilanen ym., 2019). Vuoden 2021 alusta sisäministeriö on kerännyt tiedot kansallisesti yhtenäisen sähköisen lomakkeen avulla. Yksi ankkuritapaamiseen osallistunut ammattilainen kirjaa sähköiselle lomakkeelle tapaamisen keskeiset tiedot. Tässä tutkimuksessa ankkurikirjaustiedot eivät muodosta varsinaista tutkimusaineistoa, eikä tutkimusryhmällä ei ollut pääsyä kirjauksiin. Sisäministeriöltä saatuja tilastoja käytetään kuitenkin ankkuritoiminnan taustoittamisessa.

Tilastot koskevat kaikkia 1.1.2021–4.4.2022 ankkuritoiminnassa osapuolena (asiakkaana) olleita henkilöitä. Tässä tarkastelussa keskitymme 12–17-vuotiaisiin nuoriin, jolloin esimerkiksi ankkuritoimintaan osallistuneet vanhemmat jäävät tarkastelun ulkopuolelle. Tilaston saantihetkellä ankkuritilastoihin oli kirjattu yhteensä 5 038 12–17-vuotiasta henkilöä. Vaikka valtaosa tilastoiduista henkilöistä oli mukana epäillyn roolissa (n= 3297, 65 %), on tilastoiduissa tapauksissa mukana myös uhreja (n = 511), muita kuin uhreja tai tekijöitä (n = 385) sekä puuttuvia tietoja (n = 845) (Kuvio 2). Tilastoitujen tapausten roolit saattavat heijastaa sitä, että joissain tapauksissa ankkuritoiminnan paikallinen toteutus sisältää esimerkiksi lähisuhde- ja perheväkivallan ennaltaehkäisyn (Moilanen ym., 2019). Muita ankkuritoiminnan tunnuslukuja arvioitaessa onkin syytä huomioida, etteivät nuoret ole aina mukana ankkuritoiminnassa rikos- tai riskikäyttäytymisestään johtuen.

Kuvio 2. Ankkuriasiakkaan rooli ankkuritoiminnassa (N = 5038).

Ankkuritapaamisten asiakkaista 58 prosenttia oli alle 15-vuotiaita ja 38 prosenttia oli 15–17-vuotiaita (tarkempi ikätieto puuttui 4 % tapauksista). Tilastoiduista tapauksista 60 prosenttia koski ensimmäistä kertaa ankkurin palveluissa ollutta nuorta. Kirjatuista tapaamisista 27 prosentissa ei ollut kyseessä ensimmäinen ankkuritapaaminen (tieto puuttui 13 % tapauksista). Tapauksista valtaosasta oli tehty lastensuojeluilmoitus (66 %, tieto puuttui 16 % tapauksista) ja usein asiakkaalla oli taustaa lastensuojelussa (42 %, tieto puuttui 24 % tapauksista). Ankkuritoimintaan ohjautumisen taustalla oli yleisimmin poliisin (49 % tapauksista), koulun tai oppilaitoksen (17 %) tai sosiaalitoimen (12 %) tekemä ilmoitus. Kolme yleisintä tapaamiselle kirjattua aihetta olivat näpistys (811 tapausta), pahoinpitely (594 tapausta) ja päihteet (586 tapausta). Tilastoiduissa tapauksissa 11 prosentissa oli taustalla päihtyneenä tehty teko (tieto puuttui 27 % tapauksista).

Ankkuritapaamisessa paikalla oli yleisimmin poliisi (58 % tapauksista), sosiaalityöntekijä (38 % tapauksista), sosiaaliohjaaja (28 % tapauksista) tai psykiatrinen sairaanhoitaja (28 % tapauksista). Nuoriso-ohjaaja oli paikalla 23 prosentissa tapauksista. Kaikista tapauksista 36 prosentissa ankkuritapaaminen ei johtanut palveluohjaukseen tai jatkotapaamiseen ankkurissa. Tapauksista 25 prosenttia ohjattiin jatkotapaamiseen ankkurissa. Yleisimmin ankkuritiimin ulkopuolinen palveluohjaus tapahtui sosiaalipalveluihin (17 % tapauksista) tai mielenterveyspalveluihin (7 % tapauksista).

Ensimmäistä kertaa ankkurissa olevien asiakkaiden kohdalla (n = 3012) lastensuojeluilmoitus oli tehty 76 prosentissa tapauksista, ja historiaa lastensuojelussa oli 40 prosentissa tapauksista. Aikaisemmin ankkurin palveluissa olleiden nuorten kohdalla

(n = 1365) lastensuojeluilmoitus oli tehty 61 prosentissa, ja historiaa lastensuojelussa oli 59 prosentissa tapauksista. Ensimmäisen asiakkuuden kohdalla tieto tuli ankkuriin hieman useammin poliisiin (57 %) tai koulun (20 %) kautta kuin jo aiemmin ankkurissa olleilla (poliisiin kautta = 41 %, koulun kautta, = 15 %). Sosiaalitoimen kautta ilmoitus tuli ensikertalaisilla 13 prosentissa ja muilla 12 prosentissa tapauksista. Perheiden aloitteesta ohjautuminen oli aikaisemmin ankkuriasiakkaana olleiden nuorten kohdalla jopa hieman yleisempää kuin sosiaalitoimen kautta ohjautuminen (12 % tapauksista).

Ensi kertaa ankkuriasiakkaana olleiden kohdalla ankkuritapaamisen kolme yleisintä aihetta olivat näpistys (21 %), pahoinpitely (13 %) ja päihteet (12 %). Jo aikaisemmin ankkurissa olleilla nuorilla ankkuritapaamisen kolme yleisintä aihetta olivat päihteet (14 %), mielenterveyden haasteet (13 %) ja näpistys (10 %). Ensimmäisellä ankkurikerralla jatko-ohjaukselle ei nähty tarvetta 43 prosentissa tapauksista, kun vastaava osuus oli 26 prosenttia myöhemmillä ankkurikerroilla. Ensimmäistä kertaa ankkurin palvelussa olleet nuoret ohjattiin jatkotapaamiseen ankkurissa noin joka viidennessä tapauksessa (19 %), kun myöhemmillä ankkurikerroilla jatkotapaamiseen ohjattiin joka kolmas (33 %).

Ensimmäisen ankkurikerralla paikalla olivat useimmiten poliisi (67 %), sosiaalityöntekijä (39 %) ja sosiaaliohjaaja (31 %). Myös myöhemmillä ankkurikerroilla poliisi (46 %) ja sosiaalityöntekijä (35 %) olivat yleisimmin edustettuina tapaamissa, mutta osuus oli hieman pienempi kuin ensimmäisten tapaamiskertojen kohdalla. Myöhemmillä ankkurikerroilla kolmanneksi yleisimmin tapaamiseen osallistunut ammattiryhmä oli psykiatrinen sairaanhoitaja (34 %).

3 Nuorten rikoskäyttäytymisen ennaltaehkäisy

Tässä kappaleessa tarkastelemme lyhyesti rikoksia tehneille nuorille suunnattuja diversio-ohjelmia ja interventioita sekä niiden vaikuttavuutta käsittelevää aiempaa kirjallisuutta. Tarkastelu on rajattu pääosin aiheista tehtyihin meta-analyyseihin. Luvun lopussa keskitymme ankkuritoiminnan kaltaisiin poliisivetoisiin interventioihin.

3.1 Diversio-ohjelmat

Diversiolla tarkoitetaan sitä, että rikoksen tehnyttä nuorta ei ohjata rikosoikeudelliseen prosessiin vaan hänen kanssaan työskennellään vaihtoehtoisella tavalla. Interventio-toimet puolestaan viittaavat tarkemmin tapoihin työskennellä nuorten kanssa. Suomessa interventio-termin sijaan käytetään usein nimitystä toimintamalli (Schalin, 2019).

Rikoksentorjuntainterventiot tulevat yleensä julkiselle taloudelle edullisemmiksi kuin tavanomaiset rikosoikeudelliset prosessit, ja niillä on havaittu olevan positiivinen vaikutus uusintarikollisuuteen tavanomaiseen rikosoikeudelliseen prosessiin verrattuna (Cullen & Gendreau, 2001). Tutkimusten pohjalta on tultu johtopäätökseen, ettei retriutiivisilla nuorisoiikeudellisilla toimintamalleilla ilman hoidollista tai terapeuttista elementtiä ole riittävää nuorisorikollisuutta ennaltaehkäisevää vaikutusta (Andrews & Bonta, 2010).

Tiivistäen vaikuttavuuden arvioinnissa tarkastellaan sitä, saako tietty interventio aikaan tarkoitetun vaikutuksen (ks. esim. Farrington, 2000; Farrington & Welsh, 2007; Vauhkonen & Hoikkala, 2020). Tässä yhteydessä vaikuttavuus viittaa siis nuorten tulevaa rikoskäyttäytymistä ennaltaehkäisevään vaikutukseen. Uusintarikollisuutta voidaan mitata sekä poliisin tietoon tulleella rikollisuudella että itse ilmoitetulla rikollisuudella. Vaikutuksia voidaan arvioida myös suhteessa yleisempään antisosiaaliseen tai riskikäyttäytymiseen tai asenteisiin. Nuorisorikollisuuden torjunnassa voidaan erotella diversion itsensä (nuorta ei ohjata rikosoikeudelliseen prosessiin) ja nuoren kanssa toteutettujen interventio toimien (tietyn toimintatavan) vaikutukset.

Diversion arvellaan soveltuvan parhaiten juuri nuorille rikoksentekeijöille, koska heidän kohdallaan rikosoikeudellisilla seuraamuksilla voi olla kielteisimmät vaikutukset (Wong ym., 2016). Interventiot voivat käsittää erilaisia toimia, joilla nuorten uusintari-

kollisuutta pyritään ennaltaehkäisemään (ks. Wilson ym., 2018). Rikoksentorjuntainterventiot voidaan jakaa neljään ryhmään pääosin niiden kohderyhmän mukaan (ks. Pardini, 2016):

1. primaarisiin interventioihin, jotka ovat suunniteltu vähentämään rikosten riskitekijöitä nuorilla yleisesti,
2. selektiivisiin interventioihin, jotka ovat tarkoitettuja niille lapsille ja nuorille, jotka ovat altistuneet rikosriskin kannalta epäsuotuisille olosuhteille,
3. interventioihin, jotka ovat tarkoitettu lievään rikokseen tai muuten huolta herättävästi käyttäytyville nuorille sekä
4. terapeuttisiin interventioihin, joita kohdistetaan jo selvästi rikoksilla oireileville nuorille.

Jaottelu ei ryhmittele interventioita kovin täsmällisesti, eikä jokaisen intervention kohdalla pystytä selvästi sanomaan, mihin näistä luokista se yksiselitteisesti kuuluisi. Ankkuritoiminta käsittää vaihtelevasti elementtejä näistä kaikista (ks. Moilanen ym., 2019). Rikoksentorjuntainterventiona se kuitenkin sijoittuu interventioihin, jotka ovat tarkoitettuja lieviin rikoksiin tai muuten huolta herättävästi käyttäytyville nuorille.

Nuorille suunnatuista rikoksentorjuntainterventioista on tehty monia meta-analyseja. Petrosino kollegoineen (2010) arvioivat diversio-ohjelmien vaikuttavuutta riippumatta siitä, minkä tyyppistä interventiota diversio-ohjelmassa sovellettiin. He tulivat siihen johtopäätökseen, että diversio sai aikaan rikosoikeudellista prosessia parempia lopputuloksia. Vastaavasti Wilson ja Hodge (2013) havaitsivat 45 tutkimusta käsittävässä arviossaan diversion olevan yhteydessä pienempään uusintarikollisuuden riskiin. Metodologisesti vahvemmissa tutkimuksissa ei kuitenkaan havaittu interventioilla olevan myönteistä vaikutusta tavanomaiseen prosessiin verrattuna.

Myös sillä voi olla merkitystä intervention vaikuttavuuden kannalta, onko nuori myös rikosoikeudellisessa prosessissa. Wilson ja Hodge (2013) havaitsivat meta-analyysissaan, että interventiot olivat tehokkaampia niillä nuorilla, jotka eivät (vielä) olleet ohjautuneet rikosoikeudellisiin seurauksiin verrattuna interventioihin, jotka olivat toteutettu rikosoikeudellisen prosessin jo alettua. Interventioiden vaikuttavuuden osalta sillä ei kuitenkaan näytä olevan vaikutusta, onko interventioon osallistuminen vapaaehtoista – motivaatio voi syntyä vasta intervention alettua (Koehler ym., 2013).

Nuorten ominaisuudet on huomioitava interventioiden vaikuttavuutta arvioitaessa. Lipseyn (2009) ja de Vriesin ja tutkimusryhmän (2015) analyyseissa nuorten sukupuoli, ikä ja etninen tausta eivät juuri olleet yhteydessä interventioiden vaikuttavuuteen. Sen sijaan Wongin ja kumppaneiden (2016) analyysissa etninen tausta oli yhteydessä intervention vaikuttavuuteen. Tutkijat tosin huomauttavat, ettei havainto välttämättä kuitenkaan liity interventioihin sinänsä vaan lähtötason eroihin myöhemmän

poliisikontaktin todennäköisyydessä. Varsinkin sukupuolen yhteys – tai yhteyden puute – on epävarmaa, koska interventioiden asiakkaista valtaosa on ollut miehiä (Lipsey, 2009).

Selkeä poikkeus nuorten taustatekijöiden yleisesti ottaen vähäisiltä tuntuilta vaikutuksissa on nuoren aiempi rikostausta (rikosten määrä), joka on voimakkaasti yhteydessä rikoksen uusimisen riskiin myös intervention jälkeen (Lipsey, 2009). Monissa tutkimuksissa on arvioitu, että yleisesti ottaen interventioista hyötyvät eniten ne rikoksia tekevät nuoret, joilla on tunnistettuja rikoskäyttäytymiseen yhteydessä olevia riskitekijöitä taustassaan (Deković ym., 2011; Farrington, 2016; Lösel & Beelmann, 2003). Toisaalta on kuitenkin tärkeää sovittaa interventio ja sen intensiteetti nuoren riskitasoon parhaimman lopputuloksen aikaansaamiseksi (Andrews & Bonta, 2010).

Intervention kohdentaminen onkin keskeinen vaikuttavuuteen yhteydessä oleva tekijä (Lipsey, 2009). Nykyisissä rikosentorjuntainterventioissa pyritään yleensä noudattamaan niin kutsuttua RNR-periaatetta (risk, need & responsivity). *Riskiperiaatteen* (*risk principle*) mukaan hoidon intensiteetti tulisi sovittaa rikosentekijän riskitasoon, eli ohjelman tulisi olla sitä pidempikestoisempi ja intensiivisempi, mitä korkeampi uusimisriski nuorella on. Vastaavasti ohjelman intensiteetin tulee olla suhteellisen matala niiden nuorten kohdalla, joilla riski rikoksen uusimiseen on matala. (ks. Andrews & Bonta, 2010)

Tarveperiaatteen (*need principle*) mukaan tehokkaan hoidon tulisi keskittyä eksplisiittisesti hoidettavan kriminogeenisiin tarpeisiin, eli niihin dynaamisiin riskitekijöihin, joiden on tutkimuksella osoitettu olevan yhteydessä rikoksen uusimisen riskiin, ja joihin voidaan interventiossa vaikuttaa. *Vastaanottavuuden periaatteen* (*Responsivity Principle*) mukaan hoitoa tulisi antaa siten, että se mukautuu hoidettavan nuoren ominaisuuksiin, kuten hänen kognitiivisiin kykyihinsä, tunnetilaansa, oppimistyyliinsä sekä erilaisiin kulttuurisiin piirteisiin. Tämä katsotaan tärkeäksi erityisesti siksi, että sen arvioidaan edesauttavan hoidettavan sitoutumista interventioon. (Andrews & Bonta, 2010.) Tutkimushavaintojen mukaan RNR-periaatteen noudattaminen parantaa interventioiden rikoksen uusimista ennaltaehkäisevää vaikutusta (Andrews & Bonta, 2010; Dowden & Andrews, 2000; Gendreau ym., 2006).

Intervention tyypillä on myös merkitystä (Lipsey, 2009). Vaikka interventioiden vaikutukset kokonaisuudessaan arvioidaan myönteisiksi, riippuvat vaikutukset kuitenkin paljon intervention tyypistä (Gill, 2016). Valvontaan perustuvien interventioiden vaikutukset on arvioitu vähäisemmiksi, ja pelotteeseen sekä kurinpitoon pohjaavien ohjelmien on arvioitu mahdollisesti jopa lisäävään uusintarikollisuutta (Lipsey, 2009). Esimerkiksi Gillin (2016) analyysissä repressoivia ja rankaisevia elementtejä sisältävät ohjelmat olivat tehottomia. Myös nuorten ryhmäohjelmien vaikuttavuus arvioitiin

Scwalben ja tutkimusryhmän (2011) analyysissä heikoksi. Restoratiivisella lähestymistavalla ja terapeuttisilla menetelmillä on havaittu olevan selvästi positiivisempia vaikutuksia.

Restoratiivisissa lähestymistavoissa pyritään hyvittämään rikoksen aiheuttama vahinko muulla tavoin kuin rikosoikeudellisin menettelyin (ks. Schalin 2019). Sen sijaan, että jouduttaisiin seuraamaan tiukkoja prosessisääntöjä ja ennalta määriteltyjä ratkaisuvaihtoehtoja, restoratiivisissa ohjelmissa halutaan antaa tilaa rikoksen osapuolten omille kokemuksille, näkemyksille ja sovittelulle. Osapuolet voivat muokata sovittelun omannäköisekseen ja nostaa esiin heille tärkeitä näkökulmia. (Jokinen, 2012.) Restoratiivisessa lähestymistavassa pyritään vaikuttamaan käyttäytymisen taustalla oleviin psykososiaalisiin tekijöihin, ja keskitytään ensisijaisesti rikoksista aiheutuvien haittojen korjaamiseen rankaisemisen sijaan (Bazemore, 1998; Bolivar, 2019). **Terapeuttisiin menetelmiin** puolestaan luetaan pääasiassa mentorointiohjelmat, erilaiset nuoren käyttäytymisen vaikuttamaan pyrkivät behavioraaliset ja kognitiivisen käyttäytymisterapian ohjelmat sekä sosiaalisten taitojen ja vanhemmuustaitojen opetus ja perheinterventiot (ks. Schalin, 2019).

Mark Lipsey (2009) meta-analyysissä tarkasteltiin rikoksen uusimiseen vaikuttavia tekijöitä eri interventioissa. Analyysin perusteella terapeuttisilla menetelmillä, palveluohjauksella, taitojen opetuksella sekä restoratiivisilla interventioilla oli uusintarikollisuutta vähentävää vaikutusta, joskin restoratiivisten menetelmien vaikutukset olivat muun tyyppisiä interventioita vähäisempiä. (Ks. myös Wong ym., 2016.) Farringtonin (2016) mukaan erilaiset yhteisöpohjaiset interventiot (mukaan lukien yksilölliset, perhe- ja koulupohjaiset interventiot) vähensivät antisosiaalista käyttäytymistä ja rikoskäyttäytymistä.

Nuorten mentorointiohjelmilla on myös havaittu olevan positiivisia vaikutuksia nuorten psykososiaalisiin ongelmiin (Jolliffe & Farrington, 2007; Rhodes ym., 2005). Tolanin ja kumppanien (2013) meta-analyysissä mentorointiohjelmien havaittiin ehkäisevän korkean uusimisriskin nuorten rikollisuutta. Myös suoraan *nuoren käyttäytymisen muutosta painottavia interventioita* pidetään yleisesti ottaen vaikuttavina (de Vries, Hoes, Asscher ym., 2018), mukaan lukien kognitiivisbehavioraaliset mallit (Lösel & Beelman 2003; Lipsey, 2009).

Perhepohjaisia interventioita koskevan laajan meta-analyysin (De Vries ym., 2015) tulosten mukaan riskinuorten interventioiden perhepohjaiset ohjelmat, mukaan lukien käyttäytymiseen suuntautuvat tekniikat (vanhemmuuden taitojen koulutus) ovat tehokkaimpia estämään nuorten toistuvaa rikollisuutta. Myös Schwalben ja tutkimusryhmän (2011) havaintojen mukaan perhepohjaisilla interventioilla on rikoksen uusimista en-

naltaehkäisevää vaikutusta. Tutkimuksessa arvioitiin erityyppisten interventioiden vaikutuksia uusintarikollisuuteen, mutta ainoastaan perheinterventiot johtivat tilastollisesti merkitsevään uusintarikollisuuden vähenemiseen.

Intervention toteutuksen laadun on joissain analyysissä havaittu olevan yhteydessä sen vaikutuksiin yhtä voimakkaasti kuin intervention tyyppin. Mikäli lähtökohtaisesti tehokkaampaa tyyppiä edustava interventio on puutteellisesti toteutettu, voivat sen vaikutukset olla heikommat kuin tyyppiltään vähemmän tehokkaaksi oletetulla (mutta paremmin toteutetulla) interventiolla. Interventioiden toteutuksen laadun dokumentointi on kuitenkin tutkimuksissa usein puutteellista. Laadun dokumentoinnin ongelmat saattavat liittyä esimerkiksi siihen, että usein tutkimuksen tekijä on osallistunut myös intervention toteutukseen. Kehittämistarkoituksessa toimivat ohjelmat ovat usein huolellisemmin toteutettuja ja valvottuja kuin rutiinikäytössä olevat ohjelmat. (Lipsey, 2009.)

3.2 Poliisivetoiset interventiot

Poliisivetoinen ennaltaehkäisy perustuu usein interventioihin, jotka pyrkivät tuomaan diversionäkökulmaa perinteisen rikosprosessin tilalle tai rinnalle. Interventioihin osallistuu vähintään poliisi, intervention kohteena oleva nuori ja yleensä myös hänen huoltajansa. Interventioissa poliisin tehtävä on pääasiassa puhuttaa nuorta ja valistaa rikoskäyttäytymisen oikeudellisista ja sosiaalisista seurauksista, mutta interventioon voi sisältyä myös muunlaisia toimia kuten ohjausta nuoren tarvitsemiin jatkopalveluihin. (Wilson ym. 2018.)

Wilson ja kumppanit (2018) havaitsivat, että ennen rikosoikeudellisia seuraamuksia toteutetut poliisivetoiset Interventiot vähentävät uusintarikollisuutta tavanomaiseen rikosprosessiin verrattuna. Keskimääräinen vaikutus oli 6 prosenttiyksikköä vähäisempi rikoksen uusiminen. Tutkimuksessa myös eriteltiin kolmen eri poliisijohtoisen intervention strategioiden vaikutuksia:

1. pelkkä puhutus,
2. puhutus palveluohjauksella ja
3. puhutus ja restoratiivinen oikeus.

Tutkijoiden yllätykseksi pelkkä puhutus tuotti positiivisimmat vaikutukset, vaikkakaan erot näiden kolmen eri strategian välillä eivät olleet tilastollisesti merkitseviä. Kuitenkin puhutus, johon sisältyi palveluohjausta, tuotti lievästi positiivisempia tuloksia kuin pelkkä puhutus, kun tarkasteltiin vain sellaisia tutkimuksia, joissa näitä strategioita

verrattiin tavanomaiseen rikosprosessiin. Tutkimuksen perusteella ei siten voida päätellä, että näiden kolmen strategian välillä olisi merkityksellisiä eroja vaikuttavuudessa.

Kokonaisuudessaan poliisivetoisilla interventioilla havaittiin siis olevan rikoksen uusimista ennaltaehkäisevää vaikutusta. Wilson ja kumppanit (2018) pitävät poliisivetoisia interventioita suositeltavina toimintamalleina matalan uusimisriskin nuorille. He esittävät, että poliisivetoisten diversiointerventioiden vaikutukset voidaan hahmottaa kolmen teoreettisen mekanismin kautta, joita ovat vähentynyt leimautumisen riski, uudelleen integraatio ja rikoskäyttäytymisen taustalla oleviin riskitekijöihin puuttumien palveluohjauksen avulla.

Yksi diversio-ohjelmien mahdollinen teoreettinen vaikutusmekanismi perustuu leimautumisen ja differentiaalisen assosiaation teorioihin. Rikosoikeudellinen prosessi voi edistää rikolliseksi leimautumista. Leimautumisen kautta muodostuneet rooli-odotukset lisäävät uusintarikollisuuden riskiä sekä mahdollisesti hakeutumista rikosaktiivisempiin ryhmiin. Rikosaktiivisilta ikätovereiltaan oppitut asenteet ja arvot puolestaan lisäävät rikoskäyttäytymisen riskiä ennestään. Jos leimautumisvaikutusta voidaan vähentää diversion avulla, pienennetään samalla siis tämän kielteisen kierteen riskiä. (Wilson, Brennan & Olaghere, 2018; ks. myös Wilson ja Hogen, 2013.)

Leimautumisen välttämisen lisäksi Wilson ja kumppanit (2018) puhuvat myös uudelleen integroitumisesta. Tästä näkökulmasta intervention kautta kohdattu oma toiminta ja sen aiheuttama häpeä tukevat (uudelleen) kiinnittymistä rikoskäyttäytymisen vastaisiin normeihin sekä perheeseen ja muihin suojaaviin sosiaalisiin ympäristöihin. Tässä tapauksessa poliisin ja huoltajien sekä mahdollisesti muiden mukana olevien henkilöiden kanssa käydyn keskustelun herättämä häpeä vahvistaa nuoren kokemaa sosiaalista kontrollia (ks. myös esim. Svensson ym. 2013). Myös tässä tapauksessa korostetaan kuitenkin mahdollista leimautumisen riskiä (Wilson ym., 2018).

Interventioiden vaikuttavuus voi liittyä myös palveluohjaukseen, jolla tarjotaan nuorelle pääsyn hänen tarvitsemiensa palveluiden pariin (Wilson ja Hogen, 2013; Wilson ym., 2018). Tästä näkökulmasta ongelmien taustalla ovat rikoskäyttäytymiseen vaikuttavat riski- ja suojaavat tekijät, joihin jatkopalveluilla pyritään vaikuttamaan. Tällöin tärkeäksi fokuksiksi nousee nuoren – ja joissain tapauksissa hänen vanhempiensa – motivoiminen palveluun osallistumiseen (ks. Simmons ym., 2017). McAra ja McVie (2010) huomauttavat lisäksi, että varhaisen riskintunnistuksen prosessiin liittyy aina epävarmuutta, ja mahdollisesti myös leimautumisen problematiikkaa.

Myös ankkuritoiminta edustaa poliisivetoista interventiota. Nuoren ankkuritapaamiseen ja palvelutarpeen arviointiin voi osallistua esimerkiksi sosiaalityöntekijä tai nuorisotyöntekijä, ja intervention kesto voi vaihdella yhdestä tapaamisesta pidempään seu-

rantaan ja palveluohjaukseen. Ankkurityön peruseriaatteiden ytimessä ovat toiminnan kohteena olevien nuorten puhuttelu ja ankkuritapaamisen laajempi nuoren elämäntilannetta koskeva keskustelu sekä palveluntarpeen arviointi (Moilanen ym., 2019).

Ankkuritoiminta voi kuitenkin sisältää elementtejä myös laajemmasta sosiaalisesta rikoksentorjunnasta. Sosiaalinen rikoksentorjunta viittaa sellaiseen rikoksentorjunta-orientaatioon, jossa pyritään erilaisin keinoin ratkaisemaan rikollisuuden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä riskitekijöitä (Bjørge, 2016). Sosiaalinen rikoksentorjunta siis käsittää usein laajoja ja moniammatillisia rikoksentorjuntaohjelmia ja hankkeita, joissa pyritään rikoskäyttäytymiseen puuttumisen ohella parantamaan laajemmin yksilöiden ja yhteisöjen elämänlaatua (ks. esim. Hobson ym. 2021). Ankkuritoiminnassa laajempi sosiaalinen rikoksentorjuntaorientaatio voi sisältää esimerkiksi verkostotyökentelyä, kouluissa toteutettavaa valistustyötä sekä muunlaista jalkautuvaa nuorten parissa toteutettavaa ennaltaehkäisevää työtä. Toisaalta myös ankkuritoiminnan peruselementit kuten yksilöllinen palvelutarpeen kartoitus ja palveluohjaus edustavat sosiaalista rikoksentorjuntaa, joskin rajatummassa mielessä.

Yhteiskunnallisessa keskustelussa ja rikoksentorjuntatyötä tekevien ammattilaisten keskuudessa poliisijohtoisessa sosiaalisessa rikoksentorjunnassa on nähty lupaavia mahdollisuuksia puuttua rikollisuuteen sekä lisätä nuorten hyvinvointia ja osallisuutta (Hobson ym., 2021; Lidskog & Persson, 2012). Kompleksisiin ja moniammatillisiin interventioihin liittyy kuitenkin ongelmia esimerkiksi hallinnonalojen rajoja ylittävässä yhteistoiminnassa, interventioiden tarkan identiteetin määrittelyssä ja paikallisen toteutuksen epätasaisessa resurssoinnissa. Poliisivetoisen sosiaalisen rikoksentorjunnan vaikutuksista nuorten rikoskäyttäytymisen riskiin tarvitaan myös lisää tutkimusnäyttöä (Hobson ym., 2021).

4 Ankkuritoiminnan vaikuttavuuden arviointi rekisteriaineistolla

Tutkimuksen ankkuritoiminnan vaikuttavuutta arvioiva osuus toteutettiin rekisteriaineistolla, jonka perustana toimivat poliisin tietoon tulleet rikokset. Tähän aineistoon yhdistettiin poliisin rikosilmoituksiin kirjaama tieto ankkuritoimintaan osallistuneista nuorista (ks. 2.1.2 Ankkuritoiminnan kohteena olleiden nuorten tunnistaminen). Ankkuritoiminnan vaikuttavuutta arvioitiin tässä tutkimuksessa rikosten ennaltaehkäisyssä näkökulmasta tarkastelemalla sitä, miten ankkuritoiminta vaikuttaa rikoksen tehneen nuoren uusintarikollisuuden riskiin. Tässä analyysissä tarkastelemme:

1. miten ankkuritoimintaan osallistuneen nuoren rikosriski suhteutuu verrokkinuorten rikosriskiin yksilötasolla
2. miten ankkuritoiminnan aloittaminen on yhteydessä nuorten rikollisuuden määrään kuntatasolla.

Interventioiden vaikuttavuuden arvioiminen on harvoin helppoa tai suoraviivaista. Vaikutuksilla tarkoitetaan lähtökohtaisesti kausaalisia vaikutuksia eli syy–seuraus-suhteita, joihin yleensä määritelmällisesti liitetään ajatus siitä, että muutos ”syyssä” johtaa muutokseen ”seurauksessa” (esim. Huntington-Klein, 2021). Jotta voisimme siis uskottavasti todeta ankkuritoiminnan vähentäneen nuoren rikoskäyttäytymistä, meidän pitäisi pystyä osoittamaan, että lopputulema rikoskäyttäytymisen osalta olisi ollut erilainen ilman ankkuritoimintaa. Tällaisen päättelyn perustavanlaatuinen ongelma liittyy todellisuuden luonteeseen ja puuttuvaan tietoon: emme pysty todellisuudessa ikinä havainnoimaan sitä, mitä olisi tapahtunut sellaisessa mahdollisessa maailmassa, jossa jokin asia ei olisi tapahtunut juuri silloin ja siten, kun se tapahtui. Emme näin ollen ikinä saa todella tietää, mitä ankkuritoimintaan osallistuneelle nuorelle olisi tapahtunut, jos hän ei olisi ohjautunut ankkuritoimintaan. Emme myöskään voi tietää, miten nuorisirikollisuuden määrä jossain kunnassa olisi kehittynyt, jos ankkuritoimintaa ei olisi aloitettu. Tällaisia puuttuvan tiedon ongelmia voidaan tyypillisesti (ainakin jossain määrin) ratkaista erilaisilla tilastollisilla menetelmillä. Näin teemme myös tässä tutkimuksessa.

Konkreettiset ankkuritoiminnan vaikuttavuutta koskevat tutkimuskysymyksemme ovat seuraavat:

- TK1) Onko ankkuritoiminnan asiakkaana oleminen yhteydessä nuoren uusintarikollisuuteen?
- TK2) Onko ankkuritoiminnan käynnistyminen kunnissa yhteydessä muutoksiin nuorten rikollisuudessa ja uusintarikollisuudessa kuntatasolla?

Tarkemmin ankkuritoiminnan kohteena olleiden nuorten (ja käytetyn verrokkiryhmän) rikoskäyttäytymistä analysoidaan Hämeen poliisilaitoksen alueella vuosina 2011–2013. Ankkuritoiminnan käynnistymisen kuntatason yhteyksien analysoimisessa käytämme tutkimusajankohtina tammikuuta 2011 ja 2019. Koska tavoitteena on ankkuritoiminnan vaikuttavuuden arvioiminen, yhteyksiä analysoidaan kvasikokeellisilla menetelmillä.

4.1 Vaikuttavuuden arvioimisen menetelmät

Tutkittaessa ankkuritoiminnan vaikutuksia nuorten rikollisuuteen, keskeiseksi kysymykseksi muodostuu se, mihin vertaamme ankkuritoiminnan kohteena olleita yksilöitä tai alueita, joissa ankkuritoiminta on käynnistynyt. Tätä kysymystä ratkottaessa on myös huomattava, että vaikutuksia tutkittaessa analyysin tuloksiin voivat vaikuttaa hyvin monenlaiset tekijät, jotka vaikeuttavat todellisen vaikuttavuuden tai sen puutteen havaitsemista. Suurin ongelma kausaalipäätelyn kannalta ovat mahdolliset sekoittavat tekijät, jotka tämän tutkimuksen tapauksessa vaikuttavat sekä ankkuritoiminnan kohteeksi päättymiseen että uusintarikollisuuteen. Sekoittavat tekijät siis vaikuttavat siihen, minkälaisena ankkuritoiminnan ja uusintarikollisuuden välinen yhteys näyttäytyy tilastollisissa analyysissä. Tällaiset sekoittavat tekijät pyritään analyysissä eri tavoin poistamaan tai minimoimaan. Kuvaamme seuraavaksi, kuinka olemme yksilö- ja kuntatason tarkasteluissa pyrkineet pääsemään mahdollisimman lähelle ankkuritoiminnan todellisten vaikutusten havainnoimista sekä aineistojen rajausten että erilaisien tilastollisten menetelmien avulla.

4.1.1 Yksilötason aineisto ja menetelmät

Kaltaistaminen ja yksivaiheinen regressioanalyysi

Ankkuritoiminnan vaikuttavuutta yksilötasolla arvioivan tarkastelun toteutimme kaksiosaisena. Ensimmäisessä tarkastelussa tavoitteena oli muodostaa ankkuritoiminnan kohteena olleiden nuorten kanssa mahdollisimman samanlainen verrokkiryhmä ja verta ankkuritoiminnan kohteena olleiden nuorten uusintarikollisuutta tämän verrokkiryhmän uusintarikollisuuteen. Verrokkiryhmän muodostamisessa käytimme kaltaistamisena (matching) tunnetun tilastollisen menetelmän propensiteettipistemääriin perustuvaa versiota (Caliendo & Kopeinig, 2008) kahdessa eri verrokkiryhmän rajaamiseen liittyvässä vaiheessa.

Yksilötason analyysia varten teimme ajallisia ja alueellisia rajauksia aineistoon. Ensimmäkin rajasimme tarkastelun vuosiin, joilta meillä oli lukumäärällisesti eniten tietoa ankkuritoiminnan kohteena olleista nuorista, eli vuosiin 2011–2013. Lisäksi rajasimme ankkuritoiminnan kohteina olleiden nuorten ryhmän sellaisiin nuoriin, joilla ankkuritoiminnan perusteena ollut rikos oli tapahtunut Hämeen poliisilaitoksen alueella. Tämä rajaus tehtiin niin ikään sillä perusteella, että tältä alueelta meillä oli määrällisesti eniten tietoa ankkuritoiminnan kohteena olleista nuorista. Lisäksi tietojemme perusteella Hämeen poliisilaitoksen ankkuritiimeissä oli tarkasteluvuosina käytäntönä kirjata tieto ankkuriohjauksesta poliisiasian tietojärjestelmään (PATJA) rikosilmoitusten yhteyteen. Tämän perusteella uskomme, että ankkurinuoria koskevat tietomme ovat Hämeen poliisilaitoksen osalta kattavampia kuin sellaisissa paikoissa, jossa puhuttelut on kirjattu rikosilmoitusten yhteyteen hyvin satunnaisesti. Vertailtavuuden varmistamiseksi ankkurinuorten joukko rajattiin vielä 13–17-vuotiaisiin nuoriin. Interventoryhmän lopullinen koko oli 310 nuorta. Jos samalla nuorella oli useita eri ajankohtina tapahtuneisiin rikoksiin liittyviä ankkuriasiakkuuteen liittyviä kirjauksia, referenssirikos valittiin tilasto-ohjelman avulla satunnaisesti näiden ajankohtien välillä. Tämän jälkeen ankkuritoiminnan kohteina olleisiin nuoriin yhdistettiin tieto ankkuritoiminnan perusteena ollutta rikosta edeltävästä rikoshistoriasta kahden vuoden ajalta ja lisäksi myös tieto tämän jälkeisistä rikoksista.

Verrokkiryhmän muodostamisen lähtökohtana toimi poliisin tietoon tulleiden rikosten kokonaisuaineisto (ks. Aineistokuvaus), joka tarkastelua varten rajattiin vuosina 2011–2013 tapahtuneisiin 13–17-vuotiaiden tekemiin rikoksiin. Ensimmäistä tarkastelua varten verrokkiaineisto rajattiin sellaisiin nuorten tekemiin rikoksiin, jotka olivat tapahtuneet kunnissa, jossa tapahtuma-aikaan ei ollut ankkuritoimintaa (N=28 799). Tarkastelun ulkopuolelle jätettiin rikokset, jotka olivat tapahtuneet sellaisten ankkurikuntien alueella (2 kpl), joiden osalta emme olleet saaneet riittävän tarkkaa tietoa ankkuritoiminnan alkamisajankohdasta. Tämän jälkeen rajasimme aineistoa rikosnimikkeiden osalta sen perusteella, miten todennäköistä niiden esiintyminen oli ankkuritoiminnan kohteena olleiden nuorten rikoshistorioissa. Tarkoituksena oli rajata verrokkiryhmä ankkurinuorten kanssa rikosten osalta mahdollisimman samankaltaiseen joukkoon. Tämä suoritettiin kaltaistamisen avulla yhdistämällä jokainen ankkurinuorten rikoshistorioissa esiintyvä rikos kolmeenkymmeneen verrokkiaineiston rikokseen rikosnimikkeen perusteella.

Sen jälkeen, kun kaltaistaminen oli suoritettu rikosnimiketasolla ankkurinuorten rikoshistorioiden perusteella, kaltaistaminen toteutettiin vielä uudestaan yksilötasolla sekä luokitellun rikoshistorian että muiden taustatekijöiden osalta. Tässä kaltaistamisvaiheessa jokaiselle ankkurinuorelle haettiin kolme vastinparia, joiden todennäköisyys päätyä ankkuritoimintaan huomioitujen muuttujien perusteella olisi ollut samanlainen. Seuraavia muuttujia käytettiin kaltaistamisen perustana: ikä; sukupuoli; referenssirikoksen tapahtumavuosi; asuinkunnan kuntaryhmä (kaupunkimainen/taajaan

asuttu/maaseutumainen); perhetyyppi (asuu kahden vanhemman perheessä/asuu muunlaisessa perheessä/ei kuulu perheväestöön); äidin suorittama ylioppilastutkinto; isän suorittama ylioppilastutkinto; tieto siitä, onko kumpikaan vanhempi nostanut toimeentulotukea rikoksentekovuoden aikana; tieto siitä, onko nuorella ollut peruskoulussa kokonaan tai osittain yksilöllistetty opetussuunnitelma; rikoshistoria pahoinpitelyiden, varkausrikosten, vahingontekojen, huumausainerikosten ja muiden rikosten osalta referenssirikosta edeltävän kahden vuoden ajalta kukin luokka omana dikotomisena (kyllä/ei) muuttujanaan; rikosten kokonaismäärä edeltävän kahden vuoden aikana. Tällä perustella muodostetun, analyysin ensimmäisessä osassa käytetyn verrokkiryhmän lopullinen koko oli 1240 henkilöä. Aineiston kokonaismäärä näissä analyyseissä oli siis 1550 henkilöä.

Taulukossa 2 on esitetty kuvailevia tietoja tässä tarkastelussa käytetystä interventioryhmästä, verrokkiryhmästä sekä verrokkiaineistosta ennen kaltaistamista. Taulukosta huomataan, että ankkuritoiminnan kohteeksi päätyneet nuoret eroavat kaltaistamista edeltäneen verrokkiaineiston nuorista: interventioryhmällä on muun muassa verrokkiaineistoa enemmän rikoshistoriaa, heillä on ollut verrokkiaineistoa useammin yksilöllistetty opetussuunnitelma peruskoulussa ja heidän vanhempansa ovat nostaneet toimeentulotukea tyypillisemmin ja suorittaneet ylioppilastutkinnon harvemmin kuin verrokkiaineiston nuorten vanhemmat. Tällaiset erot interventioryhmän ja verrokkiryhmän välillä odotusten mukaan pienenevät kaltaistamisen myötä.

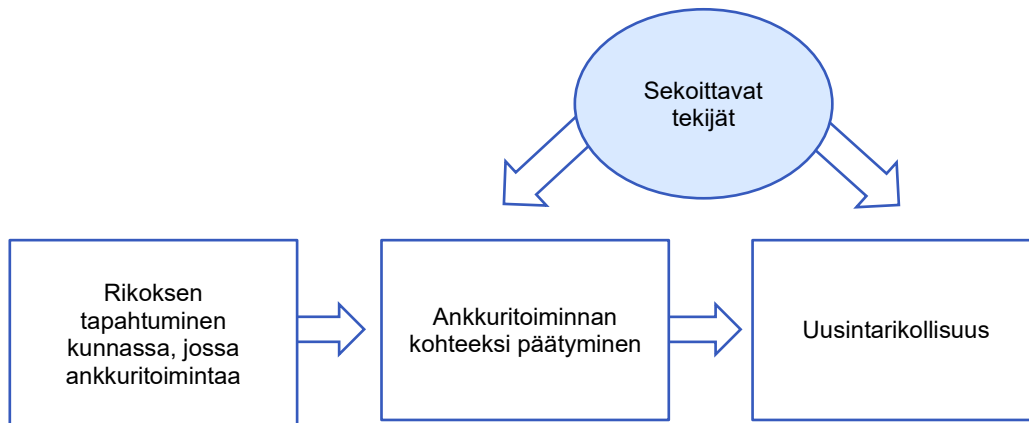
Aineiston muodostamisen jälkeen analyysin ensimmäisessä osassa ankkuritoiminnan ja uusintarikollisuuden välistä yhteyttä tarkasteltiin tavallisen, yksivaiheisen Cox-regressioanalyysin avulla mallintamalla referenssirikoksen ja tätä seuraavan rikoksen välistä aikaa. Uuden rikoksen seuranta-aika rajattiin vuoden päähän referenssirikoksesta, jolloin analyysissä mallinettiin siis suhteellista riskiä tehdä uusi rikos vuoden sisään joko ankkuritoiminnan perustana olleesta referenssirikoksesta tai verrokkiryhmän tapauksessa referenssirikoksesta, joka ei johtanut ankkuri-interventioon. Vaikka analyyseissä käytetty aineisto oli edellä kuvatun mukaisesti kaltaistettu, taustatekijät ja rikoshistoria vakioitiin myös regressiomallissa.

Instrumenttimuuttuja-analyysi

Analyysin toisessa osassa erot ankkuritoiminnan kohteena olleiden nuorten ja verrokkiryhmän välillä huomioitiin havaittujen muuttujien perusteella tapahtuvan kaltaistamisen sijaan instrumenttimuuttuja-analyysin avulla. Toimivan instrumenttimuuttuja-asetelman kautta on mahdollista poistaa myös havaitsemattomien sekoittavien tekijöiden vaikutus intressinä olevan yhteyden tarkastelusta (Baiochi ym. 2014). Tämän tutkimuksen kannalta tällainen lähestymistapa on oleellinen, sillä on mahdollista, että ankkuritoimintaan päätymistä selittävät hyvin monenlaiset tekijät, joista vain osasta on tietoa käyttämässämme aineistossa.

Instrumenttimuuttuja-analyysin toteutus perustuu sellaisen muuttujan (instrumentin) löytämiseen, joka vaikuttaa intervention kohteeksi joutumiseen, mutta joka ei ole suorassa yhteydessä tarkasteltavaan vasteeseen (eli tässä tapauksessa uusintarikollisuuteen). Käytännössä instrumenttimuuttuja-analyysi toteutettiin tässä tutkimuksessa siten, että ankkuritoiminnan instrumenttina käytettiin tietoa siitä, onko rikoksentekokunnassa ollut ankkuritoimintaa rikoksentekoaikaan. Analyysi perustuu siis ajatukseen siitä, että instrumenttimuuttujaa käyttämällä voimme tarkastella varsinaisen ankkuritoimintaan osallistumisen ja uusintarikollisuuden välisen yhteyden sitä osaa, joka ei ole yhteydessä yksilötason sekoittaviin tekijöihin. Analyysin logiikka on esitetty kuviossa 3.

Kuvio 3. Instrumenttimuuttuja-analyysi

Instrumenttimuuttujan käyttöön liittyy tiettyjä oletuksia, joiden toteutumisesta tulosten uskottavuus on riippuvaista etenkin kausaalitulokintojen osalta (esim. Angrist ym., 1996). Ensinnäkin valittu instrumenttimuuttuja ei saa olla vasteeseen yhteydessä muutoin kuin intervention kautta. Toisin sanoen tässä tapauksessa se, onko rikoksentekokunnassa ollut ankkuritoimintaa rikoksentekoaikaan, ei saisi vaikuttaa nuoren uusintarikollisuuteen (yksilötasolla) muuten kuin ankkuri-intervention kautta. Lisäksi instrumenttimuuttuja ei saisi olla yhteydessä havaitsemattomiin sekoittaviin tekijöihin, jotka vaikuttavat sekä ankkuritoiminnan kohteeksi päätymiseen että uusintarikollisuuteen. Tyypillisesti tällaisten oletusten toteutumista ei pystytä havaitsemaan tai testaamaan, vaan niiden täytyminen perustuu tosielämän luonnetta ja lainalaisuuksia koskevaan ymmärrykseemme.

Instrumenttimuuttuja-analyysissä ankkuritoiminnan kohteena olleiden nuorten interventioryhmä (N=310) oli sama kuin analyysin ensimmäisessä osassa, mutta verrokki-ryhmä koostettiin instrumenttimuuttuja-analyysin toteuttamisen kannalta mielekkäällä

tavalla. Lähtökohtana toimi edelleen poliisin tietoon tulleiden 13–17-vuotiaiden nuorten tekemien rikosten kokonaisaineisto vuosilta 2011–2013. Aineisto rajattiin rikoksiin, jotka olivat tapahtuneet kunnissa, jossa tapahtuma-aikaan ei ollut ankkuritoimintaa sillä poikkeuksella, että kaikki Hämeen poliisilaitoksen alueella tapahtuneet nuorten tekemät rikokset jätettiin myös aineistoon. Tämä rajaus tehtiin siksi, että käytetty instrumenttimuuttuja olisi yhdenmukainen interventioryhmän (Hämeen poliisilaitoksen alueella tehdystä rikoksesta ankkuritoiminnan kohteeksi päätyneet nuoret) kanssa. Tällä aineistorajauksella käytetty instrumenttimuuttuja oli siis käytännössä tieto siitä, oliko nuoren tekemä rikos tapahtunut Hämeen poliisilaitoksen alueella vai ei. Tässä vaiheessa aineisto vielä kaltaistettiin, jotta tulokset eivät systemaattisesti heijastelisi mahdollisia eroja Hämeen poliisilaitoksen alueella ja muilla alueilla rikoksia tehneiden nuorten välillä. Kaltaistamisprosessissa jokaiselle Hämeen poliisilaitoksen alueella rikoksen tehneelle nuorelle haettiin muilla alueilla rikoksen tehneiden nuorten joukosta taustamuuttujien ja luokitellun rikostaustan perusteella kolme mahdollisimman samankaltaista vastinparia. Kaltaistamisen perustana käytetyt muuttujat olivat samat kuin analyysin ensimmäisen osan yksilöperustaisessa kaltaistamisessa. Taulukossa 2 on esitetty kuvailevia tietoja instrumenttimuuttuja-analyysin verrokkiryhmästä (N=13 185).

Verrokkiryhmän muodostamisen jälkeen varsinainen analyysi toteutettiin sekä verrokkiryhmän että interventioryhmän sisältävällä aineistolla (N=13 495) kaksivaiheisena regressioanalyysinä, kuten instrumenttimuuttuja-analyyseissa tyypillisesti. Analyysi perustuu käytännössä siihen, että ankkuri-intervention vaikutusta uusintarikollisuuteen arvioidaan tarkastelemalla instrumenttimuuttujalla ennustetun intervention ja uusintarikollisuuden välistä yhteyttä. Tämän yhteyden voidaan ajatella olevan varsinaisen intervention ja uusintarikollisuuden välisestä yhteydestä se osa, johon havaitsemattomat sekoittavat tekijät eivät vaikuta (ks. Huntington-Klein, 2021). Tämän tutkimuksen tapauksessa varsinainen primäärinen regressiomalli toteutettiin yksilötason analyysin ensimmäisen vaiheen tapaan Cox-regressioanalyysinä mallintamalla referenssirikoksen ja tätä seuraavan rikoksen välistä aikaa vuoden seuranta-ajalla. Taustatekijät ja rikoshistoria vakioitiin myös instrumenttimuuttuja-analyysiin liittyvissä regressio-malleissa.

4.1.2 Kuntatason aineisto ja menetelmät

Kuntatason analyysissä kysymyksenasettelu liittyi siihen, miten ankkuritoiminnan alkaminen on vaikuttanut nuorten uusintarikollisuuden määrään kuntatasolla. Tutkimme vaikutusten arvioinnin kuntatasolla hyödyntämällä synteettisen kontrollin menetelmää (Abadie ym. 2010). Siinä kunnille, joissa ankkuritoiminta on alkanut, muodostetaan keinotekoinen verrokkialue sellaisten kuntien perusteella joissa ei ole ollut ankkuritoimintaa. Painottamalla ankkuritoiminnan ulkopuolisia kuntia erilaisten muuttujien

perusteella arvioidaan siis, mikä olisi ollut uusintarikollisuuden kehityskulku ankkurikunnissa siinä tapauksessa, että ankkuritoimintaa ei olisi näissä kunnissa aloitettu. Synteettisen kontrollin menetelmän tyypillisessä tapauksessa interventioalueita on yksi, mutta tässä tutkimuksessa menetelmästä käytettiin rikosmäärien pienien kuntatasoisten määrien vuoksi sovellutusta, joka mahdollistaa synteettisen kontrollin muodostamisen useammalle kunnalle samanaikaisesti (Robbins & Davenport, 2021).

Ankkuritoiminnan käynnistymisen vaikutusten arviointia vaikeuttaa muutama tekninen seikka. Ensinnäkin ankkuritoiminta on käynnistynyt eri kunnissa hyvin eri aikoina. Koska nuorisorikollisuuden kokonaistrendit ovat voineet olla eri ajankohtina erilaisia, ankkuritoiminnan alkamisen arviointi kaikkien ankkurikuntien osalta samanaikaisesti ei olisi mielekästä etenkin vaihtoehtoihin kehityskulkuihin vertaamisen näkökulmasta. Toisen ongelman muodostaa se, että nuorten rikollisuuden ja etenkin uusintarikollisuuden määrät ovat suurimassa osassa kuntia lähtökohtaisesti verrattain pieniä, mikä vaikeuttaa ei-satunnaiseen vaihteluun liittyvien muutosten havaitsemista. Näistä seikoista johtuen ankkuritoiminnan käynnistymisen vaikutusten arviointi rajattiin kahteen ajankohtaan, jolloin ankkuritoiminta on käynnistynyt useammassa kunnassa samanaikaisesti. Nämä valikoidut ajankohdat olivat tammikuu 2011 ja tammikuu 2019, joista ensimmäisenä ankkuritoiminta oli saamiemme aloituspäivämäärätietojen perusteella käynnistynyt 15 kunnan alueella ja jälkimmäisenä 20 kunnan alueella.

Kuntatason tarkastelun lähtökohtana toimi sama poliisin tietoon tulleiden rikosten aineisto kuin yksilötason analyysissäkin, mutta tässä analyysissä käsitelimme tietoja aggregaattitasolla. Jotta voisimme arvioida melko välittömiä rikollisuutta ennaltaehkäiseviä vaikutuksia, uusintarikollisuutta operationalisoitiin tässä tarkastelussa etukäiteisesti tarkastelemalla itse asiassa uusimista *edeltävän* rikoksen ajankohtaa silloin, kun sama henkilö syyllistyi rikokseen vuoden sisään edellisestä. Viittaamme tähän kuitenkin yksinkertaisuuden vuoksi uusintarikollisuutena. Analyysia varten summasimme sekä tällä tavoin määritellyt rikostapahtumat että kaikki rikokset kunta- ja kuukausitasolla 13–17-vuotiaiden osalta. Analyysissa havaintoyksikkönä toimivat siis kunnat, ja rikosmääriä tarkastellaan kuukausitasolla.

Kuntatason analyysissä verrokkiryhmänä toimivat lähtökohtaisesti ne kunnat, joissa ei ole ollut ankkuritoimintaa tarkasteltuina ankkuritoiminnan käynnistymisen ajankohtina (tammikuu 2011 ja tammikuu 2019) ja joissa ankkuritoimintaa ei ole aloitettu kahden vuoden sisään tästä ajankohdasta. Tarkastelun ulkopuolelle jätettiin molemmissa tarkasteluissa sellaiset ankkurikunnat (2 kpl), joiden osalta meillä ei ollut ankkuritoiminnan alkamisajankohdasta riittävän tarkkaa tietoa. Ensimmäiseen alkamisajankohtaan (tammikuu 2011) liittyvän analyysin aineisto perustuu siis 15 interventiokuntaan ja 278 verrokkikuntaan ja toisen alkamisajankohdan (tammikuu 2019) osalta 20 interventiokuntaan ja 223 verrokkikuntaan. Tarkastelujakso rajattiin kummassakin analyysissä ankkuritoiminnan alkamista edeltävään vuoteen ja sitä seuraavaan 18 kuukauteen.

Taulukko 2. Kuvailevat tiedot eri osa-aineistoista.

		Ankkuritoiminnan kohteena olleet nuoret N=310.			Koko verrokkiaineisto N=28 799			1. analyysin kaltaistettu verrokkiryhmä N=1240			2. analyysin (instrumenttimuuttuja) verrokkiryhmä N=13 185		
		%	Keskiarvo	Mediaani	%	Keskiarvo	Mediaani	%	Keskiarvo	Mediaani	%	Keskiarvo	Mediaani
Sukupuoli	Poika	75,8			73,2			75,7			74,3		
	Tyttö	24,2			26,8			24,3			25,7		
	Ikä (13–17)		14,7	15,0		15,5	16,0		14,6	14,0		15,5	16,0
Asunkunnan kuntatyyppi	Kaupunkimainen	69,7			66,1			66,5			63,2		
	Taajaan asuttu	17,4			19,1			18,6			20,4		
	Maaseutumainen	12,9			14,8			14,8			16,5		
	Yksilöllistetty (kokonaan tai osittain) opetussuunnitelma peruskoulussa	20,6			12,8			16,3			14,7		
Perhetyyppi	Perheessä kaksi aikuista	50,0			57,8			51,9			57,3		
	Muu perhetyyppi	40,3			34,6			39,6			35,4		
	Ei kuulu perheväestöön	9,7			7,6			8,5			7,4		

		Ankkuritoiminnan kohteena olleet nuoret N=310.			Koko verrokkiaineisto N=28 799			1. analyysin kaltaistettu verrokkiryhmä N=1240			2. analyysin (instrumenttimuuttuja) verrokkiryhmä N=13 185		
		%	Keskiarvo	Mediaani	%	Keskiarvo	Mediaani	%	Keskiarvo	Mediaani	%	Keskiarvo	Mediaani
	Äiti suorittanut ylioppilastutkinnon	24,8			31,8			26,6			27,5		
	Isä suorittanut ylioppilastutkinnon	12,6			16,6			12,4			13,1		
	Äiti tai isä nostanut toimeentulotukea (vuoden aikana)	29,4			20,1			27,1			20,5		
Rikosepäilyt edeltävän kahden vuoden ajalta	Pahoinpitelyrikokset	26,5	0,4	0,0	13,3	0,2	0,0	25,3	0,4	0,0	15,7	0,3	0,0
	Varkausrikokset	55,2	1,1	1,0	39,4	0,7	0,0	55,3	0,9	1,0	36,7	0,6	0,0
	Vahingontekorikokset	36,5	0,7	0,0	16,1	0,3	0,0	34,4	0,6	0,0	18,5	0,3	0,0
	Huumausainerikokset	1,9	0,0	0,0	5,2	0,1	0,0	1,8	0,0	0,0	3,4	0,0	0,0
	Liikennerikokset	10,3	0,2	0,0	38,0	0,6	0,0	7,1	0,1	0,0	38,6	0,5	0,0
	Muut rikokset	31,0	0,4	0,0	22,7	0,4	0,0	30,6	0,5	0,0	19,5	0,3	0,0
	Uusi rikosepäily 12kk sisään	39,4			20,4			25,3			19,8		

Synteettisen kontrollin menetelmän käyttämisen hyödyt perustuvat siihen, ettei se edellytä samanlaisia trendejä intervention kohteen ja todellisten verrokkien välillä, vaan intervention kohteen kanssa mahdollisimman samanlainen synteettinen kontrolli muodostetaan painottamalla todellisia verrokkeja (Abadie ym. 2010). Tämän tutkimuksen analyyseissa synteettinen kontrolli on muodostettu ankkuritoiminnan alkamista edeltävän 13–17-vuotiaiden nuorten tekemän rikollisuuden ja nuorten uusintarikollisuuden kehityksen perusteella siten, että synteettinen kontrolli muistuttaa ankkuritoimintaa edeltävän vuoden osalta mahdollisimman paljon kuntia, joissa ankkuritoiminta käynnistettiin. Lisäksi synteettisen kontrollin muodostamisessa on huomioitu kunnan väestönkoko, taajama-aste, rikosten kokonaismäärä vuoden aikana sekä nuorten tekemien rikosten määrä vielä erikseen sinä kuukautena, kun ankkuritoiminta aloitettiin. Kuvaus ankkurikunnista kahden aloituspäivämäärän osalta sekä näille muodostetuista synteettisistä kontrolleista painotuksen perustana käytettyjen muuttujien osalta löytyy raportin liitteistä (Liitetaulukko 3).

Varsinainen analyysi toteutettiin vertaamalla nuorten rikollisuuden ja uusintarikollisuuden kehityskulkuja ankkurikuntien ja synteettisen kontrollin välillä. Sen arvioiminen, perustuuko havaittu muutos aitoon muutokseen vai satunnaisvaihteluun, perustuu analyyseissa permutaatiotesteihin, joissa havaittuja muutoksia verrattiin satunnaisesti verrokkiaineistosta valittuihin kuntiin.

4.2 Tulokset ankkuritoiminnan vaikuttavuudesta yksilötasolla

Taulukon 3 kolmessa ensimmäisessä sarakkeessa on esitetty tulokset yksilötason analyysin ensimmäisestä osasta, jossa ankkuritoiminnan yhteyttä uusintarikollisuuden arvioitiin kaltaistettuun verrokkiryhmään verrattuna (N=1550). Mallinnettu vaste on seuraava poliisin tietoon tullut rikos vuoden seuranta-ajalla. Ankkuritoiminnan ja uusintarikollisuuden välisen yhteyden lisäksi mallissa vakioitiin kaltaistamisessakin käytetyt taustamuuttujat. Ensimmäisen analyysin tuloksissa ankkuritoiminnan ja uusintarikollisuuden välinen yhteys näyttäytyy tilastollisesti merkitsevänä ja positiivisena: ankkuritoiminnan kohteena olleiden nuorten uuden rikoksen todennäköisyys vuoden seuranta-ajalla oli 1,59-kertainen verrokkiryhmään nähden. Tämän tuloksen ilmeisin tulkinta on ankkuritoiminnan uusintarikollisuutta lisäävän vaikutuksen sijaan se, ettei havaittujen muuttujien kaltaistamisen ja vakioimisen kautta pystytty täysin poistamaan lähtökohtaisia eroja uusintarikollisuuden riskissä interventioryhmän ja verrokkiryhmän välillä. Vastaavat tulokset ovat yleisesti ottaen varsin tyypillisiä ei-kokeellisissa interventiotutkimuksissa (esim. Larzelere ym., 2004), ja ne ohjaavat tukeutumaan menetelmiin, joiden avulla erilaiset sekoittavat tekijät voidaan paremmin huomioida.

Taulukon 3 kolmessa oikeanpuolimmaisessa sarakkeessa on esitetty päätulokset yksilötason analyysin toisesta osasta, jossa ankkuritoiminnan yhteyttä uusintarikollisuuden arvioitiin instrumenttimuuttuja-analyysin avulla (N=13 495). Tässäkin mallissa vasteena toimi seuraava poliisin tietoon tullut rikos vuoden seuranta-ajalla. Tätä tarkastelua taustoittavat regressiomallit löytyvät raportin liitteistä (Liitetaulukot 1 ja 2). Myös tässä analyysissä vakioitiin sekä luokiteltu rikostausta että muut taustamuuttujat.

Instrumenttimuuttuja-analyysin tulokset ankkuritoiminnan kohteen olemisen ja uusintarikollisuuden välisen yhteyden suhteen ovat päinvastaisia kuin ensimmäisessä analyysissä: nyt ankkuritoiminnan ja uusintarikollisuuden välillä havaittiin tilastollisesti merkitsevä negatiivinen yhteys siten, että ankkuritoiminnan kohteina olleiden nuorten uuden rikoksen todennäköisyys vuoden seuranta-ajalla oli 0,37-kertainen verrokkiryhmään nähden. Tulos viittaa siis siihen, että ankkuritoiminnan kohteena olleisiin nuoriin verrattuna verrokkiryhmän todennäköisyys tehdä uusi rikos oli 2,70-kertainen. Huomattava ero analyysin ensimmäisen osaan nähden viittaa oletettavasti sekoittavien tekijöiden merkittävään vaikutukseen analyysin ensimmäisessä osassa. Ankkuritoiminnan kausaalisten vaikutusten osalta tuloksia tulee kuitenkin instrumenttimuuttuja-analyysinkin osalta tulkita varovasti (ks. 3.4 Rekisteriaineiston analyysiin liittyvät rajoitukset).

Taulukko 3. Yksilötason analyysin regressiomallit. Vastemuuttujana uuden rikoksen tekeminen vuoden seuranta-ajalla.

		Malli 1: Kaltaistettu aineisto; tavallinen Cox-regressio N=1550			Malli 2: Instrumenttimuuttuja-analyysi Cox-regressiolla N=13 495		
		B	SE	HR (95 % CI)	B	SE	HR (95 % CI)
	Ankkuritoiminnan kohteena oleminen	0,463***	0,110	1,59 (1,28–1,97)	-0,994*	0,454	0,37 (0,15–0,90)
Sukupuoli (ref: poika)	Tyttö	-0,609***	0,134	0,54 (0,42–0,71)	-0,577***	0,053	0,56 (0,51–0,62)
	Ikä	0,126**	0,041	1,13 (1,05–1,23)	0,083***	0,017	1,09 (1,05–1,12)
Asunkunnan kuntatyyppi (ref: kaupunkimainen)	Taajaan asuttu	0,095	0,128	1,10 (0,86–1,41)	0,044	0,050	1,05 (0,95–1,15)
	Maaseutumainen	0,217	0,141	1,24 (0,94–1,64)	-0,028	0,055	0,97 (0,87–1,08)
	Yksilöllistetty (kokonaan tai osittain) opetussuunnitelma peruskoulussa	0,232	0,119	1,26 (1,00–1,59)	0,319***	0,050	1,38 (1,25–1,52)
Perhetyyppi (ref: muu perhetyyppi)	Perheessä kaksi aikuista	-0,246*	0,110	0,78 (0,63–0,97)	-0,209***	0,044	0,81 (0,74–0,89)
	Ei kuulu perheväestöön	0,190	0,156	1,21 (0,89–1,64)	0,134	0,069	1,14 (1,00–1,31)
	Äiti suorittanut ylioppilastutkinnon	-0,274*	0,132	0,76 (0,59–0,98)	-0,183***	0,052	0,83 (0,75–0,92)
	Isä suorittanut ylioppilastutkinnon	0,110	0,167	1,12 (0,80–1,55)	-0,165*	0,071	0,85 (0,74–0,97)

		Malli 1: Kaltaistettu aineisto; tavallinen Cox-regressio N=1550			Malli 2: Instrumenttimuuttuja-analyysi Cox-regressiolla N=13 495		
		B	SE	HR (95 % CI)	B	SE	HR (95 % CI)
	Äiti tai isä nostanut toimeentulotukea (vuoden aikana)	0,236*	0,111	1,27 (1,02–1,57)	0,312***	0,049	1,37 (1,24–1,51)
Rikosepäilyt edeltävän kahden vuoden ajalta (lukumäärä)	Pahoinpitelyrikkokset	0,094	0,050	1,10 (1,00–1,21)	0,147	0,024	1,16 (1,10–1,21)
	Varkausrikkokset	0,111***	0,029	1,12 (1,06–1,18)	0,098	0,014	1,10 (1,07–1,13)
	Vahingontekorikkokset	-0,001	0,026	1,00 (0,95–1,05)	0,041	0,011	1,04 (1,02–1,06)
	Huumausainerikkokset	0,080	0,150	1,08 (0,81–1,45)	0,151	0,091	1,16 (0,97–1,39)
	Liikenne rikokset	-0,152*	0,066	0,86 (0,75–0,98)	-0,003	0,028	1,00 (0,94–1,05)
	Muut rikokset	0,085**	0,028	1,09 (1,03–1,15)	0,104	0,018	1,11 (1,07–1,15)
	Vuosi	0,130*	0,064	1,14 (1,00–1,29)	0,135***	0,0241	1,14 (1,09–1,20)

*** p<0.001, ** p<0.01, *p<0.05

4.3 Tulokset ankkuritoiminnan vaikuttavuudesta kuntatasolla

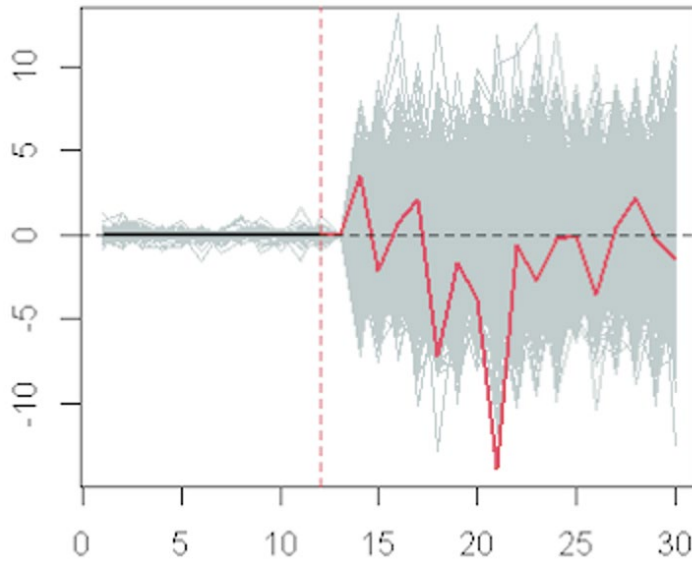
Ankkuritoiminnan alkamisen yhteyksiä nuorten tekemien rikosten määriin kuntatasolla tarkasteltiin kahden alkamisajankohdan perusteella. Taulukossa 3 ja kuvioissa 4–7 on esitetty synteettisen kontrollin menetelmällä saadut tulokset siitä, miten nuorten tekemien rikosten ja uusintarikosten määrät kehittyivät kunnissa ankkuritoiminnan käynnistämisen jälkeen tammikuussa 2011 ja tammikuussa 2019 suhteessa synteettisiin kontroleihin. Määriä on tarkasteltu skaalautuvuuden ja vertailtavuuden vuoksi logaritimuunnoksina, eikä luvuilla näin ollen ole suoraviivaista tosielämällistä tulkintaa.

Kaiken kaikkiaan kuntatason tarkastelussa ei havaittu ankkuritoiminnan alkamisella olevan kuntatason nuorisorikollisuuden määriin selkeitä tilastollisesti merkitseviä yhteyksiä. Tammikuun 2011 osalta nuorten uusintarikollisuus oli ankkurikunnissa 18 kuukauden seuranta-ajalla 0,8 % verrokkikuntia alhaisempaa ja nuorisorikollisuuden kokonaismäärä 7,4 % verrokkikuntia alhaisempaa, joista jälkimmäinen tulos on tilastollisen merkitsevyyden rajalla. Tammikuun 2019 osalta sekä uusintarikollisuuden että nuorisorikollisuuden kokonaismäärä olivat ankkurikunnissa synteettistä kontrollia korkeammalla tasolla (nuorten uusintarikollisuus +20,7 % ja kaikki nuorisorikollisuus +7,3 %), mutta tämä näyttää tilastollisen merkitsevyyden perustella liittyvän vaikutusten sijaan satunnaisvaihteluun, jota rikosten verrattain pienten kuukausittaisten määrien vuoksi on suurta.

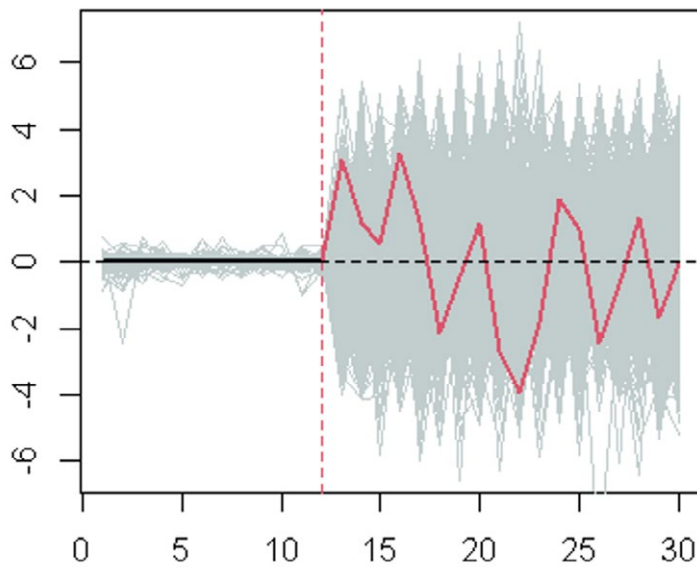
Taulukko 4. Kuntatason analyysi ankkuritoiminnan käynnistymisen yhteydestä nuorten tekemiin rikoksiin (18 kuukautta ankkuritoiminnan käynnistymisestä) synteettisen kontrollin menetelmällä. Käynnistymisajankohtina tammikuu 2011 ja tammikuu 2019.

	Ankkurikunnat: tammikuu 2011	Syntettinen kontrolli	Muutos (%)	Permutaatiotestin p-arvo	Ankkurikunnat: tammikuu 2019	Syntettinen kontrolli	Muutos (%)	Permutaatio- testin p-arvo
Nuorten tekemät uusintarikokset (log)	146,60	147,82	-0,8	0,625	235,61	195,13	20,7	0,193
Kaikki nuorten tekemät rikokset (log)	355,04	383,60	-7,4	0,067	582,24	542,58	7,3	0,471

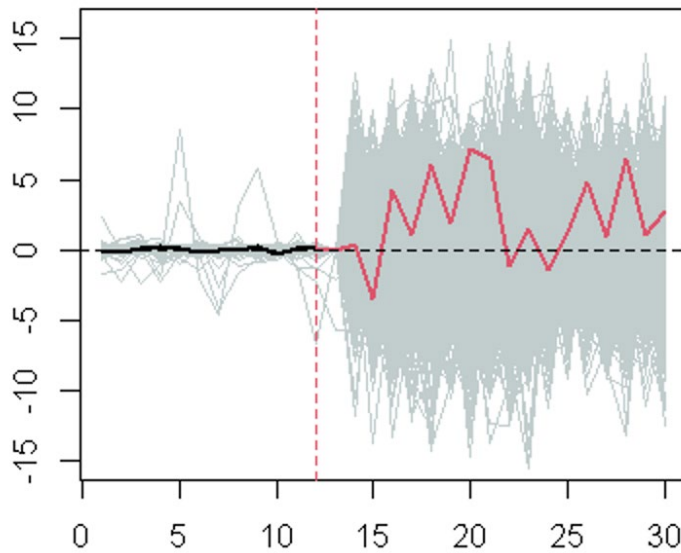
Kuvio 4. Nuorten (13–17-vuotiaiden) tekemien rikosten määrän erotus ankkurikunnissa vs. synteettisessä kontrollissa 12 kuukautta ennen ja 18 kuukautta jälkeen ankkuritoiminnan käynnistymisen tammikuussa 2011.

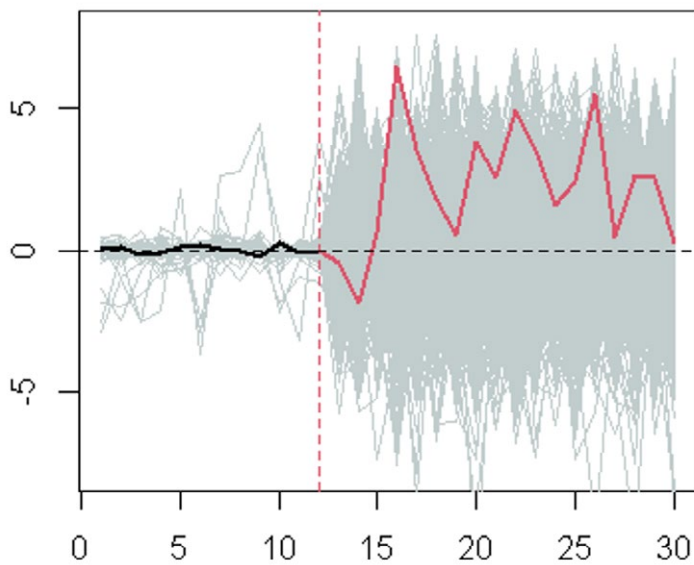
Kuvio 5. Nuorten (13–17-vuotiaiden) tekemien uusiin rikoksiin (12 kk) johtaneiden rikosten määrän erotus ankkurikunnissa vs. synteettisessä kontrollissa 12 kuukautta ennen ja 18 kuukautta jälkeen ankkuritoiminnan käynnistymisen tammikuussa 2011.

Kuvio 6. Nuorten (13–17-vuotiaiden) tekemien rikosten määrän erotus ankkurikunnissa vs. synteettisessä kontrollissa 12 kuukautta ennen ja 18 kuukautta jälkeen ankkuritoiminnan käynnistymisen tammikuussa 2019.

Kuvio 7. Nuorten (13–17-vuotiaiden) tekemien uusiin rikoksiin (12 kk) johtaneiden rikosten määrän erotus ankkurikunnissa vs. synteettisessä kontrollissa 12 kuukautta ennen ja 18 kuukautta jälkeen ankkuritoiminnan käynnistymisen tammikuussa 2019.

4.4 Rekisteriaineiston analyysiin liittyvät rajoitukset

Edellä esitettyihin rekisteriaineiston analyysiin perustuviin tuloksiin liittyy useita rajoituksia, jotka täytyy huomioida, kun tulosten perusteella halutaan tehdä arvioita ankkuritoiminnan vaikuttavuudesta. Tarkastelun merkittävin puute kokonaisuudessaan on se, että vaikuttavuuden arviointi keskittyy tässä tutkimuksessa ankkuritoiminnan ja poliisin tietoon tulleen rikollisuuden väliseen yhteyteen. Koska merkittävä osa kaikista nuorten tekemistä rikoksista on piilorikollisuutta (esim. Kaakinen & Näsi, 2021a; Kivi-vuori, 2005), poliisin tietoon tulevan rikollisuuden perusteella ei voida kattavalla tavalla arvioida ankkuritoiminnan vaikutuksia rikoskäyttäytymiseen. Lisäksi on huomattava, että rikollisuuden lisäksi ankkuritoiminta voi vaikuttaa sen kohteina olevien nuorten elämään myös muilla tavoilla. Tätä tutkimusta varten saatavilla olleiden rekisteritietojen puitteissa muutoksia esimerkiksi nuoren sosiaalisten suhteiden laadussa tai hyvinvoinnissa ei pystytty arvioimaan.

Yksilötason analyysissä yksi keskeinen ongelma liittyy käyttämämme aineiston interventioryhmän rajautuneisuuteen. Koska ankkuritoiminnan kohteina olleet nuoret tunnistettiin rikosilmoitusten perusteella, tarkastelu on rajautunut sellaisiin nuoriin, jotka ovat tulleet ankkuritoiminnan piiriin nimenomaan poliisin tietoon tulleiden rikosten perusteella. Lisäksi tarkastelu on rajattu tiettyihin kuntiin ja tiettyyn ajanjaksoon, eivätkä tulokset näin ollen lähtökohtaisesti ole yleistettävissä näiden rajauksien ulkopuolelle. Vaikutusten arvioinnin suhteen yksilötason analyysissä merkittävän ongelman muodostavat havaitsemattomat sekoittavat tekijät, jotka oletettavasti vaikuttavat tuloksiin. Analyysin ensimmäisen osan tulokset, joissa ankkuritoiminnan kohteen olemisen ja uusintarikollisuuden välinen yhteys näyttää positiivisena, heijastelee tulkintamme mukaan tätä ongelmaa. Koska tarkastelemme nimenomaan poliisin tietoon tullutta rikollisuutta, on myös mahdollista, että tulokset heijastelevat varsinaisen rikoskäyttäytymisen sijaan rikosten ilmitulon todennäköisyyksiä, johon ankkuritoiminnalla saattaa olla vaikutuksia.

Havaitsemattomien sekoittavien tekijöiden ongelmaa pyrittiin tarkasteluissamme ratkaisemaan instrumenttimuuttuja-analyysin avulla, mutta vaikutuksien arviointi tänään menetelmän perusteella ei ole tutkimuksemme kohdalla suoraviivaista. Etenkin huomiota herättävä ero yksilötason analyysin ensimmäisen osan ja instrumenttimuuttuja-analyysin tulosten välillä voi ”todellisten” vaikutusten sijaan viitata myös ongelmiin instrumenttimuuttujan oletusten toteutumisessa. Käytimme analyysissä instrumenttina rikosentekokuntaa, ja on jossain määrin todennäköistä, etteivät instrumenttimuuttuja-analyysin kaikki edellytykset täyty tällaisessa asetelmassa: on esimerkiksi mahdollista, että rikosentekokunta on jollain tavalla yhteydessä uusintarikollisuuteen esimerkiksi poliisilaitosten mahdollisesti erilaisten kirjaamiskäytäntöjen kautta ja on niin ikään

mahdollista, että rikosentekokunta on yhteydessä sellaisiin havaitsemattomiin sekoitaviin tekijöihin, jotka vaikuttavat yksilötasolla sekä nuoren päätymiseen ankkuritoiminnan piiriin että tämän uusintarikosriskiin. Tällaisia ongelmia ei pysty havainnoimaan aineistoa tarkastelemalla, ja sekoittavien tekijöiden vaikutukset voidaan kontrolloida vain analyysissa käytettyjen havaittujen muuttujien osalta. Tuloksia pitää näin ollen arvioida näiden rajoitusten puitteissa.

Myös kuntatason analyysiin liittyy useita mahdollisia ongelmia. Yksi konkreettinen ongelma liittyy epävarmuustekijöihin ankkuritoiminnan aloituspäivämääriä koskevissa tiedoissa: koska näitä tietoja ei ole koottu virallisesti ja keskitetysti mihinkään, tiedot kerättiin poliisilaitoksilta ja ankkuritiimeiltä, ja ne voivat olla joiltain osin epätarkkoja. Lisäksi on huomattava, ettei ankkuritoiminnan käynnistyminen ole todellisuudessa välttämättä ollut mielekkään analyysin edellyttämällä tavalla suoraviivaista ja yhtäkäristä vaan pikemminkin asteittaista. Varsinaisen tilastollisen analyysin kannalta kuntatason tarkasteluissa suurimman haasteen asettaa mielekkään vertailukohtan muodostaminen, jonka toteutimme tässä tutkimuksessa synteettisen kontrollin menetelmän avulla. Vaikka menetelmän käyttö itsessään on perusteltua, ei sen avulla voida kuitenkaan taata sitä, että nuorten tekemien rikosten määrän kehitys olisi ilman ankkuritoiminnan alkamista noudattanut interventiokunnissa synteettisen kontrollin mukaista trendiä. Lisäksi ankkuritoimintaa toteuttaneiden kuntien pienen määrän ja toisaalta myös nuorten tekemien rikosten verrattain pienten määrien vuoksi satunnaisvaihtelu vaikeuttaa todellisten vaikutusten havainnoimista kuntatasolla. On myös mahdollista, että ankkuritoiminnan vaikutukset kuntatasolla näkyisivät vasta pidemmällä aikavälillä, mutta tämän tarkastelun kohdalla pidempi seuranta-aika olisi altistanut analyysin entistä enemmän mahdollisille ankkuritoiminnan alkamisen jälkeisille, havaittuihin tuloksiin vaikuttaville tapahtumille.

5 Kyselytutkimuksen tulokset

Tämän tutkimusraportin toisessa osatutkimuksessa analysoimme kyselytutkimuksen avulla ankkuriammattilaisten näkemyksiä toiminnan keskeisistä tavoitteista, mahdollisuuksista, moniammatillisen työn toteutuksesta ja toiminnan keskeisistä haasteista. Luvun tarkoitus on siis tuottaa kuvailevaa tietoa ankkuriammattilaisten ankkuritoimintaa koskevista kokemuksista. Analyyseilla vastataan osaltaan esittämäämme tutkimuskysymykseen numero 2: Miten ankkuriammatillaiset näkevät ankkuritoiminnan keskeiset tavoitteet ja niiden toteutumisen?

5.1 Analyysimenetelmät

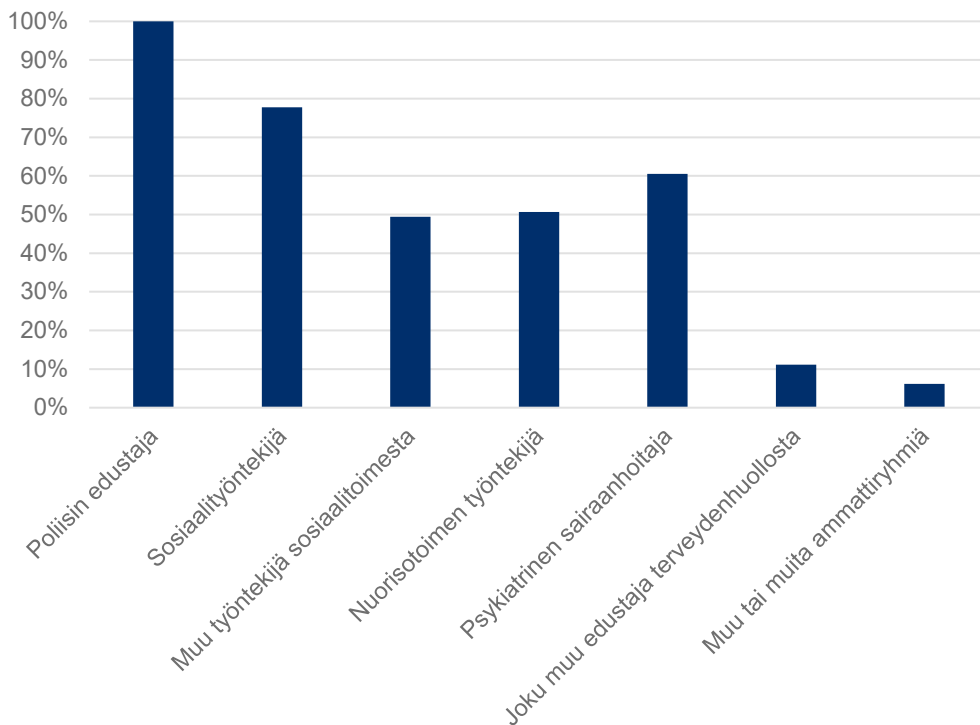
Osatutkimuksessa käytetty kysely (ks. luku 1.2.2 Kyselyaineisto), sisälsi laajasti erilaisia ankkuritiimien kokoonpanoa ja asiakkaita sekä moniammatillisen ankkuritoiminnan tavoitteita, mahdollisuuksia ja haasteita koskevia kysymyksiä ja väittämiä. Tutkimuskyselyn laadinnassa on hyödynnetty Ankkuritoiminnan käsikirjaa (Moilanen ym., 2019). Tämän lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus tarkentaa näkemyksiään avovastausten avulla. Seuraavaksi kuvaamme tarkemmin kyselyyn annettujen vastauksien jakaumia. Lisäksi analysoimme vastaajien näkemyksiä toiminnan vaikutuksista ja rikollisuuden ennaltaehkäisystä sekä ankkuritiimien saamasta ohjauksesta avovastausten avulla. Avovastauksia tarkasteltiin sisällönanalyysin avulla (ks. Tuomi ja Sarajärvi, 2002) luokittelemalla ne sisällöllisiin kategorioihin. Tulososiossa kuvaamme keskeiset sisältökategoriat aineistoesimerkkien avulla. Joissain kohdin aineisto-otteita on jouduttu tiivistämään selkeyden vuoksi. Tällöin välistä poistettu teksti on merkitty hakusulkeilla ja kolmella pisteellä [...].

5.2 Tulokset

5.2.1 Tiimit ja asiakkaana olevat nuoret

Kaikkien vastaajien ankkuritiimeissä oli mukana poliisin edustaja (ks. Kuvio 8). Toiseksi yleisimmin vastaajien ankkuritiimeissä oli edustettuna sosiaalityöntekijä (78 %). Tämän jälkeen tulivat järjestyksessä psykiatrinen sairaanhoitaja (61 %), nuorisotoimen työntekijä (51 %), jokin muu sosiaalitoimen edustaja kuin sosiaalityöntekijä (49 %). Kaikkein harvimmoin vastaajien ankkuritiimeissä olivat edustettuna jokin muu terveydenhuollon edustaja kuin psykiatrinen sairaanhoitaja (11 %) tai jokin muu kuin edellä esitelty ammattiryhmä (6 %).

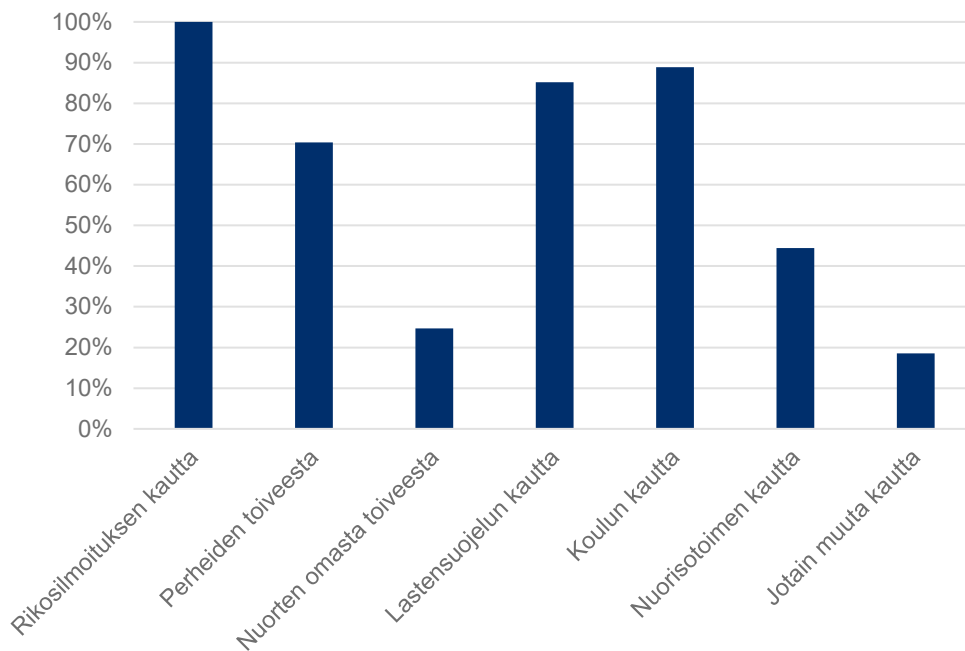
Kuvio 8. Vastaajien ankkuritiimeissä edustettuina olleet ammattiryhmät.

Jokaisen vastaajan (100 %) ankkuritiimeissä oli ollut asiakkaana alle 15-vuotiaita nuoria (ei raportoitu kuvioissa). Kaikista vastaajista 84 prosenttia kertoi, että hänen ankkuritiimeissään oli ollut asiakkaana 15–17-vuotiaita. Vähän yli joka neljännen (28 %) vastaajan kohdalla ankkuritiimeissä oli ollut 18 vuotta täyttäneitä asiakkaita.

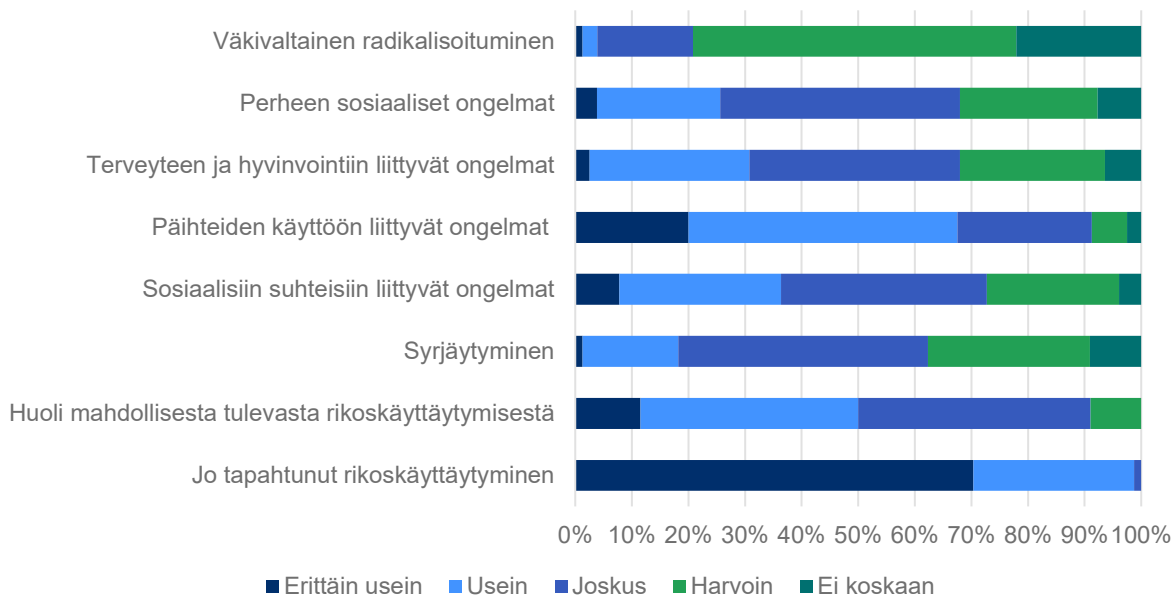
Jokaisen vastaajan (100 %) ankkuritiimiin oli ohjautunut nuoria rikosilmoituksen kautta (Kuvio 9). Seuraavaksi yleisimmin ilmoitettiin, että nuoria oli ohjautunut koulun (89 %) ja lastensuojelun (85 %) kautta. Näitä seurasivat perheiden toiveesta (70 %), nuorisotoimen kautta (44 %) ja nuorten omasta toiveesta ohjautuminen (25 %). Vastaajista 19 prosenttia ilmoitti, että nuoria oli ohjautunut hänen ankkuritiimiinsä myös jotain muuta kuin edellä kuvattuja kanavia pitkin.

Kuvio 9. Kanavat joiden kautta nuoria on ohjautunut vastaajien ankkuritiimiin.

Vastaajien mukaan yleisin syy ankkuriin ohjautumisen taustalla oli jo tapahtunut rikoskäyttäytyminen (ks. kuvio 10). Lähes jokainen vastaaja (99 %) ilmoitti, että se oli usein tai erittäin usein syynä asiakkuuden taustalla. Seuraavaksi yleisimmät syyt olivat vastaajien mukaan päihteiden käyttöön liittyvät ongelmat (68 % usein tai erittäin usein) ja huoli tulevasta rikoskäyttäytymisestä (50 % usein tai erittäin usein). Harvinaisimmat syyt ohjautumisen taustalla olivat syrjäytyminen (18 % usein tai erittäin usein) ja väkivaltainen radikalisoituminen (4 % usein tai erittäin usein). Vaikka radikalisoituminen oli harvoin ankkuritoimintaan ohjautumisen syynä, vähän alle puolet vastaajista ilmoitti, että heidän ankkuritiimissään oli käsitelty väkivaltaiseen radikalisoitumiseen liittyviä tapauksia (43 %; ei mukana kuviossa 10).

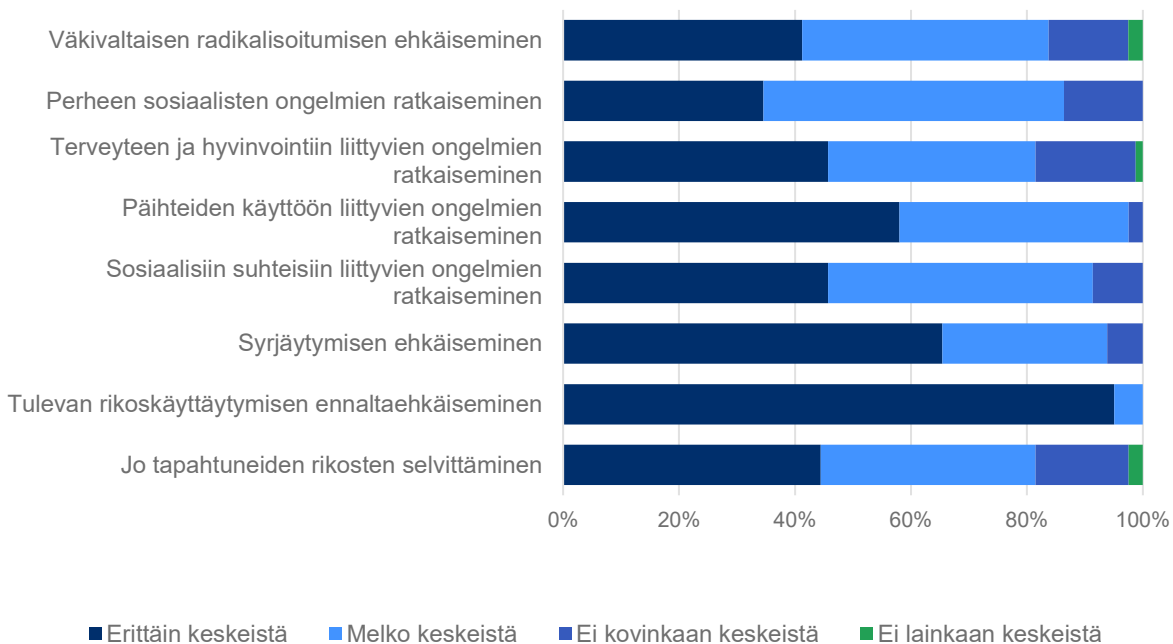
Kuvio 10. Kuinka usein seuraavat syyt ovat ankkuriasiakkuuden taustalla teidän ankkuritiiminne kohdalla?

5.2.2 Tavoitteet ja vaikuttavuus

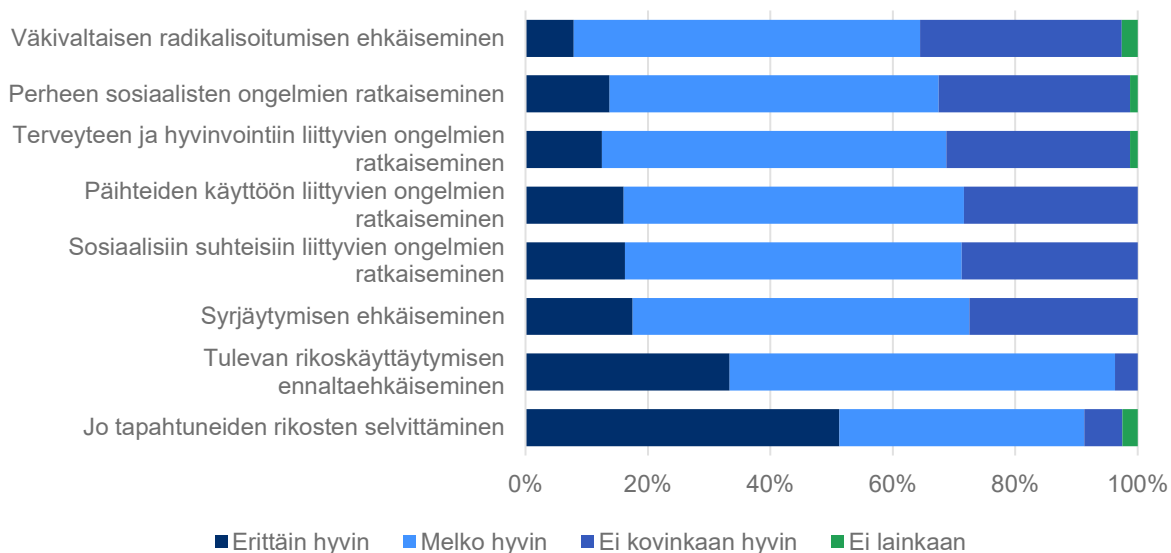
Vastaajien mielestä ankkuritoiminnan keskeisimmät tavoitteet olivat tulevan rikoskäyttäytymisen ennaltaehkäisy (95 % erittäin keskeistä), syrjäytymisen ehkäiseminen (65 % erittäin keskeistä) ja päihteiden käyttöön liittyvien ongelmien ratkaiseminen (58 % erittäin keskeistä) (kuvio 11). Näiden jälkeen tulivat sosiaalsiin suhteisiin liittyvien ongelmien ratkaiseminen (46 % erittäin keskeistä), terveyteen ja hyvinvointiin liittyvien ongelmien ratkaiseminen (46 % erittäin keskeistä), jo tapahtuneiden rikosten selvittäminen (44 % erittäin keskeistä), väkivaltaisen radikalisoitumisen ehkäiseminen (41 % erittäin keskeistä) ja perheen sosiaalisten ongelmien ratkaiseminen (35 % erittäin keskeistä). Kaikkien edellä mainittujen tavoitteiden kohdalla yli 80 prosenttia vastaajista piti niitä joko melko tai erittäin keskeisinä.

Kuvio 11. Kuinka keskeisiä seuraavat tavoitteet ovat mielestäsi ankkuritoiminnassa?

Vastaajien mielestä ankkuritoiminnan parhaiten saavutettavissa oleva tavoite oli tulevan rikoskäyttäytymisen ennaltaehkäiseminen (96 % erittäin tai melko hyvin) ja jo tapahtuneiden rikosten selvittäminen (91 % erittäin tai melko hyvin) (kuvio 12). Tämän jälkeen tulivat syrjäytymisen ehkäisemien (73 % erittäin tai melko hyvin), päihteiden käyttöön liittyvien ongelmien ratkaiseminen (72 % erittäin tai melko hyvin), sosiaalisiin suhteisiin liittyvien ongelmien ratkaiseminen (71 % erittäin tai melko hyvin), terveyteen ja hyvinvointiin liittyvien ongelmien ratkaiseminen (69 % erittäin tai melko hyvin), perheen sosiaalisten ongelmien ratkaiseminen (68 % erittäin tai melko hyvin) ja väkivaltaisen radikalisoitumisen ehkäiseminen (64 % erittäin tai melko hyvin).

Kuvio 12. Kuinka hyvin ankkuritoiminnalla voidaan mielestäsi saavuttaa seuraavat tavoitteet?

Vastaajista 60 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että ankkuritoiminta auttaa vähentämään nuorten rikoskäyttäytymistä, ja 57 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että nuoret saavat ankkuritoiminnasta monipuolisesti apua ja tukea (kuvio 13). Vastaajista 53 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että ankkuritoiminta auttaa nuoria pääsemään tarvitsemiinsa palveluihin. Vastaajista 47 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että ankkuritoiminnan avulla pyritään ehkäisemään nuorten tekemiä rikoksia jo ennen niiden esiintymistä. Vastaajista 44 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että ankkuritoiminta auttaa nuoria elämään liittyvien haasteiden kohtaamisessa. Sen sijaan 26 prosenttia vastaajista oli täysin samaa mieltä siitä, että ankkuritoiminta auttaa vähentämään nuorten riskiä väkivaltaiseen radikalisoitumiseen. Kaiken kaikkiaan vastaajat suhtautuivat hyvin positiivisesti mahdollisuuksiin saavuttaa ankkuritoiminnan tavoitteet. Väkivaltaista radikalisoitumista lukuun ottamatta jokaisen edellä käsitteily

väittämän kohdalla yli 90 % vastaajista oli väitteiden kanssa joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Väkivaltaisen radikalisoitumisen kohdallakin tätä mieltä oli 88 prosenttia vastaajista.

Kuvio 13. Kuinka hyvin seuraavat ankkuritoiminnan tavoitteita ja niiden saavuttamista koskevat väitteet pitävät mielestäsi paikkansa?

Vastaajilla oli lisäksi mahdollisuus tarkentaa ankkuritoiminnan vaikutuksia koskevia näkemyksiään avovastauskentässä, joka oli otsikoitu seuraavasti: ”Tähän vastauskenttään voit halutessasi tarkentaa ajatuksiasi ankkuritoiminnan vaikutuksista ja rikosten ennaltaehkäisystä”. Avovastausten perusteella vastaajat näkivät ankkuritoiminnan vaikutuksen perustuvan pääasiassa kolmeen elementtiin, jotka olivat: nuoren ymmärryksen tukeminen omasta toiminnastaan, nuoren käyttäytymisen taustalla oleviin riskitekijöihin puuttuminen sekä epäsuora ennalta estävä työ.

Elementit vaihtelevat nuoren tarpeen mukaan, mutta toteutuksessa on myös ankkuritoimintakohtaisia eroja. Kaikkien kolmen kohdalla korostui varhaisen puuttumisen ja perheiden osallistamisen merkitys. Perheen osallistaminen saattoi tarkoittaa kasvatuskumppanuuden kaltaista yhteistyötä vanhempien kanssa nuoren tilanteen parantamiseksi. Toisaalta perhe saattoi olla myös suoremmin ankkuritoiminnan kohteena, jos esimerkiksi vanhemmuuteen liittyviin riskitekijöihin pyrittiin vaikuttamaan (nämä roolit eivät toki ole toisiaan pois sulkevia).

”Ankkurityötä tehdään eri kunnissa eri tavalla, jotkut ankkuritiimit tekevät lapsen/nuoreen ja perheen tilanteesta kokonaisvaltaisesti palvelutarpeen arviointia/lastensuojelutarpeen selvitystä, osassa kuntia ankkuritiimi toimii alkuselvittelijänä ja perheen asia ohjataan jatkokäsittelyyn kunnan sosiaalipalveluihin.”

Osa vastauksista korosti sitä, kuinka ankkuritoiminnassa nuori voidaan saada kohtamaan oma käyttäytymisensä ja sen seuraukset paremmin, kuin pelkässä rikosprosessissa olisi mahdollista. Esitutinnan nähtiin osassa vastauksista tukevan tätä tavoitetta. Toisaalta kaikki eivät pitäneet rikostutkintaa varsinaisesti ankkuritoimintaan kuuluvana. Ankkuriprosessilla voidaan myös lisätä nuoren osallisuutta rikosprosessissaan. Jotkut vastaajista näkivät tämän merkittävänä siitäkin syystä, että osa nuorten rikoksista (etenkin alle 15-vuotiaiden tapauksessa) jää rikosprosessissa vähälle huomiolle. Näin esimerkiksi pelkkä rikostutkinta ei välttämättä riittäisi ehkäisemään nuoren tulevaa rikoskäyttäytymistä. Myös rikoskäyttäytymisen vakavuudella oli vastauksien mukaan merkitystä. Siinä vaiheessa, kun taustalla on useita tai merkittäviä riskitekijöitä, tarvitaan tukea jatkopalveluista.

”Nuorten osalta on myös erityisen tärkeää, että juttuja lähdetään selvittämään sitä kautta, että lopputulos olisi paras mahdollinen kaikille osapuolille. Ei niinkään tuomio edellä (toki rikosnimike huomioiden). Monelle nuorelle asian kohtaaminen, niin Ankkurissa kuin sovittelussa on kaikkein parasta mistä hän ottaa opiksi. Tämä antaa myös nuorelle mahdollisuuden ymmärtää, että mikäli omat virheet hoitaa asiallisesti ja korvaa tekemänsä virheet voi selvittää lievemmillä, virheistä otetaan opiksi. Voin rehellisesti sanoa, että tällä on paljon enemmän pitkälle meneviä vaikutuksia, kuin sillä että jokainen saa automaattisesti säännönmukaisen sakon kouraan. Painottaen toki, että asia selvitetään aina tapauskohtaisesti ja riippuen teon vakavuudesta.”

”Ankkuritoiminnassa on mahdollista hoitaa rikosasiat lapsen/nuoren edun mukaisesti. Rikosten esitutkinta on mielestäni erittäin keskeinen osa Ankkuritoimintaa. Rikokset ovat pääosin luonteeltaan sellaisia, että ne eivät priorisoituisi massarikostutkinnassa, joten ne todennäköisesti jäisivät hoidettavaksi vain pakolliset tehden. Ankkurissa tutkijana on nuorten asioiden kanssa päivittäin työskentelevä ja tuntee tekijöiden kaveripiiriä. Mielestäni ainoa ja oikea paikka tutkia nuorten tekemiä rikoksia on Ankkuritoiminnassa, koska meillä ei ole erillistä nuorisorikostutkintaa. Kun lapsi jää oikeasti rikoksesta kiinni, eivät vanhemmat pääse selittämään tapahtunutta muiden syyksi (esim. kaveripiirin). Usein vasta kiinnijääminen oikeasti havahduttaa vanhemman lapsensa tekemisistä.”

Osassa vastauksista korostettiin, että ankkuritoiminnan vaikuttavuus perustuu siihen, että sen avulla voidaan puuttua nuorten rikoskäyttäytymisen taustalla oleviin riskitekijöihin. Vastausten mukaan ankkuritiimin tehtävä on muodostaa ankkuritapaamisessa

ja sen mahdollisissa jatkotapaamisissa kokonaisvaltainen kuva nuoren elämäntilanteesta. Asiakas ohjataan asiaankuuluviin jatkopalveluihin, jos taustalla havaitaan sellaisia riskitekijöitä, jotka lisäävät rikoskäyttäytymisen riskiä tai uhkaavat laajemmin nuoren hyvinvointia. Joidenkin vastaajien mukaan moniammatillisella ankkuritiimillä voi olla myös aktiivinen rooli riskitekijöihin puuttumisessa. Tässä tapauksessa jatkopalvelut tukevat nuorta tarvittaessa (terapeuttisen intervention tavoin). Näissä vastauksissa ankkuritoiminnan vahvuus oli tiivis ja moniammatillinen suhde nuoreen. Näin ankkuritoiminnan nähtiin tukevan myös sellaisia nuoria, joiden tarpeisiin vastaavia palveluita on huonosti saatavilla tai jotka eivät kiinnity tarjottuihin peruspalveluihin.

”Mahdollisuus pureutua jo varhaisessa vaiheessa nuoren rikolliseen tai ei toivotuun käyttäytymiseen. Esimerkkinä alle 15-vuotias ensikertalainen näpistelijä ja alkupuhutuksessa paljastuu moninaisia ongelmia monelta elämän osa-alueelta. Pahimmillaan tämäkin olisi hoidettu yhdellä puhelinsoitolla ja palveluiden pariin pääseminen olisi venynyt ja ongelmat kasvaneet. Tiimin sisäiset arvot ohjaavat toimintaa tietenkin paikkakunnasta riippuen. Kaikki toimijat tuovat oman ammattitaitonsa lisäksi mukaan omat verkostonsa ja vaikuttavan työn tekeminen helpottuu kun tietoa ja ammattitaitoa myös jaetaan”

”Ankkuritoiminnassa ollaan arvokkaalla näköalapaikalla lasten/nuorten/perheiden hyvin- ja pahoinvointiin vaikuttavien tekijöiden ja erilaisten kulloinkin vallitsevien ilmiöiden osalta. Ankkurin eri toimijoilla on kykyä tunnistaa asiakkaan erilaisia tuentarpeita ja vastata niihin omalla toiminnalla/tuella suhteellisen nopeasti/oikea-aikaisesti. Ankkurista asiakas saadaan saatettua myös hyvin vahvemman tuen piiriin tarvittaessa. Koen, että Ankkuritoiminnassa pystytään ennalta ehkäisemään rikoskierteiden syntymistä hyvin, useimmiten löydetään myös syyt rikoksilla tai päihteillä oireilun taustalta ja pystytään vaikuttamaan monialaisen tuen kautta niihin asiakkaan edun mukaisesti. Ankkurissa on mahdollista tehdä tiivistä työskentelyä ja monialaisia palvelutarpeen arviointeja sekä seurata asiakkaan tilannetta vielä palvelutarpeen arvioinnin jälkeen riittävä aika. Usein tiiviillä monialaisella työskentelyllä pystytään päättämään asiakkuus tilanteessa, jossa Ankkurin tarjoama tuki on ollut riittävää ja asiakkaan tilanne on korjaantunut useilla eri elämän osa-alueilla. [...] Niissäkin tilanteissa, joissa asiakas tarvitsee Ankkurityöskentelyä vahvempaa tukea, siirtyy asiakkuus valmiimpana pakettina ko. jatkotuen piiriin.”

Epäsuora ennalta estävä työ tarkoittaa sellaista ankkuritoimintaa, joka ei suoraan kohdistu tiettyyn yksilöön. Näissä vastaajat korostivat sellaista työtä, jossa ankkuritoiminta jalkautuu kouluihin tai nuorten muihin ympäristöihin. Jalkautuminen lisäsi vastausten mukaan poliisin ennalta estävän työn läsnäoloa, joka puolestaan auttoi vähentämään rikoskäyttäytymiseen liittyviä ongelmia. Toisaalta epäsuoralla työllä saa-

tettiin vastausten mukaan saada vahvistettua positiivista suhdetta ankkuriammattilaisten ja nuorten välillä sekä muodostettua ja ylläpidettyä tilannekuvaa mahdollisista alueellisista ongelmista. Kontaktin ja tilannekuvan ja avulla ennalta estävää työtä voitiin kohdistaa esimerkiksi sellaisiin nuorten ryhmiin, joista on arvioiden perusteella herännyt huoli.

”Sen sijaan ankkurilla on pystytty jo vaikuttamaan alueellisten ilmiöiden ennalta ehkäisyyn tehokkaasti. Ankkuritoiminnan myötä alueelliset ongelmat nousevat viranomaisten kesken nopeasti ja tehokkaasti esille. Tiedonkulku on parantunut ja yhdessä ollaan saatu rikosilmiöitä loppumaan.”

”Koen että ankkuritoiminnan yksi tärkeä ennaltaehkäisevä työmuoto on kouluikännit ja jalkautuminen/ nuorten kohtaaminen heidän omissa toimintaympäristöissä esim. nuorisotalot/tapahtumat. Myös vanhempien tuki ja heille tiedon lisääminen on tärkeää esim. vanhempainillat/ tilaisuudet.”

”Olemme myös ottaneet tavaksi, että jos jokin porukka tulee meille tietoon töppäilyjen kautta, niin tarkastelemme tarkemmin heidän edesottamuksiaan työn ohella ja tapaamme tämän porukan osallisia ja käymme keskusteluja siitä, millaiselta se nuoresta itsestä tuntuu, missä mennään ja mitä tapahtuu ja myös keskustelemme mahdollisista seurauksista ja riskeistä. Mukana toiminnassa ovat myös vanhemmat. Mikäli nuoresta nousee huoli, niin sosiaalitoimen edustajat jatkavat asian käsittelyä palvelutarpeen arvioinnissa tai jos huoli ei ole sellainen, että se vaatisi palvelutarpeenarvioita, niin ohjaamme perhettä ottamaan yhteyttä vaikka paikalliseen nuorisoasemaan, missä on osaavia ammattilaisia.”

Useammassa avovastauksessa tulosten saavuttamisen suurimpana esteenä nähtiin puutteelliset resurssit. Vastaajien mukaan moniammatillisissa ankkuritiimeissä olisi usein osaamista ja tietoa vaikuttavaan ennalta estävään työhön, mutta niiden käyttäminen edellyttäisi tarpeeksi aikaa ja työntekijöitä. Kun näitä ei ole, joutuu ankkuritiimi näiden vastausten mukaan keskittymään vain välttämättömiin toimintoihin, tai ”sammuttelemaan tulipaloja”. Sen sijaan intensiivisempi ja yksilöllisempi työskentely vaatisi lisää resursseja.

”Mielestäni toiminnassa keskitytään lähes täydellisesti rikostutkintaan. Työntekijät tuntevat asiakkaat ja ongelma alueet hyvin, mutta tähän ennalta estävään työhön ei jää aikaa, koska ns toissijaiset rikosilmoitukset kuormittavat jo muutenkin alimiehitettyä ketjua. Ankkuritoiminta on lisäksi osa ennalta estävää toimintaa, joka on aivan liian iso kokonaisuus hoittaa annetuilla resursseilla.”

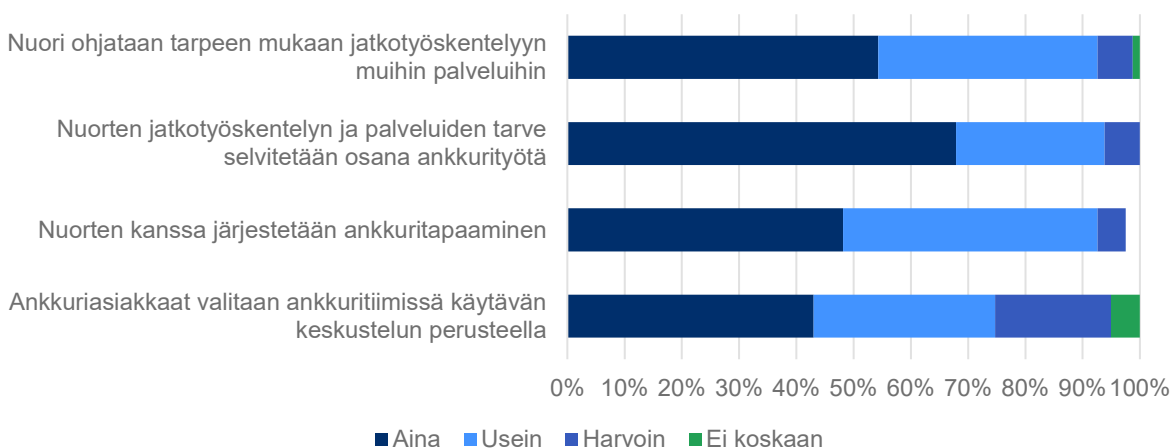
”Periaatetasolla ankkuritoiminnalla voisi olla suuria vaikutuksia. Todellisuudessa sammutellaan tulipaloja, eikä resursseja ole juurikaan ennalta ehkäisevään työhön, vaan aika kuluu tehtyjen rikosten selvittelyyn.”

”Edelleen toivoisi että resurssi antaisi myöten intensiivisemmän tuen mahdollistamiseen. Tämä ainut keino vaikuttavuuden lisäämiseen ja koko perheen huomiointimisen mahdollistamiseen.”

5.2.3 Moniammatillinen toiminta nuorten ja perheiden kanssa

Vastaajista 43 % ilmoitti, että heidän ankkuritiimissään ankkuriasiakkaat valittiin aina tiimissä käytävän keskustelun perusteella (Kuvio 14). Vastaajista 32 prosenttia ilmoitti, että näin tehtiin usein. Ankkuritiimin työskentelyssä nuoren kanssa järjestettiin aina ankkuritapaaminen noin joka toisen vastaajan mukaan (48 %) ja usein hieman alle joka toisen vastaajan mukaan (44 %). Kaksi kolmasosaa (68 %) vastaajista ilmoitti, että nuorten jatkotyöskentelyn ja palveluiden tarve selvitetään aina osana ankkurityötä. Usein näin tehtiin joka neljännen mukaan (26 %). Vastaajista 54 prosenttia ilmoitti, että nuori ohjattiin aina tarpeen mukaan jatkotyöskentelyyn muihin palveluihin, ja 38 prosentin mukaan näin tehtiin usein.

Kuvio 14. Kuinka tyypillisesti ankkuritiiminne työskentelyyn sisältyy seuraavia toimenpiteitä?

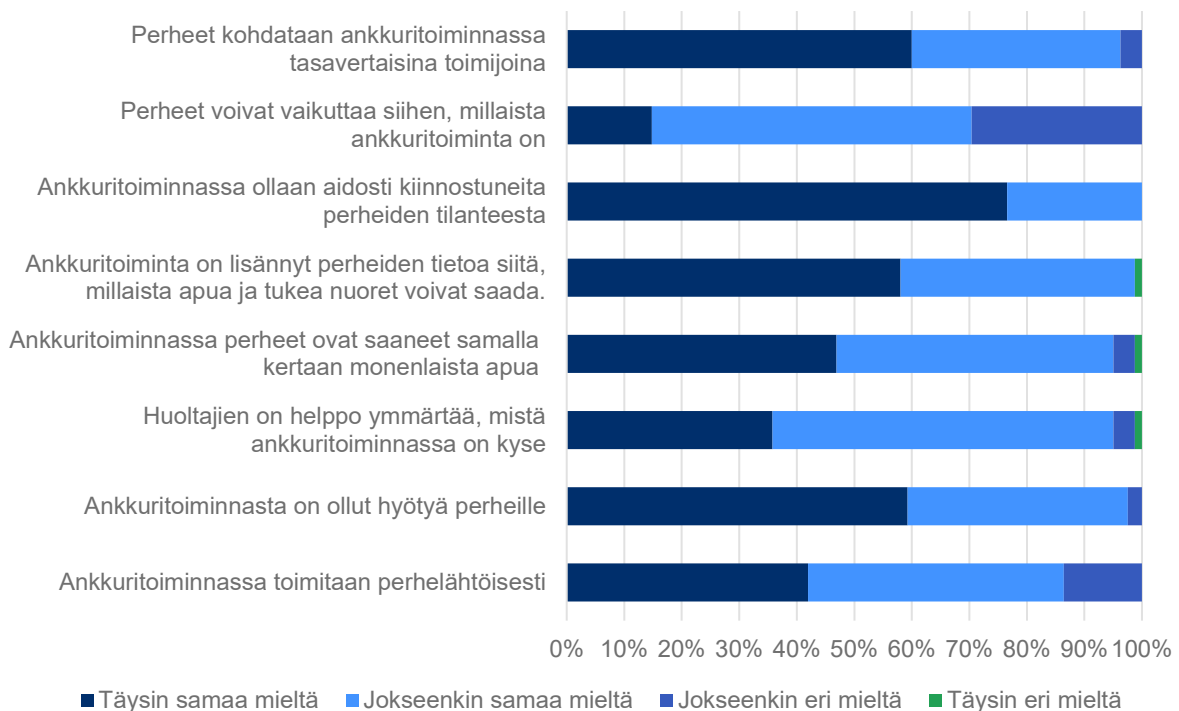
Vastaajat pitivät ankkuritoimintaa hyvin nuoria osallistavana (kuvio 15). Vastaajista 70 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että ankkuritoiminnassa nuoria kuunnellaan aidosti hänen elämänsä koskevista asioista. Noin puolet oli täysin samaa mieltä seuraavien väitteiden kanssa: ”ankkuritoiminnassa selvitetään kokonaisvaltaisesti nuoren elämäntilanne” (58 %) ja ”nuori kohdataan ankkuritoiminnassa tasavertaisena toimijana” (53 %). Vastaajista 23 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että nuorten on helppo ymmärtää, mitä ankkuritoiminta on, ja 19 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että ankkuritoiminnassa nuori saa itse vaikuttaa siihen, miten hänen asioitaan käsitellään. Jokaisen edellä kuvatun väittämän kohdalla valtaosa (vähintään kolme neljästä) vastaajista oli niiden kanssa joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä.

Kuvio 15. Kuinka hyvin seuraavat nuorten osallisuutta koskevat väitteet pitävät mielestäsi paikkansa?

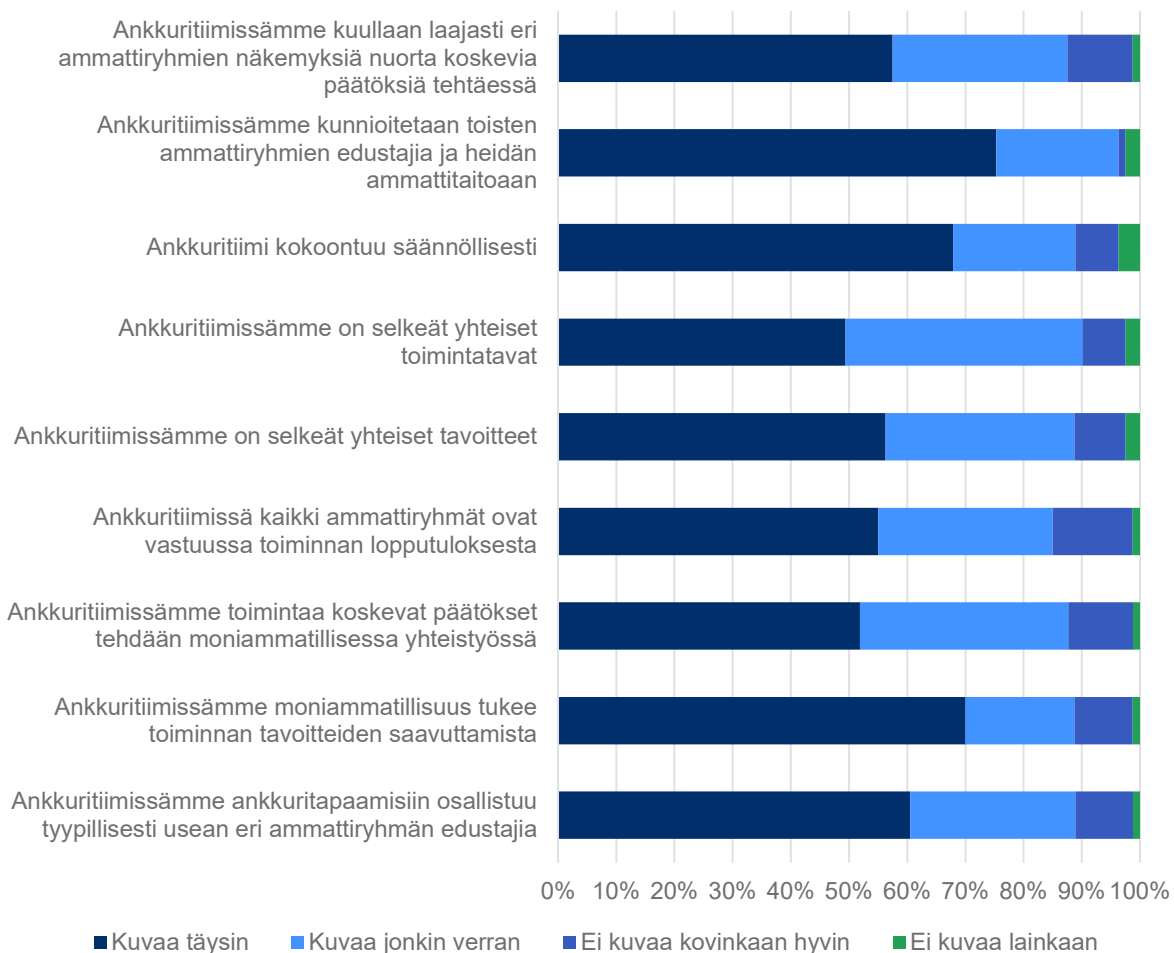
Vastaajien mukaan ankkuritoiminnassa myös perheiden tarpeet otettiin huomioon (kuvio 16). Vastaajista 77 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että ankkuritoiminnassa ollaan aidosti kiinnostuneita perheiden tilanteesta. Vähän yli puolet vastaajista oli täysin samaa mieltä siitä, että perheet kohdataan ankkuritoiminnassa tasavertaisina toimijoina (60 %), ankkuritoiminnasta on ollut hyötyä perheille (59 %) ja ankkuritoiminta on lisännyt perheiden tietoa siitä, millaista apua ja tukea nuoret voivat saada (58 %). Vastaajista 47 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että ankkuritoiminnassa perheet ovat saaneet samalla kertaa monenlaista apua, ja 42 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että ankkuritoiminnassa toimitaan perhelähtöisesti. Vastaajista 36 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että huoltajien on helppo ymmärtää, mistä ankkuritoiminnassa on kyse, ja 15 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että perheet voivat vaikuttaa siihen, millaista ankkuritoiminta on. Kaikkien edellä kuvattujen väitteiden kohdalla vähintään seitsemän kymmenestä vastaajasta oli niistä joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä.

Kuvio 16. Kuinka hyvin seuraavat perheiden osallisuutta koskevat väitteet pitävät mielestäsi paikkansa?

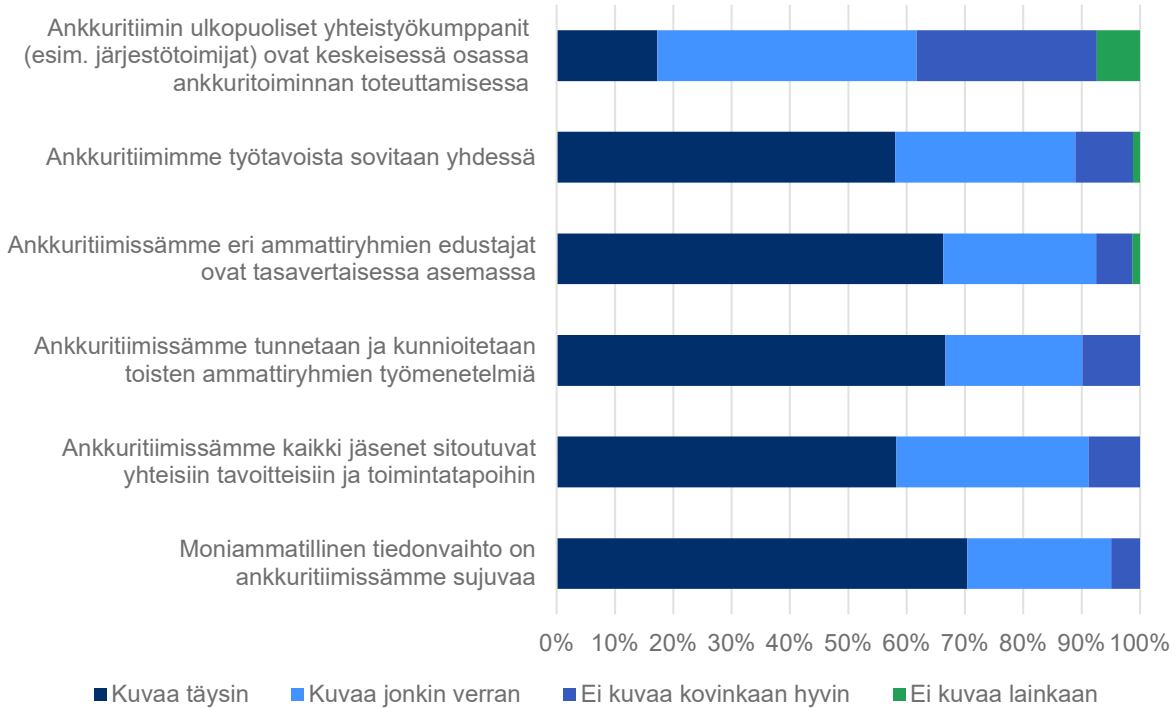

Vastaajat pitivät ankkuritiiminsä työskentelyä moniammatillisena (kuviot 17 ja 18). Eniten vastaajat olivat samaa mieltä siitä, että heidän ankkuritiimissään kunnioitetaan toisten ammattiryhmien edustajia ja heidän ammattitaitoaan (75 % kuvaa täysin), moniammatillisuus tukee toiminnan tavoitteiden saavuttamista (70 % kuvaa täysin) ja moniammatillinen tiedonvaihto on sujuvaa (70 % kuvaa täysin). Kaiken kaikkiaan vastaajista yli 80 prosenttia koki, että työskentelyn moniammatillisuutta koskevat väittämät kuvasivat joko täysin tai jonkin verran heidän oman tiiminsä toimintaa. Ainoa poikkeus oli väite siitä, että ankkuritiimin ulkopuoliset yhteistyökumppanit (esim. järjestötoimijat) ovat keskeisessä osassa ankkuritoiminnan toteuttamisessa. Vastaajista 62 prosenttia oli sitä mieltä, että väite kuvasi heidän ankkuritiiminsä toimintaa täysin tai jonkin verran.

Kuvio 17. Miten hyvin seuraavat väittämät kuvaavat ankkuritiiminne moniammatillista yhteistyötä?

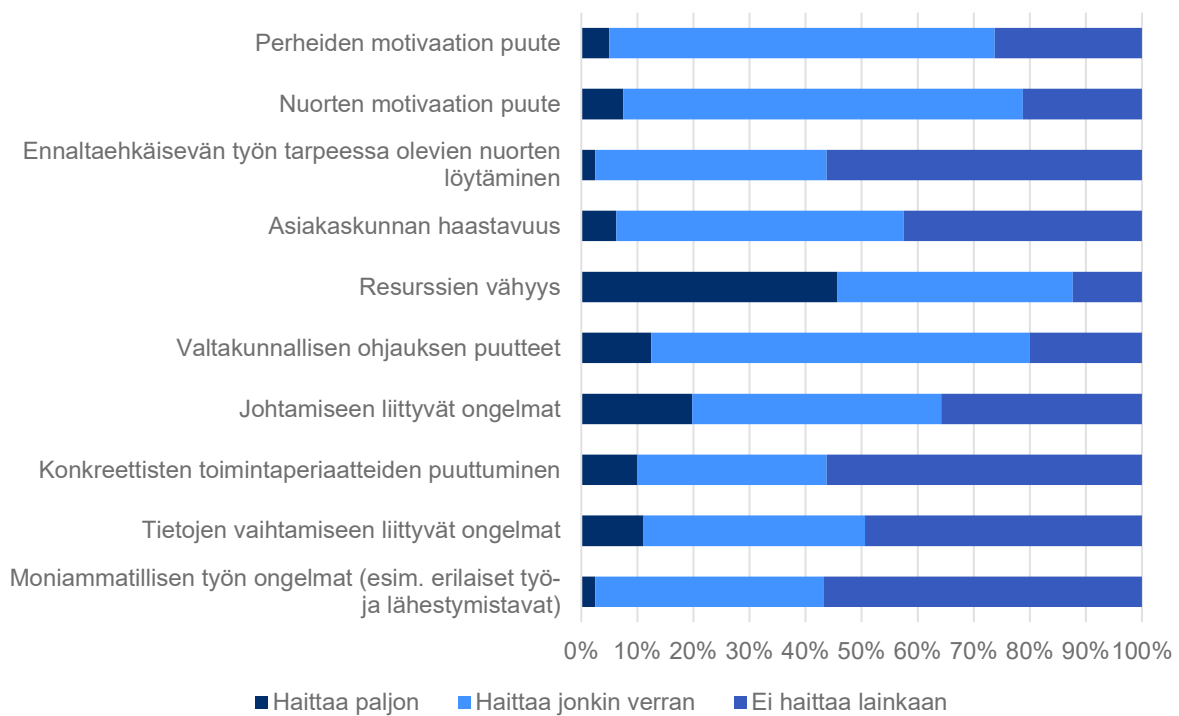

Kuvio 18. Miten hyvin seuraavat väittämät kuvaavat ankkuritiiminne moniammatillista yhteistyötä?

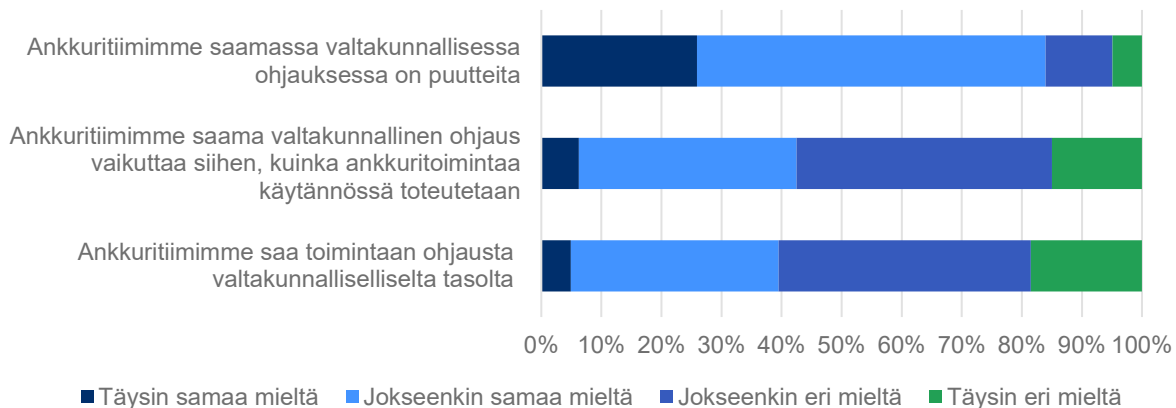
Vastaajat näkivät ankkuritoiminnan suurimpina haasteina vähäiset resurssit (88 % haittaa paljon tai haittaa jonkin verran), valtakunnallisen ohjauksen puutteet (80 % haittaa paljon tai haittaa jonkin verran) sekä nuorten (79 % haittaa paljon tai haittaa jonkin verran) ja perheiden (74 % haittaa paljon tai haittaa jonkin verran) motivaation puute (kuvio 19). Sen sijaan vastaajien mielestä toimintaa haittasivat vähiten moniammatillisen työn ongelmat (43 % haittaa paljon tai haittaa jonkin verran), konkreettisten toimintaperiaatteiden puuttuminen (44 % haittaa paljon tai haittaa jonkin verran) ja ennaltaehkäisevän työn tarpeessa olevien nuorten löytäminen (44 % haittaa paljon tai haittaa jonkin verran).

Kuvio 19. Missä määrin seuraavat tekijät haittaavat mielestäsi ankkuritoiminnan toteuttamista?

Ankkuritoiminnan valtakunnallisen ohjauksen vastaajat kokivat verrattain etäiseksi (kuvio 20). Vastaajista 43 prosenttia oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että heidän ankkuritiiminsä saama valtakunnallinen ohjaus vaikutti siihen, kuinka ankkuritoimintaa käytännössä toteutetaan. Vastaajista 40 prosenttia oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että heidän ankkuritiiminsä sai toimintaan ohjausta valtakunnalliselta tasolta. Sen sijaan vastaajista 84 prosenttia oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että heidän ankkuritiiminsä saamassa valtakunnallisessa ohjauksessa on puutteita.

Kuvio 20. Arvioi ankkuritoiminnan valtakunnallista ohjausta (ankkuritoiminnan valtakunnallinen ohjausryhmä sekä koordinaattori) oman ankkuritiimisi näkökulmasta

Vastaajilla oli lisäksi mahdollisuus tarkentaa ankkuritoiminnan ohjausta ja koordinoivia koskevia näkemyksiään avovastauskentässä, joka oli otsikoitu seuraavasti: ”Tähän vastauskenttään voit halutessasi tarkentaa ajatuksiasi ankkuritoiminnan valtakunnallisesta koordinoinnista ja ohjauksesta”. Jotkut vastaajat kertoivat, että valtakunnallinen ohjaus oli jäänyt etäiseksi käytännön toiminnan kannalta. Joidenkin vastaajien mukaan taas ankkuritiimit toteuttavat toimintaa omalla tavallaan ja käytössä olevien resurssien mukaan, ja tätä kokonaisuutta oli ylipäätään vaikea ohjata yhdenmukaisesti. Osassa vastauksissa kuitenkin kaivattiin yhtenäistä valtakunnallista ohjausta, ja ankkuritoiminnan keskeisten periaatteiden kiteyttämistä. Ankkuritoiminnan käsikirjan nähtiin osaltaan tukevan tätä tavoitetta. Toisaalta paikallislähtöisen toiminnan ja valtakunnallisen ohjauksen välillä nähtiin joissain vastauksissa mahdollinen ristiriita, eikä ohjauksen haluttu ajavan ankkureita samaan muottiin. Osassa vastauksista ohjauksen toivottiin tukevan hyvien käytäntöjen jakamista tiimien välillä ja ankkuritiimien yhteistä koulutusta.

”Ankkuritoimintaa sovelletaan jokaisessa laitoksessa omalla tavallaan. Tavallaan hyvä, että on vapaat kädet toimia, mutta tietylainen yhteneväiset toimintatavat tai ohjeistukset olisivat hyviä.”

”Kaipaisin todella tukea ulkopuolelta, koska [vastaajan kaupungissa] Ankkuritoimintaa toteutetaan hyvin omaalaatuisesti ja vaillinaisin resurssein. Tuntuu, että on pahasti kadoksissa, mitä ankkuritoiminta on ja mitä se ei ole. Ankkuripoliisin työnkuva ei ole kohdillaan (liian laaja), tuki ja näkemys puuttuu.”

”Valtakunnallisesti ajatellen ankkuritiimit ovat kovin erilaisia, ja niiden yhtenäinen koordinointi on varmasti haastavaa. Tarpeet kunnissa ovat hyvin erilaisia, eikä samaan muottiin ajaminen ole mielekästäkään.”

6 Ankkuriprosessin laadullinen analyysi

Tämän tutkimusraportin kolmannessa osatutkimuksessa keskitymme ankkuriprosessin laadulliseen analyysiin. Osatutkimuksessa analysoimme ankkuriammattilaisten haastatteluiden avulla

1. ankkuriprosessin käytännön toteutusta eri ankkuritiimeissä ja
2. ammattilaisten kokemuksia toimintaan liittyvistä hyvistä käytännöistä ja kehittämiskohteista.

Laadullinen prosessianalyysi on yleistynyt osana erilaisten interventioiden tutkimusta (ks. esim. Cheng & Metcalfe, 2018). Laadullisella tutkimuksella pyritään tuottamaan tietoa esimerkiksi kompleksisten interventioiden käytännön toteutuksesta osana monimutkaisia toimintaympäristöjä ja palvelujärjestelmiä (Cheng & Metcalfe, 2018; Moore, ym., 2015). Ankkuritoiminnan tapauksessa laadullisella prosessianalyysillä voidaan tuottaa tietoa siitä, miten toimintamallia toteutetaan eri toimintaympäristöissä ja millaiset tekijät ja haasteet heijastuvat sen paikalliseen toteutukseen. Sen sijaan tässä osatutkimuksessa ei tarkastella toiminnan varsinaista vaikuttavuutta.

6.1 Aineiston analyysi

Tässä osatutkimuksessa analysoimme puolistrukturoiduilla teemahaastatteluilla kerättyä aineistoa teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla (Tuomi & Sarajärvi, 2002). Sisällönanalyysiprosessissa aineistoa tarkastellaan etsien siitä eroja ja yhtäläisyyksiä. Erot ja yhtäläisyydet tiivistetään luokittelujärjestelmäksi, jonka avulla aineistosta muodostetaan tutkimuskysymysten kannalta olennainen tiivistetty kuvaus. Luokittelujärjestelmä koostuu aineistoa kuvaavista keskeisistä temaattista kategorioista.

Analyysiprosessissa aineistoa käytiin systemaattisesti läpi etsien sieltä ankkuriprosessia ja toiminnan hyviä käytäntöjä ja kehittämistarpeita koskevia kuvauksia. Analyysin myötä yksittäisiä aineisto-otteita ryhmiteltiin ja koodattiin sen mukaan, mihin temaattiseen kategoriaan niiden sisällön katsottiin liittyvän. Aineiston koodauksessa jokaiseen tutkimuskysymysten kannalta olennaiseen aineisto-otteeseen siis lisättiin merkintä siitä, mitä temaattista kategoriaa sen sisältö tutkijoiden mukaan edusti. Aineiston koodaamisessa käytettiin Atlas.ti-ohjelmistoa. Teoriaohjaavan sisällönanalyysimme lähtökohtana oli aikaisempaan kirjallisuuteen perustuva ymmärrys ankkuritoiminnan perus-

periaatteista ja muista nuorisoriikollisuuden ennaltaehkäisyyn tähtäävistä interventi-oista (ks. luvut 2 Ankkuritoiminta osana poliisin ennalta estävää toimintaa ja 3 Nuorten rikoskäyttäytymisen ennaltaehkäisy) sekä tutkimushaastatteluissa käytetty temaattinen runko.

Analyysiprosessin aluksi kaksi tutkijaa perehtyi tutkimusaineistoon ja sopi yhdessä alustavasta aineiston koodausperiaatteista. Tämän jälkeen toinen, haastatteluaineiston kerännyt tutkija koodasi koko tutkimusaineiston läpi sovitun alustavan luokittelujärjestelmän perusteella. Tämän jälkeen tutkijat kävivät yhdessä läpi koodattua aineistoa ja sopivat sen tarkemmasta koodauksesta ja jatkoanalyysistä. Jatkoanalyysissä kumpikin tutkija vastasi sovittujen teemojen tarkemmasta jatkoanalyysistä. Jatkoanalyysin perusteella aineiston ankkuriprosessia ja toiminnan hyviä käytäntöjä ja kehittämistarpeita koskevat kuvaukset luokiteltiin kymmeneen temaattiseen kategoriaan:

1. nuorten ohjautuminen ankkuritoimintaan
2. asiakkaiden valinta
3. ankkuritapaaminen
4. jatkotapaamiset ankkurissa
5. palveluohjaus
6. moniammatilliset käytännöt
7. ankkuritoiminnan käsikirja
8. hallinto ja lainsäädäntö
9. hyvät käytännöt
10. kehittämistarpeet.

6.2 Tutkimustulokset

Seuraavaksi käymme tarkemmin läpi temaattiset kategoriat käyttäen aineisto-otteita apuna sisältöjen kuvaamisessa. Aineisto-otteissa käytämme haastatteluista pseudo-nyymeja haastattelukoodeja. Joissain tapauksissa aineisto-otteisiin on saatettu lisätä tutkijan selvennys tekstin tulkinnan helpottamiseksi. Nämä lisäykset on sijoitettu hakusulkeisiin []. Joissain tapauksissa taas aineisto-otetta on saatettu lyhentää sujuvuuden takia, jolloin keskeltä leikattu sisältö on merkitty kaarisulkeiden ja kolmen pisteen [...] avulla.

6.2.1 Nuorten ohjautuminen

Haastateltujen mukaan rikosepäilyt muodostavat pääkanavan, jonka kautta nuoret ohjautuvat ankkuritoimintaan. Joissakin ankkuritiimeissä jopa kaikki alaikäisiä tai alle 15-

vuotiaita koskevat rikosepäilyt ohjattiin ankkuriin. Toinen keskeinen kanava oli sosiaalitoimi. Käytännössä ohjautuminen perustui näiden kanavien kohdalla joko rikos- tai lastensuojeluilmoitukseen, ja usein ne kumpikin liittyvät samaan ilmi tulleeseen tapaukseen. Rikos- ja lastensuojeluilmoitus myös ohjaavat ankkurin viranomaisyhteistyötä, sillä esimerkiksi tiimin sosiaalityöntekijän osallistuminen saattoi perustua lastensuojeluilmoitukseen. Myös poliisin esitutkinnassa voi nousta esiin seikkoja, joiden perusteella osallisena oleva nuori ohjataan ankkuritoimintaan. Aina nuori ei välttämättä rikostapauksissaakaan ole mukana rikoksesta epäiltynä, ja joissain ankkuritiimeissä toiminnan piiriin kuuluukin myös esimerkiksi lähisuhdeväkivalta.

”Se vetovastuu on, sanotaanko kolme kertaa neljästä se on poliisilla, ja sitten tämä yksi kerta neljästä se on sosiaalitoimelle. Terveystuolto ja nuorisotoimi jää helposti sinne taustalle. Tämä riippuu ehkä siitä vähän, että mistä se asiakas on ohjautunut, että onko se sieltä poliisien rikosrekisteristä vai onko se ohjautunut sosiaalitoimen kautta.” [H4]

”Selkeesti eniten tulee rikosilmoituksen kautta keissejä, eli nuori on jäänyt näpistämisestä tai pahoinpitelystä tai tän tyylisestä, niin siitä tulee rikosilmoitus, mitä ohjautuu ankkurin käsiteltäväksi. Siihen kootaan yleensä, aina on myös, tai jos ei oo, niin tehdään lastensuojeluilmoitus, jolloin siinä on automaattisesti sosiaalitoimi mukana.” [H11]

”Meillä [...] kuuluu myös lapsiperheiden vanhempien välinen väkivalta tähän, perheväkivalta, tai sitten nuorten parien, missä ajatellaan, että ehkä pian tulee lapsia, niin semmoisten perheiden osalta, et ne tulee kanssa rikosilmoituksen kautta. Joskus saattaa, toki joissain tilanteissa on silleen, et tulee ensiksi lastensuojeluilmoitus, ja sit ruvetaan kattomaan, et onko tästä myös rikosilmoitus, ja sitä kautta lähdetään käsittelee sitä asiaa.” [H11]

Pääasiallisista ohjautumisväylistä johtuen, ankkuritoimintaan päätyvillä nuorilla on taustalla usein huoli rikoskäyttäytymisestä (esim. näpistyksen ja pahoinpitelyt) tai laajempi lastensuojelullinen huoli. Toisaalta osa haastateltavista kertoi, että ankkuritiimiin ohjautui nuoria myös ilman rikos- tai lastensuojeluilmoitusta. Esimerkiksi koulut saattoivat ilmoittaa ankkuriin kiusaamistapauksista tai nuorten vanhemmat omasta huolestaan ilman, että tapauksesta olisi tehty rikosilmoitus. Myös esimerkiksi nuorisotilaisuuksissa voi olla ankkuritoiminnan kannalta olennaista tietoa nuorista. Toisessa alla olevassa aineisto-otteesta haastateltava tuokin esiin huolen siitä, ettei hänen ankkuritiimissään ole saatu hyödynnettyä tätä mahdollista varhaisen vaiheen ohjausväylää sellaisille nuorille, joista ei ole vielä tehty rikos- tai lastensuojeluilmoitusta. Toisaalta jotkut haastatelluista kertoivat, että nuoria saattoi ohjautua ankkuriin samankaltaisesti poliisin oman jalkautuvan ennalta estävän toiminnan kautta. Vaihtoehtoiset ohjautumiskanavat ja jalkautuva työ monipuolistavat ankkuritoimintaan ohjautuvaa nuorten

ryhmää. Alla olevassa aineisto-otteesta yksi haastateltava kutsuu tätä eri kautta ohjautunutta ryhmää leikkisästi ”sillisalaatiksi”. Ankkuritoimintaan ohjautuminen (ja sitä kautta kohteena olevat nuoret) vaihtelee ankkuritiimien välillä. Samoin joissain tiimeissä nuorten valikoiminen voi olla selkeämmin esimerkiksi tiiminvetäjän vastuulla, kun taas toisissa moniammatillisen ryhmän merkitys korostuu. Esimerkiksi kolmannessa alla olevassa aineisto-otteesta haastateltu kertoo, kuinka heillä tiiminvetäjänä toimiva poliisi toi lähtökohtaisesti poliisin tietoon tulleet ankkuritoimintaan sopivaksi katsomansa nuoret mukaan ankkuriprosessiin. Tiimin moniammatilliset jäsenet saattoivat kuitenkin täydentää tätä nuorten ryhmää omien tietojensa tai saamiensa yhteydenottojen perusteella.

”Niitä tulee poliisin rikosilmoituksina, tai (sekalaisina) ilmoituksina, jompanakumpana, tai sitten tulee koulusta, saattaa tulla silleen, et ne ei tee rikosilmoitusta, koulu, vaan ne saattaa suoraan soittaa, joko ankkurin moniammatilliselle tai tohon meidän poliisien, ankkuripoliisien, virka-aikana käytössä olevaan niin sanottuun päivystyspuhelimeen, ja kysyvät neuvoa. [...] Eli koulu ja se rikosilmoitus, ne on ne, mitä kautta eniten tulee, mut jonkun verran, varsinkin nyt, kun ollaan jo vuosia toimittu, niin jonkun verran vanhemmat osaa ottaa ankkuriin yhteyttä ilman rikosilmoitustakin. Eivät välttämättä oo ensimmäisenä sitä rikosilmoitusta tekemässä.” [H6]

”Kyllä se käytännössä on aina rikosperustainen. Onhan siis päihdeiden käyttökin, se on käyttörikos. Kyllä siinä melkein aina on taustalla joku rikokseksi määriteltävä toiminta. Sitä mä olen toivonut, että varsinkin joku nuorisotoimi, jotka kohtaa tosi paljon näitä nuoria siinä arjessa, niin että he jotenkin uskaltaisi ohjata meille enemmän niitä ankkuri-asiakkaita. Siellä mun mielestä on tieto niistä nuorista jo varhaisemmassa vaiheessa, ennen kuin se huolikynnys on ylittynyt, että joku on tehnyt lastensuojeluilmoituksen tai rikosilmoituksen.” [H4]

”[J]ohtaja [ankkuritiimin ryhmäjohtajana toimiva poliisi] tuo ne siihen ja esittelee, mutta siihen voi tulla toki, kun meillehän tulee jotkut tämmöisen huolipuheluiden kautta elikkä joku vanhempi soittaa ja on huolissaan, sitten voi tulla sosiaalitoimesta ja muusta, elikkä silloin voidaan me moniammatillisetkin tuoda siihen tapauksia, myös siihen palaveriin. Se on vähän sellaista sillisalaattia.. [naurahtaa]” [H8]

Yksilöllisten tapausten lisäksi ankkuritoimintaan saattaa ohjautua nuoria ryhmiä koskevien huolien ja rikosepäilyjen kautta. Esimerkiksi kiusaamistapauksissa osa haastatelluista kertoi, että ankkuritapaaminen saatettiin järjestää useamman tapaukseen liittyvän nuoren kanssa tai jopa ryhmäkeskusteluna. Näissäkään tapauksissa kaikkiin ankkuriasiakkaisiin ei kohdennu rikosepäilyjä tai lastensuojeluilmoitusta.

”Sitten on erityisjuttuja, että on vaikka jollain koululla joku isompi case, että siellä on pitempään jatkunutta kiusaamista, tai jotain muuta, niin sitten me saatetaan mennä käymään porukalle jollain koululla. Käydään siellä sitten jututtamassa nuoria. Aika vaihtelevaahan se välillä on.” [H9]

Sen sijaan haastatelluilla ankkuritoimijoilla oli verrattain vähän kokemuksia radikalisoitumiseen liittyvien huolien takia ohjautuneista nuorista. Muutama haastateltu mainitsi, että oli joskus kohdannut työssään äärioikeistolaiseen ideologiaan, tai sosiaalisessa mediassa teytyihin väkivaltaisiin uhkauksiin liittyviä tapauksia. Osa haastatelluista taas puhui radikalisoitumisen yhteydessä huolesta alueella lähiaikoina lisääntyneistä väkivallalla oireilevista nuorten ryhmistä. Ne haastatellut, joilla oli kokemuksia radikalisoitumiseen liittyvien huolten takia ohjautuneista nuorista, kuvasivat näiden tapausten ankkuriprosessien sujuvan samankaltaisesti kuin muidenkin. Haastatellut kuitenkin kokivat radikalisoitumisen muita ankkuriteemoja vieraammaksi, ja aiheesta kaivattiin esimerkiksi lisäkoulutusta.

”Puhutaan väkivaltaisesta radikalisoitumisesta, niin mä haluan ottaa kokonaan tästä keskustelusta tämmöisen nuorijengiasian, koska se on oma maailmansa. Se on sitten jo johdetumpaa, suunnitelmallista, ja siellä on usein myöskin aikuisia taustavaikutteena, että nää on niitä juoksupoikia, jotka toteuttaa aikuisten maailmaan lasten tasolla. Väkivaltainen radikalisoituminen, niin on olemassa nuorisoporukoita, jotka oireilevat väkivallalla.” [H19]

”Ensinnäkin sitten pitää miettiä sitä, minkä ikäisestä henkilöstä on kyse. Hyvin suurella todennäköisyydellä tämmöisistä asioista voidaan aika herkäälläkin kädellä tehdä sitten jo lastensuojeluilmoitus, kun ensiksi tietysti tarkastellaan sitä uhkaa ja vähän haastatellaan tätä nuorta. [...] Ja sitten meillä on psykiatrinen sairaanhoitaja, kun meillä on tiimissä, sitten meillä on lastensuojelun sosiaalityöntekijä löytyy, sosiaalihojaaja. Meillä on myös nuorisotyöntekijä, mutta niitä vähemmän käytetään tämän tyyppisissä asioissa, nuorisotyöntekijää. [...] Eli me arvioidaan sitä henkilöä kokonaisvaltaisesti, että mikä siellä taustalla niin kuin on se, se moottori, mikä sen on käynnistynyt ja mistä siinä voi olla kyse. Ihan yhtä lailla kuin näpistyksen tai useiden näpistyksen taustalla voi olla joku ihan muu syy, mikä sen aiheuttaa. Niin sitä lähdetään kaivelemaan siellä, että mistä on kyse.” [H9]

6.2.2 Asiakkaiden valinta

Haastatteluiden perusteella ankkuritiimit rajasivat eri tavoin sitä nuorten ryhmää, joka kaikista ohjautuneista lopulta valittiin mukaan interventioon. Rajauspäätökset tehtiin

yleensä ankkuritiimissä yhdessä. Jossain tapauksissa haastateltavat kertoivat, että valinnoista vastasi viime kädessä ryhmänjohtajana toimiva poliisi yhdessä tiimin sosiaalityöntekijän kanssa. Valinta perustui yleisesti tiimissä vakiintuneisiin käsityksiin siitä, mihin rajalliset resurssit kannatti kohdentaa. Useat haastatellut toivat esiin, että interventio rajattiin heidän tiimissään pääasiassa alle 15-vuotiaisiin, jotka eivät olleet vielä rikosoikeudellisesti vastuussa teoistaan. Jotkut ohjautuneet tapaukset saatettiin myös katsoa niin lieviksi, etteivät ne vaatineet ankkuri-interventiota. Toisaalta haastatellut kertoivat, että interventio rajattiin sellaisiin nuoriin, joilla ei ollut vielä toistuvia tai vakavia rikosepäilyjä. Rajauksissa saattoi olla myös joustoa, ja mukaan saatettiin esimerkiksi ottaa 15–17-vuotiaita nuoria, jos heidän katsottiin muuten sopivan ankkuritoimintaan (esimerkiksi ensimmäistä kertaa rikoksesta epäillyt). Toisaalta joissakin ankkuritiimeissä interventioon valittiin myös jo vakavampia rikoksia tehneitä.

”Käydään läpi alle 15-vuotiaiden tietynlaisia listoja viikottain, mistä etsitään mahdollisia asiakkaita. Sitten meillä on kerran viikossa asiakaspalaveri, jossa me otetaan esille nämä asiakasehdokkaat, ja sitten keskustellaan, käydään poliisien ottaman taustatiedot, ja sosiaalityöntekijöiden ottamat taustatiedot läpi, ja siinä yhdessä ryhmänä päätetään, kenestä tulee meidän asiakas.” [H15]

”Siis ihan varmaan todennäköisesti väittäisin, että poliisin työtilanteen vuoksi. Ei vaan ole aikaa ottaa enempää. Niin sen takia se raja just, että on käytännössä aina alle 15-vuotiaat. Mun käsittääkseni tuossa [viereisen kaupungin] puolella he ottaa myös yli 15-vuotiaita. Ja just ehkä sellaisia, että siellä ei niitä rötöksiä olisi vielä ihan hirveästi, että just yksi tai kaksi pienempää juttua, että ei mitään vakavia hommia.” [H4]

”Ei oo olemassa sellasta yksi-risti-kaksi-tyylistä listaa, että mitenkä ratkastaan, vaan tapauskohtaisesti harkitaan ja kyllä mun mielestä meil on aika matala ollu se kynnyks niihin tapaamisiin. [...] Elikkä näin siis tapauskohtaisesti arvioidaan, toki se teko siihen vaikuttaa ja ehkä sitten myös jos siinä jo tulee esiin jonkunmoinen toistuvuus, että on useampiakin saman tyyllisiä tekoja siellä taustalla ollu, mihin ei oo aikasemmin sitten tomakammin tartuttu, niin sitten nyt on aateltu, että nyt tartutaan. Mut sitten toisinpäin tietyst myös niin, että tälläkin seutukunnalla on jo joitakin sellasia meidän vakkariasiakkaita ennättäny muodostua, niin heidän kohallaan sitten myös mietitään sitä[.]” [H18]

Osa haastatelluista toi esiin huolen siitä, kuinka intervention rajaaminen saattoi jättää tiettyjä nuorten ryhmiä toiminnan ulkopuolelle. Esimerkiksi alla olevassa aineisto-otteessa haastateltava poliisi tuo esiin huolen siitä, että 15–17-vuotiaat jäävät ennalta estävän toiminnan väliinpuotoajiksi. Poliisi saattoi esimerkiksi rajoittaa tähän ikäryhmään kohdistuvia rikostutkintoja, mistä johtuen teon seuraukset jäivät nuoren kan-

nalta kevyiksi. Kevyt rikosprosessi yhdistettynä ennaltaehkäisevistä interventioista ulkopuolelle jäämiseen heikensi haastatellun mukaan ikäryhmän asemaa suhteessa alle 15-vuotiaisiin. Joissain ankkuritiimeissä taas oli haastateltujen mukaan tehty päätös, että jokaiseen interventioon ohjautuneeseen tapaukseen pyrittiin tarttumaan mahdollisuuksien mukaan. Isommissa kaupungeissa haastatellut eivät yleensä nähneet tätä mahdolliseksi.

”Tää on itseasiassa se pullonkaula, mistä mä olen menettänyt jo yöuneni. Meillä oli, jo joulukuussa sovittiin, että [...] pidetään moniviranomaispalaveri, [...] että miksi ne 15–17-vuotiaiden asiat eivät etene sillä tavalla, kun niiden kuuluu edetä. Lähtökohtaisesti, kun esitutkintalaissa on mahdollisuus rajoittaa nuorten juttuja vähäisyyteen, ikään ja niin edespäin, niin näiden juttuja rajoitettiin. Ne ei koskaan mennyt oikeuteen. Se kontrasti siinä, et alle 15-vuotias saa mun mielestä nopeesti hyvin täsmällisiä toimenpiteitä hänen tilanteensa korjaamiseksi. Sitten kun oot 15, niin sut palkitaan siitä rikoksesta, et saat sen rajoittamispäätöksen.” [H19]

”Ne tulee joo, ja ne tulee jos, tavallaan kaikki käydään siinä. [...] Mutta kyllä meillä hioo tosi paljon että, tavallaan kun Ankkuri-toiminnan käsikirjahan antaa ymmärtää että me vaikka valikoidaan asiakkaat tai muut, niin meillä on vähän sillain, että joku meistä aina ottaa koppia ja soittaa jos tulee ilmoitus jostakin.” [H8]

”Se, mikä mua ainakin, mulle on turhauttava asia tässä, et me joudutaan valikoidaan näistä asiakkaista, et [haastateltavan kaupungissa] on niin paljon nuoria. Tietenkin paras tilanne ois se, että pystyis kaikkia tapaamaan niin kuin jossain pienillä paikoilla, kaikki menee ankkurin läpi. Meillä ei oo koskaan minkäänlaista mahdollisuutta siihen.” [H15]

Haastateltavien mukaan myös se vaikutti valintaan, missä määrin tietyn nuoren katsottiin jo olevat keskeisten tukitoimien ja palveluiden piirissä. Toisaalta esimerkiksi alueelliset rajat saattoivat aiheuttaa sen, ettei tietyn kunnan alueen viranomaisilla katsottu olevan toimivaltaa kaikkien nuorten kohdalla (nuoret kuuluivat vaikkapa toisen kunnan sosiaalityön piiriin). Nuorten valintaa saattaa säädellä myös toimialaorganisaation linjaukset tai paikallistason ankkurihallinnossa (esimiestiimi, ohjausryhmä) muodostettu ohjeistus siitä, keihin nuoriin toimintaa pitäisi kohdistaa.

”Mehän käydään ennen tätä meidän asiakasvalintaa, käydään läpi, poliisit kattoo asiakkaan taustat poliisin järjestelmissä, ja lastensuojelu, tai sosiaalityöntekijät kattoo lastensuojelun tiedoista, et mitä nuorella on kenties jo käynnissä siellä. Sekin, se vaikuttaa, jos nuorella on jo kunnolliset tukitoimet käynnissä.

Välttämättä silloin ei valita sellaista nuorta, vaan sellainen, jolla vielä ei oo tukitoimia, et tulee täältä kautta, ja pystytään ohjaamaan, ja lastensuojelu saa tietoo ja pystyy ruveta toimimaan, taikka terveydenhuollon puoli [...]” [H15]

”Että sitten mitä tässä, hankaluudet varmaan vaikka siellä on ollut se ankkuri-toiminnan, se on sisäasianministeriön ohjeistukset ovat olleet siellä taustalla alusta asti ja sitten ne kohderyhmät on siellä mainittu, mutta sitten välillä tuntuu, että omien esimiesten näkemykset, kaikkien kolmen toimijan esimiesten näkemykset siitä, että ketä ne asiakkaat olisi, miten ne asiakkaat valitaan, vaikka me tässä ryhmässä ollaan, ryhmäläiset on kaikki me ollaan samaa mieltä, niin sitten välillä tuntuu, että sitten se on vaikea sitä arkea selittää tonne ylöspäin” [H16]

6.2.3 Ankkuritapaamiset

Ankkuri-intervention aluksi nuori kutsutaan huoltajansa kanssa ankkuritapaamiseen. Tapaaminen järjestettiin yleensä poliisiasemalla. Osa haastatelluista kertoi, että erityistapauksissa tapaaminen saatettiin järjestää tarvittaessa myös esimerkiksi koulussa tai kotona. Ankkuritapaamisen tarkoitus on keskustella ohjautumisen taustalla olevasta tilanteesta nuoren ja hänen huoltajansa kanssa. Tapaamisen perusteella myös päätetään mahdollisista jatkotoimista ja laaditaan yksilöllinen ankkurisuunnitelma, johon kirjataan nuoren kanssa sovitut tavoitteet toimenpiteet. Kun ankkuriasiakkuuden taustalla on useimmiten rikosepäily, liittyy tapaukseen mahdollisesti myös esitutkinta. Useat haastatellut kuvasivatkin, että rikostutkintaan liittyvän kuulustelun ja ankkuritoiminnan välillä oli yhteys, vaikka ne ovat myös erillisiä prosesseja. Toisaalta kaikissa ankkuritiimeissä jäsenenä olevat poliisit eivät tee ankkuritapauksissa esitutkintaa. Ankkuritapaamisen tavoitteet ja toteutus sekä sen suhde esitutkintaan muotoutuvat tapauskohtaisesti esimerkiksi nuoren tilanteen haastavuuden tai esitutkinnan rikosnimikkeen mukaan.

”Mähän käytän, mullahan on kaikki tiedot, tietojärjestelmät tietysti käytettävissä [...] Ja riippuu [palvelutarpeen arvion tekeminen], että kuinka vakava se tilanne on ollut. Kyllä mä ajattelen, että jos puhutaan ryöstöstä, pahoinpitelystä, huumausaineista, ne ovat ihan välittömästi. Ei siinä tarvitse edes arvioida. Mutta jos on vaikka nuori vahingonteon kanssa, hänellä ei ole mitään aikaisempaa taustaa. Se oli joku tyhmä moka, niin. Kyllä siinä toki vaikuttaa se, että onko nuori katuva ja harmittaako häntä ja sitoutuuko hän suullisesti, että en enää tee näin. Jos hän sitoutuu siihen, kyllähän se mulle uudelleen tulee tietoon, jos hän ei ole sitoutunu ja avataankin se palvelutarpeen arvio.” [H10]

”Ja tietysti sitten kun lastensuojelusta puhutaan, niin hehän – siellähän se suunnitelma on sitten jo paljon perinpohjaisempi taas, kun mitä ajatellaan, jos poliisi on siinä esimerkiksi nuorisotyöntekijän kanssa, niin se suunnitelma ei ole – se on hyvinkin mahdollisesti tämmöinen –. Kun suurin osa meidän nuorista tulee vain kerran tänne. Elikkä kun puhutaan interventiosta jostain näpistyksestä, sieltä ei nouse mitään sellaista edes esiin.” [H3]

”Mutta useimmiten se kuulustelutilannehan on se, että siellä on vain nämä meidän poliisi ja sosiaalityöntekijä. Sen tilaisuuden jälkeen, tai sitä ennen, niin me ollaan pidetty semmoinen vapaamuotoinen keskustelu, missä me pystytään sitten kaikki olemaan sopivasti läsnä. Ja tässä on nyt tärkeä muistaa sellainen, että se kuulustelu- ja keskustelutilanne, kun tällein sekavalla tavalla siitä puhutaan, niin sehän on aivan tapauskohtainen kuvio. Että se rikosnimikehän voi ohjata paljon sitä, että minkä luonteinen se tapaaminen onkaan.” [H12]

Ankkuritapaamisella on haastateltavien mukaan tyypillisesti laillisuuskasvatuksellinen merkitys. Laillisuuskasvatus tai ”puhutus” tarkoitti sitä, että tapaamisessa haluttiin korostaa nuorelle hänen riski- tai rikoskäyttäytymiseensä liittyviä ongelmia ja mahdollisia tulevia seurauksia. Useampi haastateltu kuvasi, miten puhutuksessa haluttiin saada aikaan pelotevaikutus (tai ”säikäyttää” nuorta), mutta myös muuttaa nuoren ajatusmaaleja saamalla hänet itse tajuamaan paremmin oma tilanteensa. Poliisiasema tapaamisen paikkana tuki tätä tavoitetta. Laillisuuskasvatuskeskustelua tai puhutusta veti usein tutkintavastuussa oleva poliisi, mutta jossain tilanteessa myös koko tiimi tai esimerkiksi sosiaalityöntekijä tai nuorisotyöntekijä. Ankkuripuhutuksen merkitys myös vaihteli ammattiryhmien välillä. Haastatelluista poliisit useimmin korostivat puhutuksen laillisuuskasvatuksellista roolia, kun taas esimerkiksi nuorisotyöntekijöillä korostui tyypillisimmin nuoren tukeminen ja nuoren aktiivinen rooli yksipuolisemman kasvatuspuhuttelun sijaan. Näin puhuttelun merkityksissä tulivat osin näkyviksi myös ammattiryhmien taustalla oleva erilainen pedagoginen ajattelu. Toisaalta näkemykset eivät kuitenkaan aina noudattaneet puhtaasti ammattiryhmien välisiä rajoja, ja esimerkiksi ankkuritiimin poliisin ja nuorisotyöntekijän toimintamallit saattoivat olla hyvin lähellä toisiaan.

”Tietenkin se, että sitähän me käydään läpi tosi tarkkaan, et miten se hölmöily taikka poliisin tietojärjestelmiin, poliisin tietoon joutuminen ja nää rikosilmoitukset voi vaikuttaa tulevaisuuteen. Siitä me puhutaan paljon, et jos on tämmöinen ihan norminuori, niin miten se voi omalla hölmöydellään vaikeuttaa tulevaisuudensuunnitelmia, tai jopa, et ne tyssä kokonaan, niin se on, ainakin lähempiä 15 vuotta olevia nuoria, niin se kyllä varmaankin herättää aika hyvin.” [H15]

”Tässä korostuu, niin kun sanoit, että mulla on tämmöinen vaikuttavuus tässä se, että mä en mee faktat edellä aina, että täällä on tää laillisuuskasvatuskulma,

niin nimenomaan se, että mä haluan hyödyntää siinä lyhyessä hetkessä kaikkia niitä vaikutuskeinoja, millä mä pystyn muuttamaan sen lapsen ajatusmallia, joko niin, että se pelkää tehdä sen rikoksen.. No, se ei oo se päätavoite, vaan se, että hänellä syttyy se lamppu, että hän tajuaa, että 'ei vitsi, nyt meni kyllä pieleen'." [H19]

"Poliiseilla lähtee tosi helposti tämä ns. puhuttamispuoli ja sitten siellä onkin jo puolen tunnin monologi, että mitä kaikkea se rikosrekisteri voi tuoda tullessaan. Mutta meillä oli esimerkiksi eilen tosi hyvä Ankkuritapaaminen nuoren kanssa, missä ihan siis minä käskytin yhtä poliisia, että nyt sinä olet hiljaa, että annetaan nuoren puhua. Ja siitä tuli tosi hyvä tapaaminen. Että nuori – kun se just, kun siinä on neljä vierasta aikuista ympärillä, niin ei välttämättä heti ensimmäisenä lähde se puhe tulemaan, vaan sille pitää antaa sitä aikaa." [H4]

Puhutuksen merkitys ankkuritapaamisessa riippui haastateltujen mukaan nuorten ankkuriin ohjautumisen syystä ja taustalla havaituista riskitekijöistä. Usein etenkin vähemmän vakavaksi koetuissa tapauksissa koettiin, että puhutus riitti vastaamaan nuoren tarpeisiin. Tällaiseen keskusteluun ei välttämättä osallistunut moniammatillinen ankkuritiimi, vaan ne saattoivat olla yhden työntekijän vetämiä.

"Se riippuu, meillä on vähän erilaisia. Jos ajatellaan, että on vaikka alle 15-vuotias nuori, joka on tehnyt rikoksen, me tapaamme aina poliisin kanssa, puhuttamme yhdessä. Ja jos ei ole kauheasti taustaa ja ei ole niin vakavaa, voimme päättää sen siihen. Se on se seitsemän päivän, mikä lastensuojeluilmoitus pitää käsitellä, useasti siinä ajassa. Ja toinen vaihtoehto on se, että jos tapaamme ja siellä on taustaa tai muuten huoli herää, sitten on avattu se selvitys, se palvelutarpeen arvion selvitys." [H10]

"Mutta se on niin kauheen tavallista, eli näpistelijöiden tapaamisissa eniten näkee tämmöisiä ns. ihan tavallisia nuoria, joille tulee tää yksi, että ne haluaa keilla kavereiden kanssa pöllimistä, ja se on sitten siinä, et sen jälkeen heistä ei kuullakaan, et he käy kerran tapaamisessa, ja pelästyy, ja ymmärtää, ja se on sit siinä. Sitten taas vois sanoa, että jos on väkivaltarikoksen takia meillä tapauksissa, niin siellä pääsääntöisesti on aina jotain muutakin, jotain isompaa ongelmaa tai tällaista." [H15]

"Tämä on hyvin yleistä, että meidän toiminnassa mietitään että tarvitseeko poliisin olla, ja jos ei poliisin läsnäoloa tarvita niin me tehdään moniammatilliset vaikka yksin näitä kiusaamisjuttujen puhutuksia. Ja esimerkiksi näppäripuhutuksia mä teen, näpistyksistä, yksinään." [H8]

Laillisuuskasvatuksellisen puhutuksen lisäksi ankkuritapaamisissa käydään tyypillisesti myös vastavuoroista keskustelua nuoren elämäntilanteesta ja siihen mahdollisesti liittyvistä ongelmista. Usein etenkin tapaamisen alussa ankkuritapaamisen vetovastuu oli haastateltujen mukaan poliisilla tai sosiaalityöntekijällä, mutta tapaamisen edetessä keskustelu laajeni ja myös muut ammattilaiset pääsivät luontevammin mukaan. Näin myös nuoren ja huoltajien aktiivinen rooli yleensä korostui, ja ammattilaiset pääsivät arvioimaan kokonaisvaltaisemmin nuoren ja perheen elämäntilannetta. Useampi haasteltu korosti sitä, kuinka keskustelussa on tärkeää saada luotua luottamuksellinen suhde nuoreen. Samalla voitiin myös tukea huoltajien ymmärrystä tilanteesta ja kuulla heidän huoliaan. Kaikissa tapaamisissa tai ankkuritiimeissä tapaamisen vetovastuu ja käsikirjoitus eivät kuitenkaan noudattaneet tiettyä kaavaa, vaan ne saattoivat perustua vapaammin etenevään moniammatilliseen keskusteluun.

”Jos puhutaan varsinaisesti, enemmän siitä muusta ankkuritekemisestä [kuin rikostutkinnasta ja kuulustelusta], eli siitä muusta kohtaamisesta, niin siinä on tärkeää se, että saadaan luotua siihen nuoreen semmoinen kontakti siinä hetkessä, että hänestä saadaan jotain irti, että me saatais jonkunnäköistä käsitystä siitä, onko sillä nuorella jotain muutakin ongelmaa kuin se yksittäinen rikos, minkä takia hän on tullut vaikka asiakkaaksi alun perin.” [H8]

”Ja kun [vastaajan kaupungissa] me poliisit ei tutkita näitä juttuja [...], mutta silti se on se rikosjuttu taustalla, niin poliisi tekee ne alkujuonnot ja sitten tekee sen laillisuuskasvatuksen siinä tai käydään se asia ensin läpi, miksi tässä ollaan ja kysytään nuoren oma näkemys, että mitäs hän sanoo, että tällainen ilmoitus on tullut ja sitten käydään vähän, sitten se oikeastaan se keskustelu meneekin jo sitten, että siinä on vähän kaikki jo äänessä, että mitkä syyt tähän nyt on johtanut ja mikä on nuoren näkemys ja mikä on huoltajan näkemys. Ja siinä kohtaa nyt sitten enempi jo tulee yleensä sosiaalityö ja sairaanhoitaja mukaan, että rupeaa enempi kyselemään vähän kotioloista ja kaveripiireistä ja koulunkäynnistä, että siinä kohtaa sitten poliisi voi jo vähän jäädä taustalle. Mutta hyvin jouhevasti se yleensä etenee, että kaikki vuorollaan äänessä.” [H16]

”Kyllähän, jos sitä ite tapaamista ajattelee, niin tietysti jokainen ammattilainen omasta näkökulmasta katsoen esittää kysymyksiä, ja haluaa selvittää asioita nuorelta ja huoltajilta. En tiedä sit rooleista.. Meillä on muotoutunut semmoinen, et tuntee niin hyvin nää työntekijät, et meidän ei tarvii jakaa mitenkään, tai so-pia” [H15]

6.2.4 Jatkotapaamiset ankkurissa

Ankkuritapaamisen perusteella arvioidaan tarvetta jatkotyöskentelylle asiakkaan kanssa. Jatkotapaamisille voi olla erilaisia perusteita, kuten kattavamman palvelutarpeen arvioinnin laatiminen, tehdyn ankkurisuunnitelman seuranta tai joskus harvemmin asiakasta kannatteleva työskentely. Haastateltavat toivat esiin erilaisia kriteerejä jatkotapaamisten tarpeen arvioinnissa. Yleensä nuori pyrittiin ohjaamaan nopeasti sopiviin jatkopalveluihin. Eräs haastateltava kuvasi tätä käytäntöä yhden kosketuksen periaatteeksi. Toisaalta kokonaisvaltaisempi palvelutarpeen kartoitus saattaa joskus vaatia useamman käynnin ankkurissa. Jatkotyössä ammattilaiset saivat paremman käsityksen nuoren elämäntilanteesta, ja sen avulla voitiin myös tarkkailla ankkurisuunnitelman toteutumista.

”Meillähän on pääsääntö sellainen niin sanottu yhden kosketuksen periaate, eli meidän tarkoituksena on pääasiassa kartoittaa nuoren ja hänen perheensä tilannetta, ja ohjata sit eteenpäin apua tai tukea saamaan. Meillä ei oo semmoista toimintaa, että me kolmella ammattiryhmällä otettais vaikka, että ”otetaan tälle viisi tapaamista.” [Haastatellun kaupungissa] on niin hyvin saatavilla kaikenlaista apua, että tää meidän ryhmä on tässä tavallaan semmoinen ohjaava taho, plus myös tietenkin poliisin osalta se, että poliisi antaa laillisuuskasvatusta sen yhden kerran siinä tapaamisessa. Tosin tää ei oo mikään sääntö tää yksi tapaaminen, että kyllähän me tavataan toisia useamminkin.” [H15]

”Meillähän on nimenomaan päihteidenkäyttäjille erillinen päihdearviojakso, joka on heti seitsemän käyntikertaa heti kerta linttuulla. Se on niin paljon riippuvainen siitä, että minkälaisesta asiasta puhutaan. Jos puhutaan siitä, et on se kannabiksen käyttö, niin silloin se ei jää, ei jää koskaan yhteen kertaan. [...] Ja niissä tapauksissa sit varsinkin, jos vaikka vanhemmat tuo esille, että se ei ookaan ensimmäinen kerta tai se on semmoista vähän niin kuin tapanäpistelyä, niin sitten me ollaan sovittu semmoinen seurantajakso sen nuoren kanssa. [...] Ja sitten ehkä mietitään, että onko siinä jo heti johonkin palveluihin ohjaamista vai onko hän ehkä jossain palveluissa. Ja se tilanteen kartoitus siinä, sitten ollaan sovittu välillä semmoinen seurantajakso, että hei nyt sulla on vaikka pari kuukautta tässä aikaa todistaa vanhemillesi, että suunta muuttuu ja muutos tapahtuu.” [H6]

Joskus jatkotapaamisen tarkoitus oli palvelutarpeen kartoituksen tarkentamisen sijaan tai lisäksi tarjota nuorelle hänen tarvitsemaansa tukea. Jotkut haastatellut kutsuivat tätä kannattelevaksi työksi, jota saatettiin toteuttaa myös ryhmien kanssa. Näissä jatkotapaamisissa ankkuritoiminnan moniammatillisuus korostuu, kun eri ammattiryhmät tarjoavat nuorelle tukea omista lähtökohdistaan (esim. päihteet ja psykiatrinen sai-

raanhoitaja, vapaa-ajan toiminnot ja nuorisotyöntekijä). Haastatellut kertoivat, ettei jatkotapaamisia aina järjestetä koko tiimin voimin, vaan tässä kohtaa ammattilaiset työskentelivät yksilöllisemmin. Tällainen kannatteleva työ pidentää ankkuri-intervention kestoa ja tuo siihen uuden ”työkalun” ankkuritapaamisen puhuttelun, moniammatillisen keskustelun sekä palvelutarpeen kartoitukseen perustuvan jatko-ohjauksen rinnalle.

”Jos tulee ankkurityöskentelyyn rikostutkinnan aikana ja lastensuojelutarpeen arvioinnin aikana ilmi, että tässä onkin mt-puolen haastetta, ja sillä nuorella ei ole vielä mitään kontaktia mihinkään hoitotahoon, niin silloin kannatellaan kyllä. [...] Sit jos käykin ilmi, et sinne onkin parin, kolmen kuukauden jonot ennen, kun sinne pääsee edes ensikäynnille, niin silloinhan meidän ankkurin sairaanhoitaja kannattelee. Sitten samaten nuorisotyöntekijä kannattelee jonkun verran, et ottaa yksilöasiakkaita tai ryhmä, joku 5–6 hengen ryhmä, joiden kanssa tehdään pidempiaikaisesti töitä[.]” [H6]

”Tavoiteltava päämäärä, oli se mikä tahansa sen nuoren tai perheen kohdalla, niin ne valittavat työkalut on toissijaisia. On se esitutkinta, on se ankkuripuhutus, on ne sosiaalityön tukitoimet perheeseen, on se nuorisotoimen rinnalla eläminen arjessa ja harrastuksien tarjoaminen. Ne on työkaluja, mutta se, että meidän pitää nähdä se meidän maali kirkkaana, et mihin suuntaan me halutaan nuorta viedä, ja luottaa omaan ammattilaisuuteen siinä, että me osataan valita juuri oikeat työkalut juuri oikealle nuorelle.” [H19]

Jotkut haastateltavat puhuivat myös siitä, miten jatkotyöskentelyssä pyrittiin luomaan nuoren ja ammattilaisen välille luottamukseen perustuva kontakti. Nuori saattoi esimerkiksi soittaa tai olla muuten matalalla kynnyksellä yhteydessä ankkuriammattilaiseen. Sidos kuitenkin yleensä katkesi siirryttäessä uuteen palveluun. Kannattelevassa jatkotyössä ankkuri-intervention rooli laajenee kokonaisvalaisemmaksi, kun tavoitteena on ankkuritapaamisten ja palveluohjauksen lisäksi tarjota ankkuritiimissä nuoren tarvitsemia palveluita ”yhden luukun periaatteella”. Näin ankkuritoiminta paikkaa laajemmin palvelujärjestelmässä havaittua ongelmaa. Haastateltavat kuitenkin toivat myös esiin, ettei tällaiseen ankkurityöskentelyyn aina ollut resursseja.

”[E]simerkiksi meidän moniammatillisessa toiminnassa, meille moniammatillisilehan on hirveän tuttua mitä on moniammatillinen yhteistyö, mitä sillä haetaan ja mikä on yhden luukun periaate mihin mä aina ajattelen. Moniammatillisuushan pitäisi pohjautua siihen, että nyt kun meille tulee joku nuoren tapaus, niin se saataisi tässä meidän ryhmässä meidän kokoonpanolla hoidettua ja sille löytyisi ne tuki- ja jatkopalvelut tästä, koska meillä on niin moninaista osaamista.” [H8]

”Mulla on semmoinen nuori, mikä.. Ei kiinnosta koulussa käynti. Ja hän on käynyt mun mun tykönä tai me ollaan tavattu muutaman kerran ja mä yritän vähän persuksille nyt potkia, että nyt kavero otat itseäsi niskasta kiinni, että kun ei oo kuin puoli vuotta aikaa ja sitten pitäisi siirtyä ammattikouluun ja pitäisi saada päättötodistus ja näin. [...] Kun taas mä ajattelen, että jos ne sillä mun kannattelulla pärjää, että me nähdään silloin tällöin ja ne tietää että ne voi mulle soittaa ne nuoret, niin mun mielestä on ihan turha lähteä taas kuormittamaan mitään muuta niin kuin lastensuojelua tai perhetyötä tai jotain muuta. Sillä sitten taas tavallaan, että se palaute mitä näiltä nuorilta tulee, niin se että he eivät halua taas uutta aikuista heidän elämään.” [H13]

6.2.5 Palveluohjaus

Ankkuritapaamisten ja palvelutarpeen kartoituksen perusteella nuori saatetaan ohjata intervention lopussa hänen tarvitsemiensa jatkopalveluiden piiriin. Toisaalta osalla nuorista oli jo kontakti esimerkiksi sosiaali- tai terveydenhuollon palveluihin. Osa haastatelluista kuvasi, kuinka palveluohjauksen kautta saatiin turvattua nuoren tarvitsema tuki ja ”kannattelu”, joka ei ole osa ankkuritiimin ydintoimintaa. Toisaalta palveluohjausta saattoivat vaikeuttaa sopivien jatkopalveluiden puute tai riittämättömät resurssit. Esimerkiksi vakavia tai toistuvia väkivaltarikoksia tehneet nuoret nähtiin ryhmänä, jolle sopivia jatkopalveluita oli vaikea löytää.

”Myöskin se, kun tehdään palveluun ohjausta, mikä on yksi keskeisimmistä, tärkeimmistä ankkurin toimista, se eteenpäin ohjaaminen. Me ollaan vaan se interventio, se etusormen ”soo soo”, mut sitten se jälkipito, poliisilla ei ole resursseja jälkipitoon, ja se on vielä tärkeempi se jälkipito, niin kannattelu täytyy tulla muualta kuin poliisista tai sosiaalitoimesta, koska niissä ei ole resursoitu sitä. Silloin tulee koulutoimen oppilashuoltoon liittyvät jutut, kolmannen sektorin toimijat.” [H19]

”Sekin varmasti joo. Ja sitten just se siis mun näkemys on se, että niitä palveluita ei aina vaan ole sellaisia olemassa, mihin, mitä, mikä palvelisi ehkä sitä. Esimerkkinä tällaiset tosi väkivaltaiset, impulsiivisesti nää pahoinpitelyitä useita, niin siitä on ollut keskustelua.” [H7]

”Mutta sitten niitä joitakin jää tosiaan roikkumaan, erityisesti nyt nuorisopsykiatrian puolella, kun on jonoa tai ei sitten halua itse mennä, niin sitten niitä on jouduttu miettimään, mitä me sitten tehtäisiin, että tavataan uudestaan täällä tai sitten mietitään niitä kolmannen sektorin paikkoja.” [H16]

Jotkut haastateltavat kertoivat, että nuoren siirtyminen uusien palveluiden pariin yleensä katkaisi kontaktin ankkuritiimiin. Tämä saattoi olla ongelma, jos nuori ei esimerkiksi sitoutunut hänelle tarjottuihin uusiin jatkopalveluihin. Haastateltavat kuvasivat myös, kuinka nuori tai joissain tapauksissa vanhemmat saattoivat suhtautua lähtökohteisesti epäluuloisesti esimerkiksi lastensuojeluun tai mielenterveyspalveluihin. Ankkuriammattilaisten mahdollisuudet saada tietoa nuoren tilanteesta olivat palveluohjeuksen jälkeen heikot tai olemattomat. Nämä katkokset toivat esiin sen, kuinka ympäröivän palvelujärjestelmän ongelmat haastoivat myös ankkuritoimintaa (toiminta kietoutuu osaksi laajempaa nuorten palvelujärjestelmää). Osa haastateltavista kertoikin, että nuoren palveluohjausprosessia ja hänen kanssaan työn aloittavia uusia ammattilaisia saatiin tukea ankkuritiimin saattotyöllä.

”Ei se [tieto nuoren mahdollisesta kiinnittymisestä jatkopalveluihin] tule – se saattaa tulla riippuen siitä toimijasta siellä psykiatrisella. [...] Mutta se, että sitä pitää täältä seurata ja katsoa järjestelmästä, onko asia toteutunut, vai ei ole. Mutta sitten jos se ei ota sitä palvelua vastaan, se näyttäytyy sellaisena, että se ei vaan mene sinne, niin ollaan taas vähän tekemättömässä paikassa, että ei voi pakottaa tietenkään. Ja sitten jäädään odottamaan sitä, että kriisiytyykö asia jollain lailla uudelleen, vai onko jotain muuta syytä, miksi sitten tulisi ankkuriin ja sitten taas lähdetään sitä asiaa käsittelemään uudelleen.” [H3]

”[E]t jos meillä joko nuorisotyöntekijä tai sairaanhoitaja, jos kannattelee sitä niin kauan, et jotkut toiset palvelut alkavat, niin ainahan se saattaja vaihdetaan, et meillä on esimerkiksi sairaanhoitaja mukana parilla ensimmäisellä kerralla sen hoitotahon luona ja kertomassa tietysti sen, että millä tavalla hän on nuoren kanssa työskennellyt tähän asti. Niitä ei koskaan meillä vaihdeta pelkästään paperilla.” [H6]

”Mä teen palveluohjausta, etsin nuorille tukipalvelut siihen rinnalle, ja mun rooli on siinä mielessä erilainen kun se on sitten jossain sosiaalipalveluissa, että mä oikeesti kuljen nuoren kanssa niihin palveluihin, elikä jalkaudun nuoren mukana jotta se kiinnittyisi ja sitoutuisi ottamaan niitä palveluja vastaan.” [H8]

6.2.6 Moniammatilliset käytännöt

Haastateltavien kuvauksissa moniammatillisen ankkuritiimin jäsenet tulivat mukaan ankkuritiimiin oman professionsa lähtökohdista. Näitä lähtökohtia voi kutsua ammatilliseksi käsikirjoituksiksi. Ammatillinen käsikirjoitus tulee esiin esimerkiksi siinä, mitkä ovat työntekijän rooliin liittyvät tehtävät, lakisäätteiset velvollisuudet tai oletettu suhde asiakkaaseen (pedagoginen ajattelu). Haastateltava kuvasivat usein, että poliisilla oli

työssä rikosprosessin kautta esimerkiksi tutkijan, kuulustelijan tai puhuttajan rooli suhteessa nuoreen. Sosiaalityöntekijän ammatilliseen käsikirjoitukseen liittyivät esimerkiksi lastensuojeluilmoitusprosessin hallinta ja toisaalta kokonaisvaltaisen palvelutarpeen näkökulma. Nuoristyön ammatillaisen käsikirjoitukseen taas kuuluivat esimerkiksi nuorten vapaamuotoisempi tapaaminen, erilaisten vapaa-ajan mahdollisuuksien hyödyntäminen ja tasavertaisen luottamussuhteen rakentaminen.

”No poliisin rooli on mun mielestä äärettömän selkeä. Kun kuitenkin se on ja varsinkin kun täällä se rikos –, että hänellä on se rikosilmoitus siinä ja se tutkintavastuu, niin hänhän vastaa siitä. Ja sitten nimenomaan siitä semmoisesta jotta se mihinkään se itse ilmoitus, niin siitä jotenkin lain näkökulmasta sen asian etenemisestä ja mitä siinä tapahtuu. [...] Ja ehkä semmoinen just sitten jotenkin opettava, kasvattava rooli siitä näkökulmasta, että mitä siitä seuraa, jos sä oot tehnyt rikoksen tai näin. Ja sitten mulla on oma selkeä reviirini tässä sinne yhteistyö lapsiperhepalveluitten lastensuojelun suuntaan sitten sen tilanteen, jos.. Että se on paljon riippuu siitä että onko asiakkuutta vai eikö oo asiakkuutta, että miten, mitä siinä tehdään, että ohjaanko mä” [H7]

”No, mä [nuorisotyöntekijä] pystyn lähtemään tapaamaan niitä tuonne nuorisotiloihin, voin käydä kotona, voin tavata kahvilassa, voidaan mennä hampurilaiselle. Ja mä yritän etsiä siitä nuoresta positiivisia asioita, millä päästään eteenpäin tästä hankalasta tilanteesta. Se on oikeastaan semmoinen kantava ajatus mulla näissä tapaamisissa. Mun tehtävä ei ole pitää saarnaa sille nuorelle sormi pystyssä, että ’hyi hyi, kai sinä tiedät, mitä siitä kannabiksen poltosta seuraa. Kohta sinä juot kaikkia huumeita katuojassa’. Ei, se ei auta mitään, vaan mä keskustelen sen kanssa, kyselen siltä nuorelta sen vapaa-ajasta, koulunkäynnistä, kaveripiiristä, missä se pyörii, mitä se tekee.” [H9]

Ammatilliset käsikirjoitukset voivat olla moniammatillisessa työssä keskenään ristiriidassa. Joskus vastaajat esimerkiksi kokivat, että poliisin ja muiden ankkuritiimin moniammatillisten työntekijöiden välillä oli osin ristiriitainen työorientaatio. Nuoristyöntekijät eivät esimerkiksi välttämättä kokeneet, että kaikenlainen poliisin käytäntöjen mukaan toteutettu yhteistyö sopisi yhteen heidän oman ammatilliseen toimintansa kanssa. Toisaalta myös sosiaalityöntekijä saattoi kokea, että vaikkapa hänen lastensuojelulain ohjaama työtapansa oli paikoin vaikeaa sovittaa yhteen nuorisotyön epämuodollisen työotteen kanssa. Ammatilliset käsikirjoitukset eivät kuitenkaan olleet itsestään selviä, ja ammatillaiset omaksuivat ankkuritiimissä myös erilaisia rooleja ja toimintatapoja. Esimerkiksi nuorisotyöntekijä saattoi pitää ankkuritapaamisten ”puhuttuksia” ja poliisit tehdä jalkautuvan nuorisotyön kaltaista työtä.

”Toki ankkuripoliisin ja ankkurisosiaalityöntekijän ymmärrys toisen toimenkuvista ja oikeuksista on hyvää, mutta poliisi katsoo niiden sinisten lasien läpi, ja poliisi

esitutkintaviranomaisena on hyvin ajallisesti rajattu, paikallisesti rajattu tapahtumalähtöinen, eli kun esitutkinta keskittyy sillä tavalla, että tutkitaan sen rikos. Siinä on alku, siinä on loppu, siinä on toimenpiteet, ja paperit eteenpäin. Hyvin dynaamista toimintaa, kun tämä ennalta estävä toiminta on kuin purukumi. Sitä venytellään ja vanutellaan, ja meidän on pakko venyttää henkseleitä siinä hetkessä, kun tarvii venyttää. Sellainen jäykkä viranomaismainen käytös ei oo aina se kaikista paras tie edetä niiden nuorten kanssa, eli semmoinen tietynlainen ymmärrys ja joustavuus nuorten kanssa tuo parhaan tuloksen, ja nuorisotoimi, jos mikä, osaa toimia nuorten kanssa.” [H19]

”Mutta mitäpä kuvittelette että jos minä [nuorisotyöntekijä] samalla siinä kerron laillisuuskasvatuksellisesti jostain näpistyksestä ensin nuorelle, kerron ja saaraan, niin eihän hän lähde minun kanssa enää työskentelemään. Koska mähän olen tavallaan vienyt sen, että olisin se mukava nuoristyöntekijä. Sen takia työparityöskentely olisi ensisijaisen tärkeätä, että poliisi hoitaa ne rikosoikeudelliset, sen laillisuuskasvatuksen, ja minä otan koppia muusta elämänhallinnasta.” [H8]

”He [ankkuritiimin poliisit] tekevät ulko- ja sisävuoroja. Eli he välillä, he tekevät ankkuri-poliiseina ulkona. Mun mielestä tämä käytäntö on ehdottomasti kultakin arvokkaampi ollut. Eli yleensä perjantaisin ja lauantaisin, ei aina, mutta he jalkautuvat poliisiautolla ja he tapaavat nuoria. He eivät ole sillä tavalla hälytettävissä, he ovat hälytettävissä ankkuri-tehtäviin. Eli jos olisi vaikka joku alaikäisiin liittyvä. He kulkevat tuolla, missä nuoret kulkevat. Heillä on ihan mieletön tatsi, he tuntevat suurimman osan niistä nuorista.” [H10]

Vaikka eritaustaisten ammattilaisten lähtökohdat saattoivat olla osin ristiriidassa keskenään, haastateltavat kuitenkin kokivat yleisesti, että ankkuritiimiä yhdisti nuorikeskeinen työorientaatio. Työorientaation ytimessä olivat nuoren ja hänen tarpeidensa kohtaaminen ja jaetut tavoitteet nuoren tukemisessa. Jaetun työorientaation ja tavoitteiden ansiosta tiimin jäsenet saattoivat myös joustaa omista työtavoistaan. Ammattiryhmien välillä oli kuitenkin myös erilaisia painotuksia siinä, miten nuorilähtöinen työtapa käytännössä tarkoitti (esim. nuoren tarpeista lähtevä palvelutarpeen kartoitus versus nuoren aloitteesta kumpuava yhteydenpito tai vapaa-ajan toiminta). Yhteisen työtteen ohella tiimissä kohtaavat erilaiset persoonat, ja henkilökemiat ohjaavat moniammatillista työtä. Myös työkokemus auttoi haastateltujen mukaan yhteistyössä, ja toisaalta tiimin suuri vaihtuvuus saattoi olla haastavaa yhteistyön kannalta.

”Varsinkin kun on kuitenkin kolme niin äärimmäisen erilaista sektoria, vaikka kaikki työskentelee sen saman sopan, eli sen lapsen asioiden äärellä ja näin. Että meillä on sellainen poliisi tuolla, joka on mun mielestä aivan loistava kohtaamaan nuoria. Mun mielestä se on hyvin nuorisotyön työtteella kiinni, ja me

olla se hänelle myös kerrottu. Mikä on aivan mahtavaa, koska poliisihan voisi kohdata lapsia ja nuoria ja kaikkia poliisin asiakkaita myös monilla eri keinolla. Mutta se keskustelutapa ja se kohtaaminen on äärimmäisen tärkeä, oli se sinne asiakkaan suuntaan, tai sitten meidän työntekijöiden kesken. Ja se meidän sosiaalityöntekijä, että hänhän nyt on ihan tommonen todella huippu niin kun (mitä) tekee. Että osaa oikeilla tavoilla vuorovaikuttaa ja näin ikää.” [H12]

”Mä aattelen, et ehkä siinä on tarvekin olla tietyllä tapaa sen mallin semmoinen joustava, et jokaisen työntekijän vahvuudet tulee hyödynnettyä sen nuoren hyväksi parhaalla mahdollisella tavalla. Jos jollain on jotain erityistä osaamista johonkin, niin että se tulee hyödynnettyksi myöskin siihen. Silleen aattelen, et se on ihan hyvä.” [H11]

”Kyllä nimenomaan siis mä ajattelin, että sillä henkilökemialla pystyy paljon ta-soittaa sitä työssä ilmenevää problematiikkaa. Eli silloin se auttaa käsittelemään asioita, kun se henkilökemia pelaa, vaikka ollaan eri mieltä, niin siihen keskustelulle – se on avoimempaa se keskustelu, ja siinä hyväksytään toisen kannanotot ja kunnioitetaan (toisten), niin silloin sekin toimii ja se voidaan saada sujumaan silti se työnteko. [...] Nyt on jotenkin.. Just tiimin kanssa sitä puhuttiinkin, että tosi kiva että kun nyt on pitkästä aikaa, että ihmiset on pysynyt ja tiedetään että mitä kukakin tekee tai sillain, että on.. Mun mielestä meillä toimii tämä hyvin.” [H3]

Ankkuritiimin työssä moniammatillisuus oli haastateltujen mukaan merkittävältä osin sitä, että eri ammattilaisten työpanos yhdistettiin samaan prosessin sen eri vaiheissa. Esimerkiksi sosiaalityöntekijä saattoi hoitaa nuoren lastensuojeluilmoitukseen liittyvää prosessia ja pyytää ankkuritiimin poliiseja hoitamaan nuoren puhuttelun ankkuritapaamisessa. Toisaalta nuorisotyöntekijän luottamuksellinen suhde nuoreen saattoi tuottaa sellaista tietoa nuoren elämäntilanteesta, jota voitiin hyödyntää vaikkapa poliisin tai sosiaalityöntekijän tehtävissä. Tällainen moniammatillinen yhteistyö ei aina edellyttänyt jaettuja käytäntöjä tai työtapoja, vaan ammattilaiset saattoivat hoitaa oman tehtävänsä omalla työotteellaan.

”Joo tai totta kaihan meillä jos se on lastensuojeluilmoitus, mikä se nyt pääsääntöisesti siis on, niin totta kaihan se sossuhan on siitä vastuussa, mutta hän ohjaa sen vaan meille puhutukseen. Sittenhän me tehdään tiivistelmä tälle sosiaalityöntekijälle, että tämä nuori on käynyt ja me ollaan puhuttu nämä ja nämä asiat ja että vaatiko jatkojuttuja tai ei, niin kirjataan se myös siihen.” [H2]

”Että poliisi on vaikka pitänyt sen jonkun pienen puhuttelun ensin, ja mä [nuorisotyöntekijä] sitten juttelen sen nuoren kanssa, ja puhutaan vielä siitä tapahtu-

neesta vaikka, mitä siellä nyt on tapahtunut, että poika on juonut kymmenen lonkeroa ja sammunut ja joutunut sairaalaan. Niin sitten kun juttelen sille, niin mä saan siltä paljon enemmän tietoa siitä nuorelta, kuin se poliisi. Ei se sille poliisille mitään ole kertonut, että 'ai jaa siellä oli mukana tämmöisiä ja tämmöisiäkin asioita'. Ja sitten mä vaan sanon sille nuorelle siinä, että 'oletko sä kertonut tämän asian poliisille'. Niin sitten mä voin pyytää sitä, että 'hei, olisiko se järkevää, että kerrotaan tämäkin nyt'. Mulla on tavallaan etulyöntiasema monessa keskustelussa verrattuna sosiaalityöntekijöihin ja poliisiin." [H9]

Yhteisen työorientaation päälle saatettiin rakentaa myös uusia moniammatillisia käytäntöjä, jotka eivät suoraan heijastaneet minkään yhden ryhmän työorientaatiota. Ankkuritiimi saattoi esimerkiksi tehdä kaupungilla tai kouluissa yhdessä jalkautuvaa työtä, jossa yhdistyivät eri ammattikuntien panos. Haastatellut myös kertoivat, että moniammatillisen tiimin muilta jäseniltä sai tarvittaessa tukea, neuvoja ja uusia näkökulmia omaan työhön. Kaiken kaikkiaan moniammatilliset käytännöt tukivat eri ammattilaisten toiminnan mahdollisuuksia. Esimerkiksi poliisi saattoi muodostaa yhteistyön myötä nuoreen toimivamman suhteen.

"Se on sillä tavalla rikastuttanut sitä, että esimerkiksi kun poliisit lähtee kentälle, ankkuripoliisit siis, niin sit jos nuorisotyöntekijä lähtee siihen mukaan, kyseiseen iltavuoroon tai yövuoroon, niin saatetaan poliisin kanssa kiertää, tämä nuorisotyöntekijä, esimerkiksi nuorisotaloja. Sillä tavalla jalkautua nuorten luo, vähän erilailla, kuin mitä pelkkä poliisi tekisi." [H6]

"Sen takia, koska tämä on moniammatillista. Poliisien täytyy noudattaa aina lakia ja tehtäviä, mitkä sille on annettu, eikä se voi niistä hirveästi joustaa. Ja siitähän voi jäädä semmoinen mielikuva nuorelle tai jääkin, että poliisi on aina paska ja ikävä, ja kaikki poliisin kanssa tehtävät asiat on huonoja, poliisissa ei ole mitään hyvää. Nyt kun se nuori kokee, että saa siitä Ankkuritoiminnasta kokemuksen, että 'hei, eihän tässä ollutkaan tarkoitus ainoastaan kiusata mua ja etsiä syyllistä', vaan yritetään oikeasti auttaa sitä nuorta, ja poliisi on siinä yhtenä linkkinä mukana. Niin sehän tuo mun mielestä poliisista enemmän inhimillisemmän kuvan ja positiivisemmän kuvan sille nuorelle." [H9]

6.2.7 Ankkuritoiminnan käsikirja

Haastateltavilta tiedusteltiin myös, kuinka hyvin he tunsivat Ankkuritoiminnan käsikirjan ja miten sitä oli käytetty ankkuritoiminnassa työn tukena. Yhtä haastateltua asiantuntijaa lukuun ottamatta kaikki haastatellut asiantuntijat tiesivät Ankkuritoiminnan kä-

sikirjan. Pitkään ankkurityötä tehneet asiantuntijat eivät kokeneet sitä kovin merkitykselliseksi itselleen. Heidänkin keskuudessansa suhtautuminen käsikirjaan oli kuitenkin myönteistä. Ainoastaan joitain yksittäisiä erimielisyyksiä saattoi ilmetä.

”Se ei tarjoa meille mitään semmoista lisäapua tässä vaiheessa.” [H3]

”Se ekstremismikin on taas sanana semmoinen, mikä välillä vähän meitä kismittää [Ankkuritoiminnan käsikirjassa], koska ei tämä nyt mikään ekstremismiryhmä ole eikä -tiimi.” [H3]

Uudet työntekijät sen sijaan tutustuivat käsikirjaan säännönmukaisesti, ja tullessaan tiimiin heitä myös kehoitettiin tutustumaan siihen. Alkuvaiheessa käsikirjassa koettiin kiinnostavaksi varsinkin kuvaus oma toimenkuvasta. Usein jo perehdytysvaiheessa tehtiin kuitenkin ero käsikirjan ja ankkurityön arjen välillä.

”Ja mä oon todella perehtynyt siihen käsikirjaan [naurahtaa] ja käytän sitä myös näissä tilanteissa, että johonkin tavallaan pohjaa sitä ajatusta, että mikä se suunta tässä ois.” [H7]

”kyllä mä sieltä katoin sairaanhoitajan kuvan, mikä siellä oli, tai mitä siitä oli kerrottu, ja sitä mä lähinnä sieltä luin, ja sitä mietin, et miten se istu omaan työhön.” [H11]

”Sitten tietty aina lisää sen, että no sitten on se meidän Ankkuri omanlaisensa tietenkkin.” [H2]

”[...] sitten mä sanon siihen taas senkin, että meillä on täällä tietynlaiset toimintatavat jo, jotka pohjautuu tuohon, mutta ei ole sanatarkasti kaikki tuolla lailla niin kuin siinä sanotaan. Ja meillä onkin sitten taas ihan – meillä on luotu semmoiset niin sanotut – ei ihan täysin poikkeavat tuosta, mutta meillä on mikrota-son käytänteet semmoinen ohjeistus löytyy kanssa...Mutta tuossahan on ihan hyvät päälinjat.” [H3]

Myös muissa yhteyksissä kuin perehdytyksessä tehtiin eroja käsikirjan kuvauksen ja ankkuritoiminnan arjen välille. Eräs haastateltu asiantuntija sanoi käsikirjaa kuvaukseksi ”ihannemaailmasta”, eli tilanteesta, jossa ankkuritoiminta toimisi niin kuin pitäisi. Haastatteluissa esiintyikin näkemys, jonka mukaan ankkuritoiminta on tuskin koskaan ihan sellaista kuin käsikirjassa kuvataan. Eron käsikirjan kuvauksen ja ankkuritoiminnan arjen välillä katsottiin liittyvän myös ankkuritoiminnan resursseihin, jotka eivät ole samat kaikissa tiimeissä.

”Jos miettii sitä käsikirjaa niin sehän olettaa että me mennään aina jollain tiimillä ja kokoonpanolla jonnekin. Mutta me ei tehdä esimerkiksi niin.” [H3]

”Ankkuritoiminnan käsikirja on kuvaus täydellisestä maailmasta, kun mun ei tarvii murehtia rahasta ja resursseista. Valtavan hieno työ siitä, et miten asiat pitäis hoitaa, mutta sit pudotaan taas realiteetteihin.” [H19]

”Sehän oli ihan kiva, että se tuli, että tässä on vähän odoteltukin yhteistä, että tämä olisi tasapuolista koko valtakunnassa, että kyllähän tämä vähän eroaa, että mitkä ne resurssit on sitten ja kun kysyitte näistä, että ollaanko me täysipäiväisiä.” [H16]

Työssä aloittamisen jälkeen käsikirjan käyttö vähenee. Ankkuritoiminnan käsikirjaa on käytetty myös asiakkaiden suuntaan. Toimijat saattoivat esimerkiksi tarjota käsikirjaa nuorten vanhemmille ankkuritoimintaan tutustumisa varten. Lisäksi erilaisissa ankkuritiimin toiminnan kehittämispalavereissa saatetaan hyödyntää käsikirjaa. Yleisesti ottaen Ankkuritoiminnan käsikirjan antamaa mallia pidettiin hyvänä.

”Ollaan kyllä hyödynnetty sitä ankkurikäsikirjaa, siinä meidän dokumentoinnissa, että ollaan tehty ankkurikäsikirjaa mukaillen sellainen otsikkopuu, että mitä asioita siinä Ankkuri-tapaamisella tulisi vähintäänkin käydä läpi” [H16]

”Vanhemmat voi tai voidaan vinkata sitä, että voi sieltä käydä vielä vähän lisää tutkailemassa ja tutustumassa ankkuriin.” [H2]

”Ne asiakirjan mallit on aivan loistavia, et kenenkään ei tarvii keksiä niitä, tai mitenkä me rakennetaan ohjausryhmä tai ankkuritiimi, ja ketä siellä vois olla mukana, mutta kyllä ne paikallisin resurssein kuitenkin toteutetaan, että ne on hyviä ajatuksen herättelijöitä, mutta mä tiedän, että missään ei varmaan toteuteta ankkuritoimintaa sen käsikirjan mukaisesti tarkalleen ottaen.” [H19]

6.2.8 Hallinto ja lainsäädäntö

Vaikka moniammatilliset ankkuriammatillaiset tekevät päivittäistä työtään (ainakin osaksi) ankkuritiimissä, sijoittuvat he pääsääntöisesti osaksi omaa toimialaorganisaatiotaan. Tämä tarkoittaa sitä, että myös ankkuritoiminnan kohdalla ammattilaisten työnkuvan ja käytössä olevat resurssit määrittää ainakin osittain toimialan hallinto ja sen linjaukset. Lisäksi ankkurityöntekijät noudattivat työtään ohjaavaa toimialan lainsäädäntöä. Myös tietojen vaihtoa koskeva lainsäädäntö oli käytännön työn kannalta

merkittävässä asemassa. Jotkut haastateltavat kuvasivatkin, että yli organisaatorajojen työskentely oli joskus haastavaa. Toisaalta ankkuriammatillaiset kuvasivat, että esimerkiksi heidän oman toimialansa esimies saattoi jäädä päivittäisessä toiminnassa etäiseksi. Tämä saattoi myös vaikeuttaa ankkuritoiminnasta nousevien näkökulmien ja tarpeiden kommunikoimista oman toimialaorganisaation suuntaan. Kuitenkin myös työskentely toisen toimialan organisaatioissa saattoi tuntua haastavalta, kuten haastateltava kuvaa toisessa alla olevassa aineisto-otteessa.

”Mutta täällä Ankkurissa ei, koska eri poliisipiirit määrittelee eri tavalla, että miten heidän resurssinsa käytetään, ja täällä se on määritelty, että se on tutkintaa. Ja sitten taas kaikki nää, että mihin.. Mä teen palvelutarpeen arviointia enkä pysty jalkautuu kuin niitten mun asiakkaiden asioissa ja näin edelleen, niin se on semmoista.” [H17]

”Mutta kyllähän tämä on haasteellinen, esimerkiksi Ankkuri-toiminta sen takia kun tässä on niin, että kun meillä on ne omat organisaatiot taustalla ja sitten me ollaan poliisihallinnon alla, tavallaan ollaan mutta ei olla, niin moniammatillisena minun mielestä poliisilaitos on aika haasteellinen paikka.” [H8]

”Joo. Alkuun varsinkin tosi usein tarvitsi sanoo, et poliisilta tuli pyyntö, et voitko kattoo, et mitä tietoja tästä ja tästä henkilöstä on, ja mähän en saa taas koneella mennä muuta kun mun omien asiakkaiden tietoihin, et jos se henkilö ei oo mun asiakas, niin en mä voi niitä tietoja itse edes katsoa, puhumattakaan, et mä voisin kertoa jollekin toiselle.” [H11]

Ankkuritoiminnan resurssien kannalta on erittäin olennaista, kuinka paljon eri organisaatiot sijoittavat henkilötyövuosia ankkuritoimintaan. Juuri tiimissä mukana olevien henkilötyövuosien määrä kuvattiin myös useimmin toimintaa rajoittavaksi tekijäksi. Toimintaan sijoitettavien resurssien perustelua vaikeutti se, että toiminnan tuloksellisuutta saattoi olla vaikea mitata ja kommunikoida. Pelkkien suoritteiden (esim. asiakastapaamisten) seuranta ei anna kokonaiskuvaa siitä, mitä ankkuritoiminnassa tehdään.

”Mulla riittäisi töitä kolmen ihmisen edestä, ja mä joudun kyllä tekemään rajausta siitä, mihin mä aina repeen ja priorisoin asioita paljon. Ja poliisi nyt on kanssa, ei heillä riitä tekijöitä, ja koko ajan pitäisi vaan tehdä lisää ja enemmän, ja pienemmillä resursseilla ja tehokkaammin. Just se, että kun tämä on tätä pilkottua toimintaa, että kaikilla on se pieni osa-alue, kukaan ei pysty sataprosenttisesti keskittymään tähän hommaan.” [H4]

”[N]iin sitten välillä tuntuu, että sitten se on vaikea sitä arkea selittää tonne ylöspäin, koska sitten kun varsinkin tietysti sosiaali- ja terveystieteillä mitataan niitä suoritteita ja sitten siellä lasketaan, että montako asiakasta on ollut päivässä. Ja sitten meidän on, meillä on asiakkaita, joita tavataan, joista voi laittaa suoritteen, mutta sitten tässä on paljon semmoista päivittäistä akuuttia, [...] että sitä nyt tässä sitten aina pyritään vähintään nyt sitten aina, kun on tämä ohjausryhmä pari kertaa vuodessa, niin silloin sitä joutuu lähiesimiehenä aina avamaan ja selittämään, että ne ei voi katsoa vain pelkästään niitä asiakasmääriä, mitä on tapaamisia ollut, livetapaamisia, kun on niin paljon kaikkea muuta.” [H16]

Ankkuritiimissä edustettujen toimialojen lähiesimiehet muodostavat yhdessä ankkuritoiminnan esimiestiimin. Haastateltujen mukaan esimiestiimissä voitiin käsitellä poikkialueellisesti ankkurityön kokonaisuutta ja se teki myös konkreettiset ankkuritoiminnan järjestämistä ja sen resursointia koskevat päätökset. Myös alueelliselle ankkuriohjausryhmälle esiteltiin muutaman kerran vuodessa ankkurityön tuloksia. Samalla se oli alueellisesti tärkeä ankkuritoiminnan ja ennalta estävän työn edistäjä.

”Meillä on kolme esihenkilöä. Elikkä on meidän sosiaalitoimen esihenkilö, joka on mun ja psykiatrisen sairaanhoitajan esihenkilö ja sitten meillä on poliisilla omansa ja nuorisotyöntekijöillä omansa. Sitten meillä on semmoisia esimiestimejä, jotka kokoontuu muutaman kuukauden välein, jossa sitten pyritään keskustelemaan näistä yhteisistä asioista.” [H17]

”Esimiestiimi on se, joiden kanssa me ollaan, he ovat meidän lähiesimiehiä. Että poliisilta on lähiesimiehensä ja sosiaalityöltä oma. Ja meiltä nuorisotyön molemmista sektoreista on omansa, eli kaupungin nuorisopalveluilta ja sitten sieltä seurakunnan erityisnuorisotyön puolelta. Niin lähiesimiestiimi, tai esimiestiimi, niin se on, joiden kanssa me keskustellaan ja sovitaan työvuorot ja valvoo sitä meidän käytännön työtä juurikin tarkemmin, että mitä siinä tehdään. Että he ovat siinä meidän iholla koko ajan.” [H12]

”Ja mä vielä korostaisin sen ohjausryhmän, että meillä se ohjausryhmä kokoontuu, olisiko se kolme kertaa vuodessa. Ja siinä on jokaisen työalan johtavat työntekijät siellä ja vähän muitakin ihmisiä, kaupungin ehkäisevän päihdetyön koordinaattoria ja johtavaa sosiaalityöntekijää, ketä siellä on. [...] Sitten me aina laaditaan porukalla raportti sinne puolivuositain suunnilleen, että mitä on tehty ja siinä on tilastot ja selitetty työtä. Ja sitten siellä vähän arvioi ja katsoo, että miten työ etenee. Se oli etenkin käynnistysvaiheessa erinomainen juttu se ohjausryhmä. Se antoi semmoisen selkärangan tänne työn aloittamiselle.” [H9]

Ankkuritoiminnan esimiestiimi ja ohjausryhmä tekevät ankkuritoiminnan toteutusta ja alueellista suunnitelmaa koskevat päätökset. Paikallistasolla asetettu ankkuritoiminnan tehtävänanto saattoikin poiketa valtakunnallisesta mallista. Esimerkiksi seuraavassa aineisto-otteesta haastateltava kertoo, kuinka hänen ankkuritiimissään lähisuhdeväkivalta oli iso osa paikallisen ankkuritiimin toimintaa, vaikka se ei sinänsä kuulu ankkuritoimintamalliin.

”Siis mä ajattelen, että se että meillä on toi perhe- ja lähisuhdeväkivalta niin suuressa roolissa, niin mä en tiedä muissa ankkureissa sitä ei välttämättä ole. Meillä se on kuitenkin niin iso palanen ja ihan prosessinsa ja hyvinkin semmoista vahvasti puuttuvaa työtä, missä me sitten sen psykiatrisen sairaanhoitajan kanssa tavataan kaikkia erikseen ja yhdessä ja tehdään semmoista interventiota. Niin se on ihan oma hyvinkin muotoutunut mallinsa. Mutta en mä tiedä, onko se täysin poikkeuksellista valtakunnallisesti.” [H9]

6.2.9 Hyvät käytännöt

Vastaajilta tiedusteltiin myös, mitkä asiat heidän oman ankkuriryhmän toiminnassa olivat nostettavissa hyviksi käytännöiksi. Hyvillä käytännöillä tarkoitettiin sellaisia ankkuriryhmissä muodostuneita toimintatapoja, joka haastateltujen kokemuksen mukaan edesauttoivat työn toteuttamista. Käytännöt saattoivat liittyä esimerkiksi työnteon sujuvuuden ja/tai sen tuloksellisuuden parantamiseen. Kysymykseen hyvistä käytännöistä vastatessaan haastateltavat kokivat, että hyviä käytäntöjä saattoi olla niin paljon, että niistä oli haastavaa nostaa joitain tiettyjä esiin. Yleisimmät aihealueet, joita haastateltavat alkoivat miettiä hyvistä käytännöistä kysyttäessä, olivat ryhmän sisäinen yhteistoiminta ja verkostoyhteistyö.

Ryhmän sisäisen yhteistoiminnan kehittämisen ja ylläpitämisen osalta erilaiset ryhmäytymistoimet koettiin hyviksi käytännöiksi. Haastatteluista ei syntynyt kattavaa kuvaa siitä, mitä kaikkea toimintaa ryhmäytyminen sisältää, mutta runsaasti tietoa yhteistoimintaa tukevista hyvistä käytännöistä. Haastateltavien mielestä ryhmäytyminen ja luottamus – mikä koettiin ankkurityössä tärkeäksi – syntyy ajan ja ryhmäytymiseen panostamisen kautta.

”[T]oimiva tiimi ja se sapluuna, miten me tätä tehdään tai on selkeätä, että mitä kukakin tekee ja just näitä että pyritään olee mukana justinsa näissä tämmöissä ryhmäytöksissä ja näissä. Sitäkin voisi olla enemmän.” [H2]

Ryhmäytymisen tuloksena työntekijöiden välille muodostui selkeä työnjako ja kirkaampi kuva siitä, miten tätä työtä ryhmänä tehdään. Ryhmäytymiseen kuului myös

se, että ryhmän jäsenet tuntevat toisensa hyvin ja pystyvät kommunikoimaan toisensa kanssa suoraan. Tätä mahdollisuutta saattoi pitää yllä ryhmän rento työilmapiiri.

”Tiimin täytyy ryhmittäytyä, ja sen täytyy pystyä luottamaan toisiin aika kovalla tasolla, että se rupeaa toimimaan se tiimi. Ja se ottaa aikaa. Ei se ole mikään semmoinen naps. Vaan täytyy vähän tuntea sitä toista ihmistä siinä tiimissä, ja sen tapoja työskennellä. Ja sitten pystytään olemaan jo aika rennolla fiiliksellä ja puhumaan asiat aika suoraan toisillemme. Että tiimin keskinäinen luottamus on kyllä varmaan aika oleellinen juttu tässä työssä.” [H9]

Yhteistoiminnan kehittämiseksi ja ylläpidolle saattoi kuitenkin olla merkittäviä työn organisointiin liittyviä esteitä. Tällaisina esteinä mainittiin osa-aikainen työ ja ennen muuta työskentely eri tiloissa. Ankkuriryhmän poliisit saattoivat työskennellä poliisilaitoksella, sosiaalityöntekijä sosiaalitoimistossa ja niin edelleen. Toisaalta tiimin jäseniä saattoi työskennellä poliisilaitoksella mutta toisistaan erillään. Vastaavasti ryhmän työskentely yhteisissä tiloissa koettiin hyväksi käytännöksi. Tyypillisesti ongelmia ryhmän kiinteydessä syntyi niin, että poliisit – ja usein myös sosiaalityöntekijä – muodostavat ryhmän ytimen ja muut asiantuntijat – pääasiassa nuorisotyöntekijä ja sairaanhoitaja – jäivät etäisemmiksi ryhmän jäseniksi.

”Siis, että me olemme samassa tilassa, mä ajattelen, että se on kultaakin kalliimpaa, koska se yhteistyö on niin tiivistä.” [H9]

”[...] ehdottomasti on hyvä käytäntö tuo, et ollaan samassa huoneessa, ja se tiivis yhteistyö, koska muuten sairaanhoitaja herkästi jää vähän siitä, putoo tiimistä pois, tai semmoiseksi satelliittijäseneksi, et se, et ollaan tiivistä siinä.” [H11]

Tämän kaltaisen ankkuriryhmän sisä- ja ulkokehän muodostumiseen vaikutti myös se, että muilla ankkuriryhmän asiantuntijoilla ei ollut oikeutta informaatioon, jotka ryhmän poliisit ja sosiaalityöntekijät voiva jakavat keskenään. Tästä saattoi muodostua ongelma ryhmän yhteistoiminnalle, mikäli asia jäi käsittelemättä ryhmässä. Eräs ankkuriryhmän asiantuntija kertoi kokeneensa, ettei hänellä ole edes oikeutta olla poliisilaitoksella, koska tunsi edellä mainituista syistä ulkopuolisuutta ankkuriryhmästä.

Kun ankkuriryhmän jäsenet työskentelevät samoissa tiloissa ja muodostavat yhdessä olevan työyhteisön, ryhmän asiantuntijaresurssit tulevat myös paremmin käyttöön. Vaikka kaikki ankkuriryhmässä eivät osallistuisikaan kaikkien tapausten käsittelyyn, voivat ryhmän jäsenet silti hyötyä toinen toisistaan tapausten hoidossa, mikäli siihen on mahdollisuus.

"[...] sitä arkea jaetaan, on mun mielestä meillä tosi hyvä käytäntö, ja ite koen, että siitä saa tosi paljon. Ite pystyy antaa osaamista myös välillä semmoisissa tilanteissa, mitkä ei välttämättä liity suoraan omiin asiakkaisiin, mutta kuitenkin missä voi olla hyötyä siitä omasta osaamisesta." [H11]

Ankkuriryhmien asiantuntijat nostivat hyväksi käytännöiksi erityisesti yhteistoiminnan tuomisen mukaan sellaisiin toimintoihin, joissa sitä ei muuten välttämättä ollut. Ankkuriryhmän jäsenet esimerkiksi usein valitsivat yhdessä ne nuoret, jotka kutsutaan ankkuritapaamiseen. Kaikkien tiimien jäsenten osallistuminen asiakkaiden valintaan koettiin hyväksi käytännöksi.

"Ja sitten se listan, mä mainitsin tämän asiakaspalaverin eli se on hyvä käytänne ollut kerran viikossa, pidetään aina asiakaspalaveri, missä sitten ollaan koko työryhmä istutaan alas ja me katsotaan tämä lista ja me katsotaan ne, mitä on tullut jostain muualta on ilmoitettu meille tarjottu asiakkaita, niin me käydään sitten yhdessä läpi ja valikoidaan siinä ne asiakkaat ja jaetaan, että kuka ottaa kenetkin." [H16]

"Me ei niitä keretä kaikkia ottaa, niin kuin [...] otetaan, mutta jos siellä on useampi näpistys tai isompaa omaisuutta pöllitty, niin sitten se voisi olla meidän ankkuriasiakas. Niin tällainen etsivä työ on yksi hyvä käytänne, mitä mä tiedän, että ne on sitten tonne maakuntiin ottanut myös listakäytäntöä sitten muuallekin käyttöön." [H16]

Nuorisotyöllä on ankkuritoiminnassa monta tärkeää roolia. Vaikka tyypillisesti poliisit ja sosiaalityöntekijä muodostivat ankkuriryhmän ytimen, toisinaan myös nuorisotyöntekijä saattoi olla ryhmän johtavia hahmoja (vaikka ei virallinen johtaja). Usein nuorisotyöntekijän etuna oli se, että hän voi tavata nuoria "epävirallisemmissä" yhteyksissä. Tästä oli erityinen hyöty nuoren kannattelussa, eli siinä, että palveluntarpeessa olevaa ankkurin asiakasta tuetaan, kunnes hän pääsee tarvitsemiinsa palveluihin. Kannattelussa nuorelle myös toimittiin luotettavana aikuisena, joka piti nuoreen yhteyttä. Yhdessä ankkuriryhmässä koettiin hyvänä käytäntönä ohjata nuori näpistystapauksissa suoraan nuorisotyön palveluihin, mikäli kunnassa on näpistelijöille suunnattua nuorisotyön palvelua. Tätä kautta nuori voi päästä suoraan osaksi nuorisotyön palveluita ja tukea. Myös yhteistyö kunnallisen nuorisotilatyön kanssa nostettiin hyväksi käytännöksi. Tällöin ankkuriryhmä voi esimerkiksi olla järjestämässä nuorisotiloilla tilaisuuksia nuorille tai osallistua muiden järjestämiin tilaisuuksiin.

"Me on pystytty jokaiseen siihen tikkarinpöllijään puuttumaan ja se on nimenomaan mun mielestä tän matalan kynnyksen ja ennaltaehkäisevän. Että kun mä

ajattelen, että se ois ehkä sitten taas sosiaalityöntekijän ja poliisin resurssin hukkaamista...niin mä ajattelen, että se on ollut tosi hyvä, että se nuorisotyöntekijä pystyy ne ottamaan ja puhuttamaan ja sitouttaa jo ehkä sinne toimintaan.” [H17]

”Ne on ollut hyviä. Meillä on ollut kauppakeskuksessa nuorten tilat, mihkä ollaan yleensä varattu ne, niissä on saattanut olla jopa sata kävijää, kahdella eri kattauskella.” [H12].

Nuorisotyön toimintaan ja palveluihin tutustuttaminen saattoi haastateltujen mukaan olla hyvinkin merkityksellistä. Nuoret eivät välttämättä tunne nuorisotyön palveluita kovin hyvin, ja osalla nuorista voi olla korkea kynnys osallistua niihin. Nuorisotyön lisäksi hyväksi käytännöksi nostettiin verkostoituminen ja säännölliset tapaamiset kunnan muiden toimijoiden ja eri sidoryhmien kanssa. Ankkuritoiminta tapahtuu aina yhteydessä kunnan muihin palveluihin. Hyvä verkostoyhteistyö pidettiin myös tärkeänä osana ankkuritoiminnan vaikuttavuutta.

”Ei se muutama ihminen pysty tämäkään kokoisessa kaupungissa samaan aikaiseksi juuri yhtään mitään. Mutta sitten kun luodaan sitä verkostoa kouluihin, terveydenhoitajiin ja [...] verkostossa suoraan noin, ennen kuin se ottaa yhteyttä poliisipäällikköön, ja sieltä kautta se rupeaa tippumaan pikkuhiljaa, että siellä koululla tarvittaisiin yksi oppitunti.” [H9]

”Meillä ankkurikahvit kerran kuussa joka kuukauden ensimmäinen keskiviikko, jossa me tavataan tuossa paikallisen seurakuntatalon ruokalassa, on nämä ankkurin aamukahvit ja sinne voi tulla kuka tahansa lasten ja nuorten kanssa toimiva työntekijätaho paikalle.” [H1]

”[...] kasvottuminen siinä, että nykyisin kun ollaan puhelimen ja sähköpostien varassa, niin sä saatat työskennellä saman henkilön kanssa viikoittain kahdenkymmenen vuoden ajan, etkä tavata häntä kertaakaan.” [H21]

Sidosryhmätapaamisilla voi olla monta tehtävää. Tapaamisissa ankkuriammattilaiset voivat viestiä omasta toiminnastaan, ja toisaalta kuulla muiden näkemyksiä. Näissä tapaamisissa voitiin siis vaihtaa kokemuksia ja huolia eri alojen ammattilaisten näkökulmista. Tämä loi yhteistä ymmärrystä ja tilannekuvaa samojen asioiden parissa töitä tekevien ammattilaisten välillä, ja samalla ankkurin tunnettuutta oli mahdollista parantaa.

”[K]äydään lävitse, mitä meidän näkökulmasta on edellisen kuukauden aikana ollut semmoisia juttuja, jotka on päätään nostanut ja josta ehkä huolissaan kannattaisi olla.” [H1]

”Ammattioppilaitoksen puolella heidän nuorisotyöntekijöiden näkökulmasta tai heidän terveydenhoitajan näkökulmasta, omon näkökulmasta jotain huolia tai ilmiöitä nousemassa, johon kannattaisi ehkä huolissaan olla. [...] Jokainen voi kertoa myös omasta toiminnastaan, että mitä heillä on tulossa ja tarvitseeko kenties työparia siihen.” [H1].

Kouluyhteistyö koettiin hyväksi käytännöksi monella tavalla. Vastauksena kysymyseen hyvistä käytännöistä mainittiin esimerkiksi ankkuriryhmän osallistuminen oppilashuollon tapaamisiin. Oppilashuollon kautta saatettiin ensinnäkin lisätä tietoisuutta ankkuritoiminnasta, mikä paransi ankkuriin soveltuvien nuorten ohjautumista toimintaan. Samalla voitiin myös ohjeistetaan kouluja siitä, missä asioissa kannattaa ottaa yhteys ankkuriin, ja mitkä asiat eivät ankkuriryhmälle kuulu.

Ankkuriryhmät tekevät paljonkin yhteistyötä koulujen kanssa erityisesti juuri sitä kautta, että moni ankkurin asiakas tulee toiminnan piiriin juuri koulun ilmoittamana. Lisäksi ankkuriryhmän jäsenet kävivät kouluilla pitämässä valistustunteja. Yhden haastateltavan sanoin: *”missään muualla nuoret eivät ole samalla tavoin ikäryhmittäin tavoitettavissa kuin koulussa”*, mikä ankkurin tuli haastatellun mukaan hyödyntää. Hyväksi käytännöksi voidaan määritellä myös haastatteluaineistossa esiin tullut yhteistyö ankkuriasiakkaiden kannattelussa. Pääosin ankkurin asiakkaat kuitenkin ovat läsnä koulussa, ja koulun henkilöstö saattoi tukea heitä esimerkiksi nuoren odottaessa tarvitsemaansa palveluun pääsyä – ja muutenkin.

Jalkautuminen nuorten pariin nostettiin niin ikään hyväksi käytännöksi. Tyypillisesti jalkautuminen liittyi nuorisotyön toimenkuvaan, mutta se voi toteutua myös osana poliisin kenttätöitä. Haastatteluaineistossa nuorten pariin jalkautuvat ankkuritiimiläiset näyttäytyivät kunnan nuorten asiantuntijoina, ja asiantuntijuus voi olla osin seurausta jalkautumisesta. Kunnan nuorten tuntemuksella on todennäköisesti merkittävä rooli ankkuritoiminnan vaikuttavuudessa, koska se auttaa suuntaamaan ennaltaehkäisevää toimintaa ja tuottaa asiakastyössä hyödynnettävää tietoa.

”Meillä on kaksi ankkuri-poliisia, jotka jalkautuvat. Heillä on ihan älytön määrä tuntemusta nuorista.” [H10]

Myös toiminnan matalasta kynnyksestä huolehtiminen nimettiin hyväksi käytännöksi. Matalalla kynnyksellä tarkoitettiin yleisesti sitä, että yhteydenotossa ryhmän jäseniin ei tarvitse tuntea epävarmuutta tai käyttää erityistä harkintaa. Ankkuriryhmät kuitenkin itse valikoivat asiakkaansa. Toisin sanoen matalan kynnyksen periaate toimii ankkuritoiminnassa niin, että ihmisiä kannustetaan ottamaan matalalla kynnyksellä yhteyttä ankkuriryhmään, joka sitten itse arvioi, soveltuuko kyseinen nuori ankkurin asiakkaaksi.

”Me ollaan semmoinen matalan kynnyksen paikka, että on helppo, meille voi ihan kellekään tahansa soittaa ja sitten me siinä tiimissä aina käsitellään ne asiat, että otetaanko me asiakkaaksi vai ei.” [H13].

6.2.10 Kehittämistarpeet

Kaikilta haastateltavilta kysyttiin myös, heidän kokemuksistaan ankkuritoiminnan kehittämistarpeista. Kuten hyvät käytännöt, myös kehittämistarpeet liittyivät suurelta osin ankkuritiimin sisäisen yhteistyön kehittämiseen. Tiimin sisäinen yhteistyö on tekijä, jota ankkuritiimin asiantuntijat pitävät olennaisena kaikkeen vaikuttavana osa-alueena työssään. Ankkuriryhmien asiantuntijat tunnustivat vahvasti toistensa asiantuntijuuden, ja yhteistoiminnan kehittämisellä haluttiinkin saavuttaa olosuhteet, jossa kaikkien tiimin jäsenten asiantuntemus tulisi parhaiten hyödynnettyä.

”[M]eidän vahvuus, on se että meillä on ihan oikeasti erittäin kovat osaajat meidän porukassa... kun se vielä valjastettaisi ja hyödynnettäisi oikeasti ihan kunnolla käyttöön, niin sitten oltaisi huippu.” [H8]

Osa-aikaiset työsuhteet koettiin ankkurityössä haastaviksi. Esimerkiksi sosiaalityöntekijä saattoi tehdä puolet työajastaan omien sosiaalityön asiakkaidensa parissa ja puolet ankkurin asiakkaiden parissa. Vähäinen ja eri tehtävien kesken jaettu käytössä oleva työaika koettiin kuormittavaksi ja toimintaa hankaloittavaksi. Työsuhteiden kokopäiväistäminen arvioitiinkin tärkeäksi kehittämistarpeeksi.

”Meillä on paljon sosiaaliohjaajia, psykiatrisia sairaanhoitajia, nuorisotyöntekijöitä, jotka tekee tätä 50 prosenttia. Kyllä se tappaa pidemmän päälle.” [H1]

Yhtenä kehittämistarpeena mainittiin toimintaa ohjaavan tiedonsaannin kehittäminen. Tiedonsaantia koskevat ongelmat eivät silti nousseet (muussa yhteydessä) haastatte- luissa vahvasti esille, vaikka tiedonsaantiin liittyikin joidenkin haastateltujen mukaan rajoitteita. Ankkuritiimi sai vähiten tietoa nuoren elämäntilanteesta silloin, kun asiakkuus muodostui pelkän rikosilmoituksen perusteella. Enemmän tietoa nuoren elämäntilanteesta saatiin silloin, kun nuori tuli ankkurin asiakkaaksi lastensuojeluilmoituksen kautta. Eniten nuoren elämäntilanteesta saatiin tietoa silloin, kun nuori tuli ankkurin asiakkaaksi koulun ilmoituksella.

”[...] näitä kuraattoreiden tapaamia junnuja... siellä on paljon semmoista tärkeätä tietoa, mistä olisi varmasti hyötyä, että tiedettäisiin vähän niitä taustoja, että mitä kaikkea on sille nuorelle ollut ja tapahtunut. Ja kun esimerkiksi lasten-

suojelun työntekijät ei näe kuraattorien kirjaamisia ollenkaan ja on paljon muutenkin, että mitenkä saataisiin semmoinen yhteinen lapsen etua ajava järjestelmä, mistä nähtäisiin kaikki se, mitä sillä nuorella on siellä aikaisemmin ollut. Niin pystyisi paljon nopeammin, paljon tehokkaammin pystyisi hoitamaan sen oikean palvelun ja oikean ratkaisun ja toimintamallin, miten sen nuoren kanssa lähdetäisiin toimimaan siinä.” [H1]

Palautteen keruun kehittäminen nostettiin myös kehittämistarpeeksi. Tieto ankkuritoiminnan vaikuttavuudesta muodostui usein siitä, kohtasivatko tiimin jäsenet nuorta enää rikosasioissa tai muussa huolta herättävässä yhteydessä. Varsinaista palautetta tuli harvoin, ja se oli pääasiassa positiivista. Negatiivinen palaute liittyi yleensä siihen, ettei tietyssä tapauksessa oltu palautteen antajan mielestä tehty riittävästi.

”Olisi kiva – ei ole pystytty vieläkään järjestämään sitä, että me saataisiin palautetta meidän työstä. Mitä odotuksia eniten olisi, ja mitä se on? Ja sitten kun monesti ollaan aika negatiivisissa asioissa tekemisissä, niin se palautteen heti kysyminen voi olla aika [naurahtaa] – En mä tiedä, tuleeko siitä se just se realistinen palaute.” [H3]

Tarve kehittää ankkuritoiminnan johtamista organisaatiotasolla nostettiin myös kehittämistarpeeksi. Ankkuriammatillaiset kokivat myös tarvetta suurempaan työyhteisön tukeen. Ankkuriryhmien asiantuntijat työskentelevät usein eristettyinä omista työyhteisöistään, kuten sosiaalitoimesta. Ankkuriasiantuntijat kuitenkin puhuivat usein ”omasta työyhteisöstä”, jolla he eivät kuitenkaan viitanneet ankkuritiimiin.

”Kyllähän tämä johtaminen on varmaan – voisi olla intensiivisempää. Että siellä johtamistasollakin, niin koen, että tämä ankkuritoiminta nähtäisiin.” [H3]

”Mutta että siellä ehkä kaivataan siihen omaan ammatilliseen osaamiseen tukea, niin sanotusti sitten taas sieltä. Koska tämä muu ammattiosaaminen, ketä täällä on, mikä on muutamat nyt edustettuina, niin hän on täällä poliisiasemalla. Ne on erotettuna omasta työyhteisöstään, ja se oma lähituki ammatilliseen osaamiseen puuttuu, tai että se esimies ei ole siinä ihan lähetyvillä.” [H3]

Sen sijaan ankkuritiimissä työskentelevät poliisit ovat osa poliisin työyhteisöä, mikä tuki heitä työssään. Ankkuritoimintaan toivottiinkin enemmän yhteistä koulutusta koko ankkuritiimille. Yhteisen koulutuksen ajateltiin tukevan ankkuritiimin jaettua ymmärrystä toiminnasta ja toisaalta myös yhteistä identiteettiä. Myös työnohjaus oli samankaltaisista syistä selkeä kehittämistarve. Yhteisten koulutusten ja työnohjauksen arveltiin olevan myös yhteydessä ankkuritoiminnan vaikuttavuuteen.

”Siinä on aina se ongelmakohta kyllä se, että kun meidät on laitettu tänne yhteen, yhden ammatin edustuksen tiloihin, niin sitten ne muut ehkä eriytyy siitä omasta työyhteisöstä ja esimiehistä.” [H3]

”Kaipaisin erityisesti niin kuin ankkuritiimeille jonkinlaista yhteistä koulutusta asian osalta. Että sinne tosiaan tullaan vähän, että esimiehen määräyksestä, että ’sinä olet nyt tässä ankkuritiimissä, että luepa tuo ankkurikäsikirja’, ja se luetaan, jos ehditään. [...] Ei ole mitään ankkuritiimeille mitään yhteistä työnohjautaa. Ja siis ylipäätään se, että koko ankkuritiimit saisi niin kuin edes säännöllisesti kokoontua, ja suunnitella ja pohtia ja kehittää. Se puuttuu siitä ihan kokonaan. Me vaan tehdään. Tämä on suorittamista.[...] Mä oon just huolissani siitä, että onko meidän ankkuritiimiläisille sitä aikaa pysähtyä sen ankkurin ja jokaisen yksittäisen asiakkaan kohdalle, miksi me tavataan tätä tyyppiä, mitä me halutaan tältä tapaamiselta. Se on ihan turha puhua se tunnin ajan lämpimiä, jos se nuori ei saa siitä mitään.” [H4]

7 Yhteenveto ja johtopäätökset

Ankkuritoiminnan tarkoituksena on lisätä nuorten hyvinvointia ja ennaltaehkäistä nuorten tekemiä rikoksia sekä väkivaltaiseen ekstremismiin radikalisoitumista moniammatillisen yhteistyön keinoin (Moilanen ym., 2019). Näiden tavoitteiden toteutumista ei tähän asti ole tutkimuksen keinoin selvitetty. Tässä raportissa arvioimme kolmen osatutkimuksen avulla ankkuritoiminnan vaikuttavuutta rikosten ennaltaehkäisyn näkökulmasta sekä kuvaamme ankkuritoiminnan käytännön toteutusta ankkuriammattilaisten kokemusten perusteella. Tutkimuksessamme esitimme seuraavat tutkimuskysymykset:

- **TK1: Miten ankkuritoiminta vaikuttaa nuorten rikoskäyttäytymiseen?**
- **TK2: Miten ankkuriammatillaiset näkevät ankkuritoiminnan keskeiset tavoitteet ja niiden toteutumisen?**
- **TK3: Toteuttavatko ankkuritiimit käytännössä ankkuritoiminnan käsikirjan mukaista ankkuritoimintaa? Jos eivät, mitkä ovat keskeiset erot?**

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen liittyvän rekisterianalyysin tulokset ovat ankkuritoiminnan yksilötason vaikutusten suhteen lupaavia. Ankkuritoiminnan kohteina olleilla nuorilla oli verrokkeihin nähden pienempi riski olla epäiltyä uudesta rikoksesta seuraavan vuoden aikana. Sen sijaan kuntatasolla ankkuritoiminnalla ei havaittu systemaattista vaikutusta nuorten rikoskäyttäytymiseen.

Toiseen tutkimuskysymykseen liittyvien kyselytutkimuksen tulosten perusteella ankkuriammatillaiset näkivät ankkuritoiminnan tavoitteiden toteutuneen hyvin heidän oman tiiminsä toiminnassa. Keskeisimpinä tavoitteina nähtiin tulevan rikoskäyttäytymisen ennaltaehkäisy, syrjäytymisen ehkäiseminen ja päihteiden käyttöön liittyvien ongelmien ratkaiseminen. Myös ankkuritoiminnan moniammatillinen työskentely oli kyselyvastausten perusteella sujuvaa. Toiminnan suurimmat haasteet liittyivät puutteellisiin resursseihin, ankkuritoiminnan ohjaukseen sekä asiakkaiden motivaatioon.

Kolmanteen tutkimuskysymykseen liittyneiden kysely- ja haastattelututkimusten tulosten perusteella ankkuriprosessin paikallisissa toteutuksissa olivat tyypillisesti läsnä ankkuritoiminnan keskeiset elementit. Toiminnassa oli kuitenkin yksilöllistä ja alueellista vaihtelua, jotka liittyivät pääasiassa ankkuri-intervention kohdejoukkoon ja intervention laajuuteen. Paikallisen vaihtelun taustalla olivat tyypillisesti epätasaiset resurssit, nuorten yksilölliset tarpeet sekä paikalliset olosuhteet ja moniammatilliset käytännöt.

Tämän raportin tulosten perusteella voidaan tehdä ankkuritoiminnan tähänastista vaikuttavuutta ja toiminnan nykytilaa koskevien päätelmien lisäksi myös ankkuritoiminnan kehittämistä koskevia toimenpidesuosituksia. Seuraavaksi vedämme yhteen tämän tutkimuksen keskeiset tulokset ja esitämme samalle niistä nousevia toimenpidesuosituksia ja johtopäätöksiä. **Olemme korostaneet tuloksista nousevat toimenpidesuosituksiset lihavoimilla.**

7.1 Ankkuritoiminnan vaikuttavuutta koskevat johtopäätökset

Tulokset tukevat ankkuritoiminnan laajentamista – tällä hetkellä toiminta ei kata koko Suomea. Ankkuritoiminnan varsinaista vaikuttavuutta koskeva tarkastelumme perustui rekisteriaineistolla toteutettuun analyysiin, jossa ankkuritoiminnan vaikuttavuutta tarkasteltiin sekä yksilö- että kuntatasolla. Yksilötasolla tarkastelu rajoittui vuosina 2011–2013 poliisiin tietoon tulleen rikosepäilyn perusteella ankkuritoiminnan kohteena Hämeen poliisilaitoksen alueella olleisiin nuoriin. Ankkuritoiminnan ja uusintarikollisuuden välistä yhteyttä yksilötasolla tarkastelleen analyysin tulokset ovat kokonaisuudessaan ankkuritoiminnan uusintarikollisuutta vähentävien vaikutusten suhteen lupaavia: instrumentti-muuttujamenetelmää hyödyntävän tarkastelun perusteella ankkuritoiminnan kohteina olleilla nuorilla oli verrokkeihin nähden pienempi riski tulla poliisiin tietoon uudesta rikoksesta vuoden sisään edellisestä rikoksesta. Tulosten tulkinnaissa on kuitenkin syytä olla varovainen ankkuritoiminnan kausaalisten vaikutusten ja etenkin mahdollisten vaikutusten suuruusluokan suhteen (ks. 4.4 Rekisteriaineiston analyysiin liittyvät rajoitukset). On myös huomattava, että vaikuttavuuden ei voida olettaa olevan riippumatonta ankkuritoiminnan vaihtelevista toteutustavoista.

Ankkuritoiminta vaikuttaisi toimivan myös kohonneen riskin nuorten kohdalla. Yksilötason vaikuttavuusanalyysin lupaavat tulokset ovat kiinnostavia etenkin siitä syystä, että tarkastelu rajoittui saatavilla olleiden aineistojen puitteissa nuoriin, jotka olivat olleet rikoksesta epäiltynä ja päätyneet ankkuritoiminnan kohteeksi tämän perusteella. Tuloksia ei voi tämän rajoituksen puitteissa suoraviivaisesti yleistää koskemaan sellaisia nuoria, joilla syy ankkuritoiminnan piiriin päätymiseen on ollut jokin muu. On kuitenkin kiinnostavaa, että ankkuritoiminnan mahdollisesti positiiviset tulokset näkyvät nimenomaan rikoksia tehneiden nuorten joukossa, joilla rikoskäyttäytymisen riski on kohonnut. Aikaisemmat tutkimukset ovat raportoineet, että diversio-interventiot olisivat tehokkaampia sellaisten nuorten kohdalla, jotka eivät (vielä) olleet ohjautuneet rikosoikeudellisiin seurauksiin (Wilson ja Hodge, 2013). Toisaalta eri tutkimuksissa on todettu, että rikosentorjuntainterventioista hyötyvät eniten ne nuoret, joilla on tunnistettuja rikoskäyttäytymiseen yhteydessä olevia riskitekijöitä taustassaan (Deković ym. 2011; Farrington 2016; Lösel & Beelmann, 2003).

Rikoksia ennaltaehkäisevä vaikutus voi rikosten kokonaismäärän kannalta olla merkittävin silloin, kun interventio kohdennetaan juuri rikosaktiivisten nuorten joukkoon. Tutkimusten perusteella tiedetään, että rikoskäyttäytymistä ennustaa parhaiten aiempi rikoskäyttäytyminen (esim. Piquero ym., 2003). Näin ollen voidaan olettaa, että rikosriski olisi ankkuritoiminnan kohteena olleiden nuorten joukossa ennen interventiota suurin niiden nuorten kohdalla, jotka ovat jo tehneet rikoksia. Rikoskäyttäytymisen myös tiedetään kasautuvan tietyille yksilöille siten, että pieni osa ihmisistä tekee merkittävän osan kaikista rikoksista (esim. Falk ym., 2014; ks. myös Kaakinen & Näsi, 2021b). Tässä tutkimuksessa vaikuttavuutta ei kuitenkaan arvioitu matalamman riskin nuorten joukossa, eikä intervention kohdentamisen suhteellisia vaikutuksia näin voida tässä yhteydessä arvioida.

Ankkuri-intervention vaikutus näyttäisi ehkäisevän tulevaa rikoskäyttäytymistä paremmin kuin pelkkä rikosepäily ja siitä seuraava prosessi. On syytä huomata, että tämän raportin analyyseissa sekä ankkuriin ohjatuilla nuorilla että kontrolliryhmän nuorilla oli taustallaan poliisin tietoon tullut rikosepäily. Ennaltaehkäisyssä diversiolla (ks. esim. Wilson ym., 2018; Wong ym., 2016) näyttäisi siis olevan merkitystä nuorten rikoskäyttäytymisen riskin laskemisessa.

Rekisteriaineistoon perustuvat tulokset kuntatasolla eivät kuitenkaan anna viitteitä siitä, että ankkuritoiminnan käynnistymisellä olisi ollut kovin välittömiä, tilastollisesti merkitseviä vaikutuksia nuorten tekemien rikosten määriin kuntatasolla. Nuorten tekemien rikosten kokonaismäärän lasku oli kuitenkin yhteydessä tammikuussa 2011 tapahtuneeseen ankkuritoiminnan käynnistymiseen tilastollista merkitsevyyttä lähestyvällä tavalla. On kuitenkin huomattava, että varsinaisten vaikutusten arviointiin tämän analyysin perusteella liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä (ks. 4.4 Rekisteriaineiston analyysiin liittyvät rajoitukset).

Kuntatason analyysin tuloksia on lisäksi syytä arvioida sen tiedon valossa, että ankkuritoiminnan lähtökohtaiset tavoitteet liittyvät rikosten ennaltaehkäisyyn nimenomaan yksilötasolla (vaikkakin ankkuritoiminnan tarkoitus on myös esimerkiksi tukea rikosentorjuntatyötä alueellisesti eri organisaatioissa: Moilanen ym., 2019). On kuitenkin sinänsä mahdollista, että rikosten ennaltaehkäisyllä yksilötasolla voisi esimerkiksi sosiaalisten verkostojen kautta (esim. Osgood ym., 2015) olla myös laajempia rikollisuutta vähentäviä vaikutuksia. Tällaiseen keskusteluun liittyen havainto orastavasti merkitsevistä nuorisorikollisuuden kokonaismäärän laskusta tammikuussa 2011 alkaneeseen ankkuritoimintaan liittyen on kiinnostava ja jatkotutkimustarpeita nostattava.

Ennen kaikkea tämän tutkimuksen tulokset puoltavat laajaa jatkotutkimusta ankkuritoiminnan kehittämisen ja vaikuttavuuden mekanismien selvittämisen tueksi. Ankkuritoiminnan kehittämistä ajatellen on jatkotutkimuksissa syytä kartoittaa

sitä, minkälaiset piirteet ankkuritoiminnassa ovat yhteydessä rikosalttiuden vähenemiseen ja millaisten mekanismien kautta mahdollinen vaikutus välittyy (esim. muuttuneet rikosasetteet tai vähentyneet elämäntilanteeseen liittyvät riskitekijät). Tämä tieto on toimintamallin kehittämisen ja yleistämisen kannalta erittäin keskeistä (esim. Farrington, 2000). **Rikoksia ennaltaehkäisevän vaikutuksen lisäksi on tulevaisuudessa myös tarpeen selvittää sitä, miten ankkuritoiminta vaikuttaa nuorten hyvinvointiin ja radikalisoitumisen riskiin laajemmin tarkasteltuna.**

7.2 Ankkuritoiminnan toteutusta koskevat johtopäätökset

Ankkuriammattilaisten motivaatiota ja uskoa moniammatillisen työn mahdollisuuksiin tulee tukea myös jatkossa. Kyselytutkimuksen perusteella ankkuriammatillaiset suhtautuvat varsin positiivisesti ankkuritoimintaan sekä sen keskeisiin tavoitteisiin ja mahdollisiin vaikutuksiin. Kaiken kaikkiaan ankkurityötä tekevät ammattilaiset pitivät Ankkuritoiminnan käsikirjassa (Moilanen ym., 2019) esitettyjä tavoitteita sekä moniammatillista ja asiakaslähtöistä työoriataatiota tärkeinä ja käytännön toiminnassa läsnäolevina elementteinä. Ankkuritoimijat vaikuttavat myös olevan työssään motivoituneita ja uskovan toimintamallin mahdollisuuksiin auttaa nuoria ja perheitä. On kuitenkin huomattava, ettei tämän raportin kyselytutkimuksen tuloksia voida yleistää koskemaan kaikkia ankkuriammatillaisia.

Ankkuritiimien yhteyksiä kouluihin kannattaa tukea jatkossakin. Tyypillinen ankkuriasiakas on analyysien perusteella rikosilmoituksen kautta ankkuritoimintaan ohjautunut nuori. Tämä on linjassa ankkurikirjausten kanssa (ks. kohta 2.2 Ankkuritoiminta kirjattujen tapaamisten valossa), joiden mukaan yleisin ohjautumisväylä oli poliisin tietoon tullut rikosepäily. Näihin tapauksiin liittyi tyypillisesti myös lastensuojeluilmoitus. Sekä ankkurikirjausten että tämän raportin kyselytutkimuksen mukaan myös koulujen kautta ohjautuminen oli yleistä eri ankkuritiimeissä. Haastatteluiden perusteella ankkuriammatillaiset pitivät koulu yhteyksiä hyödyllisinä. Niiden kautta ankkuritiimit saivat tarvitsemnaansa tietoa ja tavoittivat paremmin nuoria ja nuorten ryhmiä. Koulut saattoivat myös saada tukea ankkuritiimeiltä havaitsemiinsa ongelmiin.

Radikalisoitumisen ennaltaehkäisyssä on korostunut tarve koulutukselle ja ohjaukselle, sillä tiimien omassa toiminnassa siihen ei kerry samalla tavalla rutinua ja osaamista kuin muussa työssä. Vastaajien mukaan nuoret ohjautuivat harvoin ankkuritoimintaan väkivaltaiseen ekstremismiin radikalisoitumisen takia. Useimmin ankkuriin ohjautumisen taustalla olivat rikoskäyttäytyminen ja päihteisiin liittyvät huolet ja ongelmat. Kuitenkin miltei puolet vastaajista kertoi, että hänen ankkuritiimis-

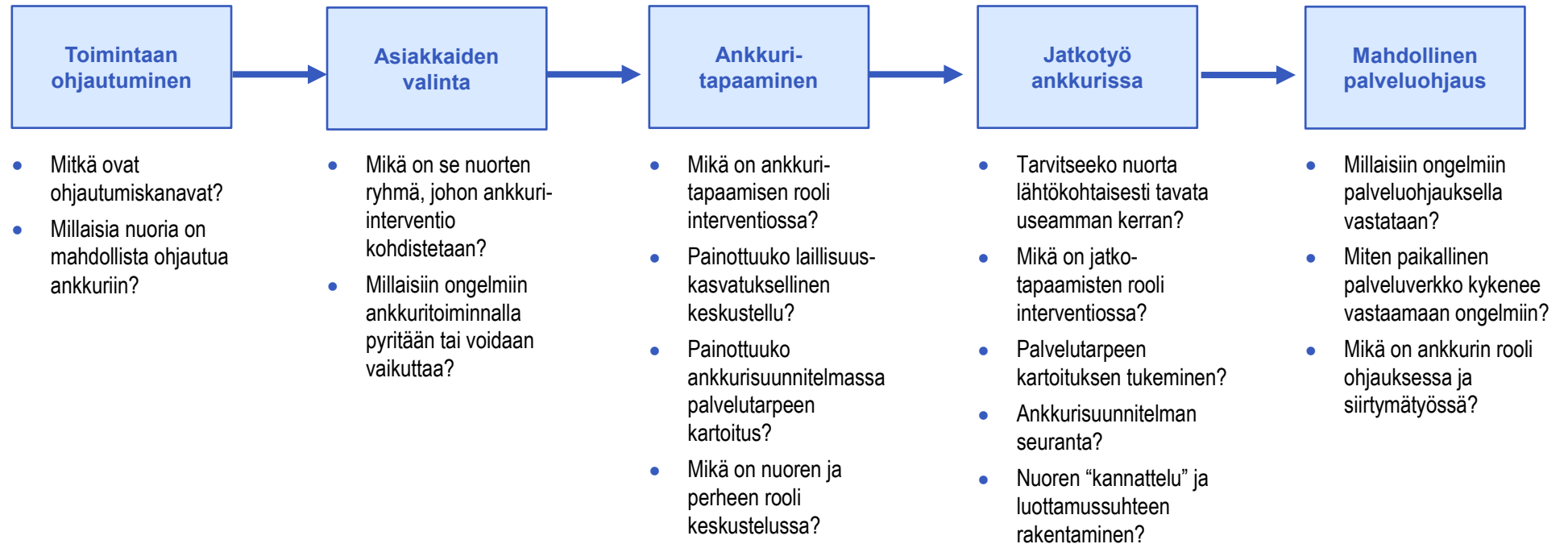
sään oli käsitelty myös väkivaltaiseen radikalisoitumiseen liittyviä tapauksia. Radikalisoituminen siis näkyy jossain määrin ankkuritoiminnan arjessa, mutta se on kuitenkin huomattavasti muita ongelmia harvinaisempi ilmiö. Toisaalta haastatellut kuvasivat, ettei radikalisoitumisen ennaltaehkäisy välttämättä poikennut huomattavasti muusta toiminnasta.

Toiminnan vaikuttavista elementeistä tarvitaan lisää tutkimusta, jotta voidaan arvioida, miten resursseja olisi jatkossa järkevintä suunnata. Kyselyvastaajat näkivät, että ankkuritoiminnalla voitiin vaikuttaa hyvin erilaisiin ongelmiin. Selvästi parhaiten ankkuritoiminnalla voitiin vastaajien mukaan vaikuttaa nuoren rikoskäyttäytymiseen. Avovastausten perusteella vastaajat näkivät ankkuritoiminnan vaikutuksen perustuvan pääasiassa kolmeen elementtiin, jotka olivat: nuoren ymmärryksen tukeminen omasta toiminnastaan ja sen seurauksista, nuoren käyttäytymisen taustalla oleviin riskitekijöihin puuttuminen sekä epäsuora ennalta estävä työ.

Ammattilaisten kuvaamista vaikutusmekanismeista ensimmäinen on interventiona vähiten intensiivinen ja sitä seuraavat vaihtoehdot vaativatkin enemmän myös resursseja. Tämä näkökulma korostuu, kun muistetaan, että juuri toiminnan puutteelliset ja epätasaiset resurssit nähtiin sen suurimpana haasteena. Tämän tutkimuksen avulla ei kuitenkaan voida sanoa, missä määrin ammattilaisten kuvaamat vaikutusmekanismit mahdollisesti selittävät toiminnan tuloksia. Myös aikaisemmat diversio-ohjelmia koskevat tutkimukset ovat korostaneet vaikuttavuuden mekanismien tarkemman analyysin tarvetta (esim. Wilson ym., 2018).

On tärkeää varmistaa, että ankkuritoiminta kohdistuu intervention tavoitteiden kannalta olennaiseen nuorten joukkoon. Ankkuriprosessin kokonaisuus koostuu toisiinsa kytkeytyneistä ja osin harkinnanvaraisista vaiheista (ks. Kuvio 21). Prosessin eri vaiheet kuten asiakkaiden valinta tai ankkuritapaamisten jatkosta päättäminen sisältävät harkintaa, joka tuottaa vaihtelua asiakaskohtaisesti mutta myös ankkuritiimien välillä. Näin muodostuva prosessikokonaisuus määrittää implisiittisesti sitä, mihin nuorten ryhmään interventio kohdentuu ja millainen yksilöllisesti mukautettu ja alueellisesti vaihteleva ankkuri-interventio lopulta on.

Kuvio 21. Ankkuriprosessin kokonaisuus ja toteutuksen vaihtelu

Ensinnäkin ankkurityön ohjautumiskanavat rajaavat ankkuritoiminnan kohdejoukkoa. Esimerkiksi poliisin kautta ohjautuneilla nuorilla oli usein taustallaan vähintään yksi rikosepäily. Koulun tai vanhempien huolen kautta tulleiden nuorten kohdalla näin ei välttämättä ole, vaan interventio voi kohdentua varhaisemmin ja enemmän matalan rikoskäyttäytymisen riskin nuoriin (joilla voi olla taustallaan erilaisia riskitekijöitä, mutta ei vielä rikosepäilyjä). Toisaalta esimerkiksi koulukiusaamistapauksissa toimintaan ohjautuu myös nuoria, jotka ovat olleet mahdollisessa rikostapauksessa uhreja tai muuten osapuolena. Aikaisemmassa tutkimuksessa on havaittu, että interventioiden vaikutus voisi olla suhteellisesti merkittävin kaikkein matalariskisempien nuorten joukossa. Siis niiden nuorten, joiden huolta herättävään käytökseen puututaan varhain ja jo ennen varsinaisia rikosepäilyjä (Wilson ja Hodge, 2013). Toisaalta tässä tutkimuksessa havaittiin, että ankkuritoiminnan kohteena olleilla rikostaustaisilla nuorilla oli verrokkiryhmän nuoria pienempi riski uusintarikollisuuteen.

Seuraava intervention kohdentumista määrittävä prosessin vaihe on ankkuritiimissä tehtävä nuorten valinta. Haastattelujen perusteella käytössä on paikkakunnittain ja asiakaskohtaisten arvioiden perusteella painottuvia kriteerejä. Kriteerit perustuvat usein esimerkiksi paikallisiin tarpeisiin, linjauksiin ja resursseihin, mutta samalla luodaan myös tulkintaa siitä kohderyhmästä, johon ankkuri-interventiolla pyritään ja voidaan vaikuttaa (ensikertalaiset näpistelijät vs. haastavammat tapaukset).

On tärkeää varmistaa, ettei ankkuritoiminnan kohdentuminen jätä sen tavoitteiden kannalta olennaisia nuorten ryhmiä ennalta estävän työn ulkopuolelle. Ankkuriprosessissa tehtävät valinnat saattoivat johtaa myös siihen, että jokin nuorten ryhmä oli vaarassa jäädä alueellisesti katveeseen ennalta estävässä työssä. *Haastateluissa tuli esiin, että yksi tällainen ryhmä oli 15–17-vuotiaat nuoret*, joihin ankkuritoiminta ei aina kohdistettu ja toisaalta kevyeksi jäävä rikosprosessi (etenkin lievien rikosepäilyjen tapauksessa) ei välttämättä ollut riittävä tulevaa rikoskäyttäytymistä ennaltaehkäisevä toimi. *Toinen haastateltujen mainitsema ryhmä olivat vakavia ja mahdollisesti toistuvia rikoksia tehneet nuoret*, joille ankkurin ei välttämättä enää katsottu soveltuvan, mutta joiden tarvitsemia palveluita ei välttämättä ollut tarjolla paikallisesti. Näiden jatkopalveluiden turvaaminen olisi rikosentorjunnan kokonaisuuden ja ehyen palveluketjun kannalta keskeistä. Toisaalta kaikissa ankkuritiimeissä interventiioon valittavia nuoria ei jouduta rajaamaan yhtä tiukasti esimerkiksi pienemmästä asiakasmäärästä johtuen.

Ankkuritoiminnan systemaattisuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta on tärkeää, että intervention yksilöllinen ja alueellinen soveltaminen perustuu selkeisiin kriteereihin. Systemaattinen ja tietoon perustuva toteutus on myös poliisin ennalta estävän työn strategian mukaista (Sisäministeriö, 2019). Ohjautumisen ja asiakkaiden valinnan ohella ankkuritapaamiset ja ankkurin jatkotyö sekä palveluohjaus

määrittävät sitä, millainen interventio ankkuritoiminta käytännössä kunkin nuoren kohdalla on. Joissain tapauksissa ankkuri-interventio saattoi painottua rikostutkintaan ja laillisuuskasvatuspuhutteluun (*"puhutusmalli"*). Tämä saatettiin katsoa riittäväksi esimerkiksi lievien rikosepäilyjen kohdalla.

Käsitykset jatkotyön tarpeesta ja tarkoituksesta vaihtelevat paitsi yksilöllisten tarpeiden myös ankkuritiimien välillä. Ankkuritoiminta saatetaan hahmottaa myös lähtökohtaisesti yhteen tapaamiseen perustuvaksi interventioksi (*"yhden kosketuksen malli"*), jonka jälkeen nuori ohjataan tarvittaessa jatkopalveluihin. Osa haastatelluista taas kertoi, että ankkurityöskentely saattoi sisältää ankkuritapaamisen ja palveluohjauksen lisäksi myös ajallisesti pidempikestoista "kannattelevaa työtä" (*"kokonaisvaltainen malli"*). Tämä oli kuitenkin verrattain harvinaista. Yksi haastateltu esimerkiksi kuvasi, kuinka ankkuritiimi saattoi näin tarjota nuorelle tukitoimia "yhden luukun periaatteella". Tässä tapauksessa ankkurin jatkotapaamisten kautta pyrittiin vahvistamaan suhdetta nuoreen ja tukemaan tätä vaikeassa elämäntilanteessa. Esimerkiksi tiimin nuoriso-ohjaaja saattoi tavata nuorta pitkällä aikavälillä tai tehdä ryhmämuotoista työskentelyä nuorten kanssa. Toiset haastateltavat taas katsoivat, ettei tällainen työskentely ollut ensisijaisesti ankkuritiimin tehtäviä (tai mahdollista resurssien puitteissa), vaan kuului jatkopalveluiden vastuulle.

Ankkuriprosessi voi siis olla käytännön toteutukseltaan erilainen interventio (ks. kolme typologista mallia yllä), ja se voi sisältää erilaisia aikaisemmissa tutkimuksissa vaikuttavaksi todettuja elementtejä kukaan lukien diversioituvuuden, poliisin puhuttelun sekä terapeuttisen ja mentorointi-intervention piirteitä (Tolan ym., 2013; Lösel & Beelman 2003; Lipsey, 2009; Wilson ym., 2018). Erilaiset toteutustavat perustuvat osin toiminnan resursseihin ja muihin reunaehtoihin mutta myös oletuksille siitä, *mikä ankkuritoiminnassa on nuoren käyttäytymiseen ja elämäntilanteeseen vaikuttava elementti* (puhutus vs. riskitekijöihin puuttuminen) ja *mikä on ankkuritoiminnan rooli nuoren käyttäytymisen ja elämäntilanteen muuttamisessa* (herättelevä ja ohjaava vs. kokonaisvaltaisesti nuorta kannatteleva).

Ankkuri-intervention ei tule olla täysin samanlainen jokaisen nuoren kohdalla. Sen sijaan intervention systemaattisuuden kannalta olisi tärkeää, että samankaltaisiin ongelmiin ja riskitekijöihin vastattaisiin mahdollisimman yhdenmukaisesti toteutuspaikkakunnasta riippumatta. Myös Ankkuritoiminnan käsikirja lähtee siitä, että interventio mukautetaan yksilöllisiin tarpeisiin. Esimerkiksi ankkuri-intervention pitäminen lähtökohtaisesti lyhyenä voi olla paikallisesti järkevää resurssien käyttöä ja vastata asiakkaan tarpeisiin toiminnan tavoitteiden mukaisesti. Tämä voi kuitenkin myös johtaa siihen, ettei toimintaa aina sopeuteta optimaalisesti asiakkaana olevan nuoren tilanteeseen ja riskitasoon. Toisaalta esimerkiksi laaja terapeuttisen intervention piirteitä sisältävä ankkuri-interventio vaatii resursseja, ja voi olla matalan riskin

nuorille tarvittua painavampi prosessi. Mukauttaminen on siis tärkeää. Ankkuritoiminnan valtakunnallisten vaikutusten kannalta mukauttamisen tulisi kuitenkin olla mahdollisimman systemaattista.

Myös aikaisemmat tutkimukset esittävät, että toiminnan mukauttaminen asiakkaan yksilölliseen tilanteeseen kannattaa – kunhan se perustuu relevanttiin harkintaan. Rikksentorjuntainterventioissa pyritään usein noudattamaan niin kutsuttua RNR-periaatetta (risk, need & responsivity), kun arvioidaan sitä, kenelle interventioita kohdennetaan ja miten ne on tarkoituksenmukaisinta toteuttaa (Andrews & Bonta, 2010). Ankkuritoiminta voisikin hyötyä eksplisiittisemmistä riski-, tarve- ja hoitoon vastaavuusharkinnan lähtökohdista. Tämä edellyttäisi selkeitä kriteerejä sille, millaisen riskitason ryhmälle interventio lähtökohtaisesti suunnataan (tai kenties laajasti erilaisille ryhmille), millaisiin tekijöihin interventiolla halutaan vaikuttaa ja kenelle ankkuritoiminta interventiona soveltuu (ja missä muodossa). Ankkuritiimien päivittäisessä toiminnassa tämä harkinta tulee esiin, mutta kriteerit eivät ole valtakunnallisesti yhdenmukaisia. Ankkuritoiminnan ohjauksen tulee tukea eksplisiittisiin kriteereihin perustuvaa harkintaa.

Jatkossa tarvitaan tarkempaa tutkimusta siitä, millaisiin riskitekijöihin ankkuritoiminnalla kyetään puuttumaan ja missä määrin. Ankkuritoiminnan varhaista kohdentamista matalan riskin nuoriin tukevat aikaisemmat tutkimustulokset (esim. Wong ym. 2016). Toisaalta tämän raportin tulosten perusteella, toiminnalla oli lupaavia vaikutuksia sellaisten nuorten kohdalla, joilla oli jo taustallaan rikosepäilyjä. Ankkuritoiminnassa pyritään selvästi puuttumaan kriminologisessa tutkimuksessa tunnistettuihin rikollisuuden riskitekijöihin, kuten rikoskäyttäytymistä koskeviin asenteisiin ja ajattelumalleihin, päihteiden ja mielenterveyden ongelmiin ja sosiaalisen ympäristön riskitekijöihin (ks. esim. Farrington & Welsh, 2007; Kaakinen & Näsi, 2021b). Nämä tekijät nousevat esiin myös Ankkuritoiminnan käsikirjassa (Moilanen ym., 2019).

On tärkeää, että paikallinen toteutuskonteksti tukee ankkuritoimintaa. Haastatteluiden perusteella ankkuritoiminnan paikallista toteutusta säätelivät erilaiset reunaehdot (ks. kuvio 21). Hyvin toimiva ankkuritoiminta vaati esimerkiksi hyvää moniammatillista työkalutuuuria sekä verkottumista muiden paikallisten sidosryhmien kanssa. Näin ankkuriammatillaiset saavat tietoa ja tukea muilta toimijoilta, ja toisaalta ankkuritiimiä osataan hyödyntää paikallisesti. Myös aikaisemmassa monialaista rikksentorjuntaa koskevassa tutkimuksessa on tuotu esiin, että interventioiden haasteet liittyvät keskeisesti toiminnan merkittävään paikalliseen vaihteluun, epätasaisiin toimintaresursseihin ja paikallisten organisaatorajat ylittävien käytäntöjen luomiseen (esim. Hobson ym., 2021).

Kuvio 22. Ankkuriprosessin paikallinen toteutuskonteksti**Riittävät resurssit ovat ankkuritoiminnan systemaattisen toteuksen edellytys.**

Pelkkä ankkuritoiminnan järjestäminen ei riitä toteuttamaan poliisin ennalta estävän työn tavoitteita. Nämä tavoitteet edellyttävät myös, että toimintamalleja toteutetaan systemaattisesti. Puutteellinen resurssointi johtaa siihen, ettei ankkuritoimintaa voida toteuttaa sille annettujen periaatteiden mukaisesti. Tämä kuormittaa myös ankkuriammatilaisia. Puutteellisten resurssien tapauksessa intervention kohdentamista joudutaan joko rajaamaan tai sen laajuutta supistamaan riippumatta ankkuritoimintamallin tavoitteista (tai jopa niiden vastaisesti). Tämä tarkoittaa sitä, ettei ankkuritoimintaa voida kohdistaa kaikkiin sen tarpeessa oleviin nuoriin tai mukauttaa nuorten yksilöllisiin tarpeisiin. Joissain tapauksissa puutteelliset resurssit voivat esimerkiksi ohjata toimintaa kaikkein matalamman riskin nuoriin, joiden kohdalla myös interventio on kevyin (yksi ankkuritapaaminen). Jatkossa tarvitaan lisätutkimusta siitä, millaisilla resursseilla ankkuritoiminnan vaikuttava toteuttaminen on mahdollista.

Hyvien moniammatillisten käytäntöjen jakaminen on tärkeää. Ankkuritiimin sisäinen yhteistyö oli haastatteluiden perusteella tekijä, jota ammattilaiset pitivät olennaisena kaikkeen vaikuttavana osa-alueena työssään. Hyvin toimiva moniammatillinen työskentely motivoi toimijoita ja mahdollisti erilaisten ongelmien ratkaisemisen nuorilähtöisesti. Moniammatillisessa työssä keskiössä olivat erilaiset ammatilliset käsikirjoitukset, jotka saattoivat olla paikoin myös keskenään ristiriidassa. Ristiriitaisuuksia vähentävät jaetut tavoitteet ja nuorilähtöinen työorientaatio. Moniammatillisissa käytännöissä joko yhdistettiin eri ammattilaisten työpanos nuoren asioiden edistämiseksi tai luotiin uusia moniammatillisia käytäntöjä. Haastateltavat toivatkin esiin, että moniammatillisessa työssä eri toimijat hyötyivät toinen toistensa toiminnan mahdollisuuksista.

Ankkuritoiminnan paikallisen ja alueellisen johtamisen tulee tukea organisaatio-rajat ylittävää moniammatillista työtä. Paikallinen esimiestiimi ja ohjausryhmä voivat olla mukana selkeyttämässä toiminnan tavoitteita ja reunaehtoja sekä luomassa käytäntöjä toimialojen rajat ylittävään toimitaan. Sen sijaan toimialojen väliset ristiriidat eivät ainakaan helpotu, jos jokainen taustaorganisaatio katsoo ankkuritoimintaa puhtaasti oman alansa prosessien näkökulmasta. Ankkuritoiminnan tavoitteet ovat siinänsä yhdenmukaiset esimerkiksi poliisin, sosiaali- ja terveydenhuollon ja nuorisotoimen lakisääteisten tehtävien kassa (Moillanen ym., 2018). Toiminnan käytännön tavoitteet ja prosessit eivät kuitenkaan nouse suoraan yhdenkään toimialan omista tehtävistä. Näin toimintaa ei voida myöskään hahmottaa pelkästään yhden tietyn organisaation näkökulmasta. Siinä tapauksessa toiminta uhkaa joko yksipuolistua tai koostua toisistaan erillisistä prosesseista.

Ankkuritoiminnan valtakunnallisen johtamisen ja ohjauksen keskeinen haaste on varmistaa toimintamallin systemaattisuus samalla, kun toimintaa toteutetaan paikallisen tilanteen ja tarpeiden mukaisesti. Käytännön toiminnan kannalta keskeisimpinä haasteina pidettiin puutteellisten resurssien lisäksi liian vähäistä valtakunnallista ohjausta ja asiakkaiden motivaation puutetta. Ohjaus nähtiin myös haastavaksi toteuttaa, kun paikallisesti vaihtelevaa toimintaa tulisi pyrkiä ohjaamaan valtakunnallisesti yhdenmukaisella tavalla. Toisaalta yhteistä koulutusta ja toiminnan peruseriaatteiden kiteyttämistä kaivattiin. Yksi harkittava asia onkin, voidaanko ankkuritiimeille jatkossa tarjota paremmin ohjausta myös siitä, millaisen harkinnan perusteella toimintaa mukautetaan esimerkiksi nuoren tilanteeseen sopivaksi tai vastaamaan paikallisia resursseja. Mukauttaminen sisältää harkintaa, jota ohjaavat nyt osittain erilaiset paikalliset periaatteet, kokemukset ja rutiinit.

Ankkuritoiminta tarvitsee tuekseen toimivaa paikallista palveluverkosta. Ankkuritoimintaan heijastuvat paikalliset haasteet kuten nuorisorikollisuus ja toisaalta ympärillä oleva palveluverkko. Haastatellut toivatkin esiin sen, kuinka esimerkiksi palveluohjauksen kautta nuorelle saatava apu oli riippuvaista paikallisesta palveluverkosta ja sen mahdollisista katkoskohdista (joissa nuoren kytkös ankkuriin katkesi, mutta kiinnittymistä uusiin palveluihin ei tapahtunut). Tästä näkökulmasta on tärkeää, että kansallisella tasollakin kehitetään toimintamalleja myös vahvan tuen palveluita tarvitseville nuorille. Yksi esimerkki tästä on oikeusministeriön kehittämä Rikoksilla oireilevien nuorten toimintamalli (Sambou & Piispa, 2019), joka on suunnattu toistuvia ja vakavia rikoksia tehneille nuorille. Myös tässä tutkimuksessa haastatellut toivat esiin tarvetta tällaisille palveluille.

Haastateltujen ankkuriasiantuntijoiden mielestä toiminnassa syntyneitä hyviä käytäntöjä olivat erityisesti tiimin sisäistä dynamiikkaa tukevat käytännöt ja verkostoyhteistyö. Ryhmäytymisen tuloksena tiimin jäsenten välille muodostui selkeä työnjako yhtenäisen näkemys toimintatavoista. Myös kollegoiden välinen tuntemus,

luottamus, suora kommunikaatio ja rento työilmapiiri kehittyi ryhmäytymisen tuloksena.

Ankkuritiimin työskentely yhteisissä tiloissa koettiin hyväksi käytännöksi. Tyypillisesti ongelmia tiimin kiinteydessä syntyy niin, että poliisit – ja usein myös sosiaalityöntekijä – muodostavat tiimin ytimen ja muut asiantuntijat – pääasiassa nuorisotyöntekijä ja sairaanhoitaja – jäävät etäisiksi tiimin jäseniksi. Tähän voi vaikuttaa myös se, ettei kaikilla asiantuntijoilla ole oikeutta samaan asiakasta koskevaan informaatioon. Kun ankkuritiimin jäsenet työskentelevät samoissa tiloissa ja muodostavat yhdessä olevan työyhteisön, tiimin asiantuntijaresurssit tulevat myös paremmin käyttöön. Vaikka kaikki ankkuritiimissä eivät osallistuisikaan kaikkien tapausten käsittelyyn, voivat tiimin jäsenet silti hyötyä toinen toisistaan tapausten hoidossa, mikäli siihen on mahdollisuus. Hyväksi käytännöksi koettiin lisäksi se, että kaikki ankkuritiimin jäsenet osallistuvat asiakkaiden valintaan. **Lisäksi koettiin tarvetta sekä oman ammattiyhteisön suurempaan tukeen että erityisesti ankkuritiimien yhteisiin koulutuksiin ja työnohjaukseen.**

Ankkuritoiminta tapahtuu aina yhteydessä kunnan muihin palveluihin, hyvä verkostoyhteistyö voikin olla tärkeää myös ankkuritoiminnan tulosten kannalta. Ankkuritiimin sisäisen dynamiikan ohella verkostoituminen oli tärkeä aihealue kysymykseen hyvistä käytännöistä vastattaessa. Säännölliset tapaamiset ankkuritiimin ja sidosryhmien välillä nostettiin hyväksi käytännöksi. Erityisenä yhteistyötahona mainittiin koulut ja nuoriso(tila)työ.

Täysipäiväisten työsuhteiden lisääminen koettiin tärkeäksi kehittämistarpeeksi. Täysipäiväisyys helpotti haastateltujen mukaan paitsi työntekijöiden paneutumista ankkuritoimintaan, myös tiimin yhteistyön rakentamista ja ylläpitämistä. Haastatellut kuvasivatkin, kuinka puutteelliset henkilöstöresurssit ja henkilöstön vaihtuvuus näkyvät myös moniammatillisessa yhteistyössä.

Myös toimintaa ohjaavan tiedonsaannin kehittäminen on jatkossa tärkeää. Tässä raportissa emme arvioi tietojen vaihtoon liittyvää lainsäädäntöä tai sen sallimia käytäntöjä. Analyysien perusteella voidaan kuitenkin sanoa, että osa ankkuritoimijoista kokee tietojen vaihtamiseen liittyvät ongelmat merkittäväksi haasteeksi työssään. Toisaalta ongelmia ratkaistaan yleisesti paikallisilla ratkaisuilla ja henkilöiden välisellä yhteistyöllä. **Ankkuritoimijat hyötyisivätkin tietojen vaihtamisen käytäntöjä ja reunaehtoja koskevasta koulutuksesta.**

Liitteet

Liitetaulukko 1. Yksivaiheinen Cox-regressioanalyysi instrumenttimuuttuja-analyysin aineistolla. Vastemuuttujana uuden rikoksen tekeminen vuoden seuranta-ajalla. N=13 495.

		B	SE	HR (95 % CI)
	Ankkuritoiminnan kohteena oleminen	0,420***	0,101	1,60 (1,31–1,95)
Sukupuoli (ref: poika)	Tyttö	-0,577***	0,053	0,56 (0,51–0,62)
	Ikä	0,081***	0,016	1,08 (1,05–1,12)
Asunkunnan kuntatyyppi (ref: kaupunkimainen)	Taajaan asuttu	0,040	0,049	1,04 (0,95–1,15)
	Maaseutumainen	-0,027	0,055	0,97 (0,87–1,08)
	Yksilöllistetty (kokonaan tai osittain) opetussuunnitelma peruskoulussa	0,320***	0,048	1,38 (1,25–1,51)
Perhetyyppi (ref: muu perhetyyppi)	Perheessä kaksi aikuista	-0,206***	0,043	0,81 (0,75–0,89)
	Ei kuulu perheväestöön	0,127	0,066	1,14 (1,00–1,29)
	Äiti suorittanut ylioppilastutkinnon	-0,184***	0,051	0,83 (0,75–0,92)
	Isä suorittanut ylioppilastutkinnon	-0,167*	0,071	0,85 (0,74–0,97)

		B	SE	HR (95 % CI)
	Äiti tai isä nostanut toimeentulotukea (vuoden aikana)	0,317***	0,046	1,37 (1,25–1,50)
Rikosepäilyt edeltävän kahden vuoden ajalta (lukumäärä)	Pahoinpitelyrikokset	0,144***	0,017	1,15 (1,12–1,19)
	Varkausrikokset	0,098***	0,009	1,10 (1,08–1,12)
	Vahingontekorikokset	0,041***	0,008	1,04 (1,03–1,06)
	Huumausainerikokset	0,154**	0,052	1,17 (1,05–1,29)
	Liikenne rikokset	-0,002	0,018	1,00 (0,96–1,03)
	Muut rikokset	0,104***	0,010	1,11 (1,09–1,13)
	Vuosi	0,138***	0,023	1,15 (1,10–1,20)

*** p<0.001, ** p<0.01, *p<0.05

Liitetaulukko 2. Instrumenttimuuttuja-analyysin ensimmäisen vaiheen regressiomalli. Vastemuuttujana ankkuritoiminnan kohteeksi päätyminen. N=13 495.

	B	SE
Vakiotermi	<0,001	0,001
Kunnassa ankkuritoimintaa	0,115***	0,003

*** p<0.001, ** p<0.01, *p<0.05

Liitetaulukko 3. Kuntatason analyysi: painottamisessa käytetyt muuttujat interventiokunnissa ja painotetuissa synteettisissä kontrolleissa.

	Ankkurikunnat: tammikuu 2011	Synteettinen kontrolli: tammikuu 2011	Ankkurikunnat: tammikuu 2019	Synteettinen kontrolli: tammikuu 2019
Väestön koko	266 778	266 778	577 057	577 057
Kaikki rikokset (log)	99,7	99,7	136,3	136,3
Taajama-aste (kuntien summana)	1 052,4	1 052,4	1 430,2	1 430,2
Nuorten uusintarikokset (log), 12 kk ennen	7,0	7,0	8,0	7,9
Nuorten uusintarikokset (log), 11 kk ennen	5,7	5,7	10,0	9,9
Nuorten uusintarikokset (log), 10 kk ennen	5,8	5,8	10,0	10,2
Nuorten uusintarikokset (log), 9 kk ennen	8,8	8,8	11,5	11,6
Nuorten uusintarikokset (log), 8 kk ennen	7,9	7,9	16,1	16,0
Nuorten uusintarikokset (log), 7 kk ennen	10,3	10,3	12,7	12,5
Nuorten uusintarikokset (log), 6 kk ennen	9,15	9,15	9,4	9,4
Nuorten uusintarikokset (log), 5 kk ennen	8,9	8,9	13,3	13,4
Nuorten uusintarikokset (log), 4 kk ennen	10,0	10,0	13,6	13,9
Nuorten uusintarikokset (log), 3 kk ennen	7,0	7,0	13,8	13,6
Nuorten uusintarikokset (log), 2 kk ennen	6,1	6,1	10,4	10,5

	Ankkurikunnat: tammikuu 2011	Synteettinen kontrolli: tammikuu 2011	Ankkurikunnat: tammikuu 2019	Synteettinen kontrolli: tammikuu 2019
Nuorten uusintarikokset (log), 1 kk ennen	7,6	7,6	8,6	8,6
Kaikki nuorten tekemät rikokset (log), 12 kk ennen	19,8	19,8	21,4	21,4
Kaikki nuorten tekemät rikokset (log), 11 kk ennen	11,8	11,8	18,9	19,1
Kaikki nuorten tekemät rikokset (log), 10 kk ennen	12,1	12,1	22,9	22,8
Kaikki nuorten tekemät rikokset (log), 9 kk ennen	19,5	19,5	29,1	28,9
Kaikki nuorten tekemät rikokset (log), 8 kk ennen	24,4	24,4	33,4	33,4
Kaikki nuorten tekemät rikokset (log), 7 kk ennen	26,3	26,3	30,3	30,5
Kaikki nuorten tekemät rikokset (log), 6 kk ennen	24,6	24,6	30,5	30,5
Kaikki nuorten tekemät rikokset (log), 5 kk ennen	24,7	24,7	32,9	33,0
Kaikki nuorten tekemät rikokset (log), 4 kk ennen	22,9	22,9	36,3	36,1
Kaikki nuorten tekemät rikokset (log), 3 kk ennen	22,2	22,2	31,2	31,2
Kaikki nuorten tekemät rikokset (log), 2 kk ennen	17,0	17,0	31,8	31,7
Kaikki nuorten tekemät rikokset (log), 1 kk ennen	19,0	19,0	27,7	27,5
Kaikki nuorten tekemät rikokset (log), 0 kk ennen	22,7	22,7	25,5	25,5

Lähteet

Abadie, A., Diamond, A., & Hainmueller, J. (2010). Synthetic control methods for comparative case studies: Estimating the effect of California's tobacco control program. *Journal of the American statistical Association*, 105(490), 493-505.

Andrews, D. A., & Bonta, J. (2010). *The psychology of criminal conduct*. Routledge.

Andrews, D. A., Bonta, J., & Hoge, R. D. (1990). Classification for effective rehabilitation: Rediscovering psychology. *Criminal justice and Behavior*, 17(1), 19-52.

Angrist, J. D., Imbens, G. W., & Rubin, D. B. (1996). Identification of causal effects using instrumental variables. *Journal of the American statistical Association*, 91(434), 444-455.

Ankkuritoiminta [Verkkosivu]. (n.d.) Ankkuritoiminta. [Viitattu 13.4.2022] Saatavilla: <https://ankkuritoiminta.fi/etusivu>

Baiocchi, M., Cheng, J., & Small, D. S. (2014). Instrumental variable methods for causal inference. *Statistics in Medicine*, 33(13), 2297-2340.

Baumer, E. P., Cundiff, K., & Luo, L. (2021). The contemporary transformation of american youth: An analysis of change in the prevalence of delinquency, 1991–2015. *Criminology*, 59(1), 109-136.

Bazemore, G. (1998). Restorative justice and earned redemption: Communities, victims, and offender reintegration. *American behavioral scientist*, 41(6), 768-813

Björger, T. (2016). *Preventing Crime: A Holistic Approach*. Palgrave Macmillan.

Bolivar, D. (2019). *Restoring harm: a psychosocial approach to victims and restorative justice*. Routledge.

Caliendo, M. & Kopeinig, S. (2008). Some practical guidance for the implementation of propensity score matching. *Journal of Economic Surveys*, 22(1), 31-72.

Cheng, K. K. F. & Metcalfe, A. (2018). Qualitative Methods and Process Evaluation in Clinical Trials Context: Where to Head to? *International Journal of Qualitative Methods*, 17(1), 1-4.

- Cullen, F. T. & Gendreau, P. (2001). From nothing works to what works: Changing professional ideology in the 21st century. In *Clinical Forensic Psychology and Law* (pp. 231-256). Routledge.
- Danielsson, P. (2022). *Nuorten väkivaltarikollisuuden määrä ja piirteet poliisin tietoon tulleen rikollisuuden valossa*. Keskusrikospoliisi, Tiedusteluosasto, strateginen analyysi. Saatavilla: <https://poliisi.fi/documents/25235045/0/raportti-nuorten-vakivaltarikollisuus-poliisi.pdf/5707ff63-fce5-b1a3-83ed-6ae62808adfa/raportti-nuorten-vakivaltarikollisuus-poliisi.pdf?t=1646715994222> [viitattu 3.5.2022]
- Deković, M., Slagt, M. I., Asscher, J. J., Boendermaker, L., Eichelsheim, V. I., & Prinzie, P. (2011). Effects of early prevention programs on adult criminal offending: A meta-analysis. *Clinical psychology review*, 31(4), 532-544.
- de Vries, S.L.A., Hoeve, M., Asscher, J.J. & Stams, G.J.J.M. (2018). The Long-Term Effects of the Youth Crime Prevention Program “New Perspectives” on Delinquency and Recidivism. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 62(12), 3639-3661.
- de Vries, S. L., Hoeve, M., Assink, M., Stams, G. J. J., & Asscher, J. J. (2015). Practitioner review: effective ingredients of prevention programs for youth at risk of persistent juvenile delinquency—recommendations for clinical practice. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 56(2), 108-121.
- Dowden, C. & Andrews, D. A. (2000). Effective correctional treatment and violent reoffending: A meta-analysis. *Canadian Journal of Criminology*, 42(4), 449-467.
- Falk, Ö., Wallinius, M., Lundström, S., Frisell, T., Anckarsäter, H., & Kerekes, N. (2014). The 1% of the population accountable for 63% of all violent crime convictions. *Social psychiatry and psychiatric epidemiology*, 49(4), 559-571.
- Farrington, D. P. (2000). Explaining and preventing crime: The globalization of knowledge - The American society of criminology 1999 presidential address. *Criminology*, 38(1), 1-24.
- Farrington, D. P. (2016). Juvenile delinquency prevention programmes. Teoksessa: Thomas G. Blomberg, Julie Mestre Brancale, Kevin M. Beaver ja William D. Bales (toim.) *Advancing Criminology and Criminal Justice Policy*. Routledge.
- Farrington, D. P., Welsh, B. C. (2007). *Saving children from a life of crime: Early risk factors and effective interventions*. Oxford: Oxford University Press.

Gendreau, P., Smith, P., & French, S. A. (2006). *The Theory of Effective Correctional Intervention: Empirical Status and Future Directions*. Teoksessa: F. T. Cullen, J. P. Wright ja K. R. Blevins (toim.) *Taking stock: The status of criminological theory*. Transaction Publishers.

Gill, C. (2016). Community interventions. Teoksessa: David Weisburd ja David P. Farrington (toim.) *What works in crime prevention and rehabilitation. Lessons from Systematic Reviews*. Springer.

Gupta, S. K. (2011). Intention-to-treat concept: a review. *Perspectives in Clinical Research*, 2(3), 109-112.

Schalin, A. (2019). Kansainvälinen kirjallisuuskatsaus puuttumisen malleista, niiden vaikuttavuudesta ja kustannushyödyistä. Teoksessa: Lotta Haikkola, Noora Hästbacka ja Elina Pekkarinen (toim.) *Kuka vastaa nuorten rikoksiin?: Ammattilaisten, nuorten ja kustannusten näkökulmia palveluihin*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019: 34.

Hobson, J., Lynch, K., Payne, B., & Ellis, L. (2021). Are Police-Led Social Crime Prevention Initiatives Effective? A Process and Outcome Evaluation of a UK Youth Intervention. *International Criminal Justice Review*, 31(3), 325-346.

Huntington-Klein, N. (2021). *The effect: An introduction to research design and causality*. Chapman and Hall/CRC.

Jokinen, H. (2012). Rikossovittelu ja moraali. Asiantuntevasti rikoksen torjunnasta ja kriminaalipolitiikasta, *Haaste* 3/2012, 14-15.

Jolliffe, D. & Farrington, D. P. (2007). Examining the relationship between low empathy and self-reported offending. *Legal and Criminological Psychology*, 12(2), 265-286.

Kaakinen, M. & Näsi, M. (2021a). *Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2020*. Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, Katsauksia 47/2021. Saatavilla: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/326622> (viitattu 18.4.2021)

Kaakinen, M. & Näsi, M. (2021b). Nuorisorikollisuuden esiintyvyys ja tekomäärät Suomessa 1995-2020. *Kriminologia*, 1(1), 5-19.

Kinnunen, A. (2021). Nuorten kokonaisrikollisuuden seuranta ja rikosten ehkäisy oikeusministeriössä. *Kriminologia*, 1(1), 91-99.

- Kivivuori, J. (2005). Piilorikollisuuden tutkimus. Teoksessa: Janne Kivivuori ja Venla Salmi (toim.) *Nuorten rikoskäyttäytyminen 1995–2004: Teemana sosiaalinen pääoma*. Helsinki: Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 214.
- Koehler, J. A., Lösel, F., Akoensi, T. D., & Humphreys, D. K. (2013). A systematic review and meta-analysis on the effects of young offender treatment programs in Europe. *Journal of Experimental Criminology*, 9(1), 19-43.
- Larzelere, R. E., Kuhn, B. R., & Johnson, B. (2004). The intervention selection bias: an underrecognized confound in intervention research. *Psychological bulletin*, 130(2), 289-303.
- Lipsey, M. W. (2009). The primary factors that characterize effective interventions with juvenile offenders: A meta-analytic overview. *Victims and offenders*, 4(2), 124-147.
- Lösel, F. & Beelman, A. (2003). Effects of child skills training in preventing antisocial behavior: A systematic review of randomized evaluations. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 587, 84-109.
- Mallion, J. & Wood, J. (2020). Street gang intervention: Review and good lives extension. *Social Sciences*, 9(9), 160-184.
- McAra, L. & McVie, S. (2010). Youth crime and justice: Key messages from the Edinburgh Study of Youth Transitions and Crime. *Criminology & Criminal Justice*, 10(2), 179-209.
- Moffitt, T. E. (2018). Male antisocial behaviour in adolescence and beyond. *Nature human behaviour*, 2, 177-186.
- Moilanen, T., Airaksinen, M. & Kangasniemi, M. (2019). *Ankkuritoiminnan käsikirja*. Sisäministeriön julkaisu 2019:16. Saatavilla: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161483> (viitattu: 4.4.2022).
- Moore, G. F., Audrey, S., Barker, M., Bond, L., Bonell, C., Hardeman, W., . . . Baird, J. (2015). Process evaluation of complex interventions: Medical research council guidance. *British Medical Journal*, 350, h1268.
- Osgood, D. W., Feinberg, M. E., & Ragan, D. T. (2015). Social networks and the diffusion of adolescent problem behavior: Reliable estimates of selection and influence from sixth through ninth grades. *Prevention Science*, 16(6), 832-843.

- Pardini, D. (2016). Empirically based strategies for preventing juvenile delinquency. *Child and Adolescent Psychiatric Clinics*, 25(2), 257-268.
- Petrosino, A., Turpin-Petrosino, C., & Guckenburg, S. (2010). Formal system processing of juveniles: Effects on delinquency. *Campbell Systematic Reviews*, 6(1), 1-88.
- Piquero, A. R., Farrington, D. P., & Blumstein, A. (2003). The criminal career paradigm. *Crime and justice*, 30, 359-506.
- Rhodes, J. E. (2005). A Model of Youth Mentoring. Teoksessa: D. L. DuBois & M. J. Karcher (toim.) *Handbook of youth mentoring*. Sage
- Robbins, M. W. & Davenport, S. (2021). Microsynth: synthetic control methods for disaggregated and micro-level data in R. *Journal of Statistical Software*, 97, 1-31.
- Robinson, A. (2006) Reducing Repeat Victimization Among High-Risk Victims of Domestic Violence. The Benefits of a Coordinated Community Response in Cardiff, Wales. *Violence Against Women*, 12(8), 761-788.
- Schwalbe, C. S., Gearing, R. E., MacKenzie, M. J., Brewer, K. B., & Ibrahim, R. (2012). A meta-analysis of experimental studies of diversion programs for juvenile offenders. *Clinical psychology review*, 32(1), 26-33.
- Simons, I., Mulder, E., Breuk, R., Mos, K., Rigter, H., van Domburgh, L., & Vermeiren, R. (2017). A program of family-centered care for adolescents in short-term stay groups of juvenile justice institutions. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 11(1), 1-8.
- Sisäministeriö. (2019). *ENSKA Poliisin ennalta estävän työn strategia 2019–2023*. Sisäinen turvallisuus. Sisäministeriön julkaisu 2019. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-242-5> (viitattu: 4.4.2022).
- Suonpää, K. & Kaakinen, M. (2021). Onko nuorten tekemä väkivalta lisääntynyt? *Haaste*, 3/2021. Saatavilla: <https://rikoksentorjunta.fi/-/haaste-3-21-onko-nuorten-vakivalta-lisaantynyt> [viitattu 3.5.2022]
- Svensson, R., Weerman, F. M., Pauwels, L. J. R., Bruinsma, G. J. N., & Bernasco, W. (2013). Moral emotions and offending: Do feelings of anticipated shame and guilt mediate the effect of socialization on offending? *European Journal of Criminology*, 10(1), 22-39.

- Tolan, P., Henry, D., Schoeny, M., Bass, A., Lovegrove, P., & Nichols, E. (2013). Mentoring interventions to affect juvenile delinquency and associated problems: A systematic review. *Campbell Systematic Reviews*, 9(1), 1-158.
- Vauhkonen, T. & Hoikkala, T. (2020) Syrjäytymisen lasku. Tutkimus syrjäytymisestä, sen kustannuksista ja kohdennetun nuorisotyön vaikuttavuudesta. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 153. Helsinki: Nuorisotutkimusseura ry. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/syrjaytymisen_lasku.pdf
- Wikström, P.-O. H. (2019). Explaining Crime and Criminal Careers: the DEA Model of Situational Action Theory. *Journal of Developmental and Life-Course Criminology*, 6, 188-203.
- Wilson, D. B., Brennan, I., & Olaghere, A. (2018). Police-initiated diversion for youth to prevent future delinquent behavior: a systematic review. *Campbell Systematic Reviews*, 14(1), 1-88.
- Wilson, H. A., & Hoge, R. D. (2013). Diverting our attention to what works: Evaluating the effectiveness of a youth diversion program. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 11(4), 313-331.
- Wilson, S. J., Lipsey, M. W., & Soydan, H. (2003). Are mainstream programs for juvenile delinquency less effective with minority youth than majority youth? A meta-analysis of outcomes research. *Research on Social Work Practice*, 13(1), 3-26.
- Wong, J. S., Bouchard, J., Gravel, J., Bouchard, M., & Morselli, C. (2016). Can at-risk youth be diverted from crime? A meta-analysis of restorative diversion programs. *Criminal Justice and Behavior*, 43(10), 1310-1329.

tietokayttoon.fi

ISBN PDF 978-952-383-036-3
ISSN PDF 2342-6799